

Koledarček

družbe svetega Mohora

za
navadno leto

1870.

Na svitlo dala
družba sv. Mohora.

V CELOVCU 1869.

Na prodaj ima družbine bukve: v Celovcu J. Leon, E. Liegel in F. žl. Kleinmayr; v Ljubljani J. Giontini, J. Leroher, H. Nieman in M. Gerber; v Celji K. Sohar, J. Geiger in L. Warneke; v Mariboru Ed. Ferlinec in F. Leyrer; v Gorici K. Sohar; v Terstu H. Schimpf; v Ptujem W. Blanke; v Radgoni J. Weitzinger; v Gradcu Leuschner in Lubenski.

 Glej raznanilo na zadnji strani.

OGLASNIK.

1. Naznanilo cene letošnjim bukvam po bukvarnicah.

1. Dr. Rogač: „Življenje svetnikov in svetnic božjih“ IV. snopič, (ravno tako tudi I., II. in III. snopič) 60 kr.
2. Kociančič: „Kristusovo življenje in smert“ II. snopič (tako tudi I. snopič) 50 „
3. Erjavec: „Domače in tuje živali v podobah“ II. del 50 „
4. Lézar: „Perpetua ali afrikanski mučenci“, povest 40 „
5. Jančar: „Umni gospodar“ 50 „
6. „Koledarček za leto 1870“ 24 „
7. Dr. Vončina: „Friderik Baraga“ prvi apostolski misijonar itd. 50 „

Kdor izmed družnikov dosedanje snopiče „Življenja svetnikov“ in „Kristusovega življenja in smerti“ z bukvami prihodnjega leta prejeti želi, ta naj priloži za en snopič „Življenja svetnikov“ po 50 kr. in za vsak snopič „Krist. življenja“ po 40 kr.

Koledarček

družbe sv. Mohora

za

18

navadno leto

1870.

2221

Na svetlo dala

družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem vis. čast. Kerškega knezoškofijstva.

V CELOVCU 1869.

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

11 1825/10

22.399 D

13.3.1958

Navadno leto 1870

ima 365 dni in se začne s soboto in konča s soboto.

Začetek leta.

Občno in deržavno leto se začne novega leta dan, 1. jan.
Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, 27. nov.

Godovinsko številstvo za leto 1870.

Zlato število	9	Rimsko število	13
Epakta alilunsko kazalo XXVIII		Nedeljska čerka	B
Solnčni krog	3	Letni vladar: Solnce.	

Letni časi.

Pomlad se začne 20. marca.	Jesen se začne 23. septembra.
Poletje se začne 21. junija.	Zima se začne 22. decembra.

Premekljivi prazniki.

Septuagezima 13. februarja.	Vnebohod Kristusov 26. maja.
Pust 1. marca.	Binkoštna nedelja 5. junija.
Pepelnica 2. marca.	Sv. Trojica 12. junija.
Velika noč 17. aprila.	Sv. Rešnje Telo 16. junija.
Križev teden 23., 24. in 25. maja.	1. adventna nedelja 27. nov.

Kvaterni in drugi posti.

- I. Kvatre, pomladne ali postne 9., 11. in 12. marca.
- II. „ letne ali binkoštna 8., 10. in 11. junija.
- III. „ jesenske 21., 23. in 24. septembra.
- IV. „ pozimske ali adventne 14., 16. in 17. decembra.

Štiridesetdanski post je od pepelnice do velike sobote, to je od 2. marca do 16. aprila. Pust terpi 50 dni.

Kvaterni in drugi posti so s † zaznamovani.

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajanje ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglasenja Gospodovega, od 28. novembra do 6. januarja in od pepelnice do bele nedelje, od 1. marca do 24. aprila.

Deržavni prepovedani časi.

Igre v glediščih, javni plesi in bali so prepovedani: 1. Véliki četrtek, 2. Véliki petek, 3. Véliko soboto, 4. presv. rešnj. Telesa in 5. Božični dan. — Druge veselice, n. pr. koncerti, besede, godbe itd. so prepovedane zadnje tri dni velikega tedna in 24. decembra.

Sodnja opravila praznujejo: od božiča do s. treh kraljev godu, od cvetne nedelje do velikonočnega pondeljka, vsako nedeljo do velikonočnega pondeljka, v osmini s. Telesa, vsako nedeljo in zapovedan praznik.

Znamenja za lunine krajce.

Mlaj		Šip ali polna luna	
Pervi krajec		Zadnji krajec	

Nebeška znamenja.

 Oven		 lev		 strelec	
 bik		 devica		 kozel	
 dvojčki		 vaga		 vodnar	
 rak		 škorpijon		 ribe	

Mrakovi l. 1870.

Leta 1870 bode solnce štirikrat merknilo in luna dvakrat.

Pervokrat merkne solnce 31. januarja, pa bode ta mrak le videti na južnih morjih zemlje.

Drugokrat merkne solnce 28. junija, vidno pa le na tihem morju in Avstraliji.

Tretjokrat merkne solnce 28. julija, vidno v severni Aziji in Ameriki.

Štertokrat merkne solnce 22. decembra. Ta merk se bode videl po naših deželah in se začne ob dvanajstih 16 minut popoldne,jenja pa ob dveh 47 minut tistega dne. Več kot dve tretjini solnea bodete otemneli.

Pervokrat merkne luna 17. januarja, nevidno v naših krajih.

Drugokrat merkne luna čez noč 12. na 13. julija popolnoma, vidno po naših deželah. Merčati začne ob devetih 34 minut zvečer injenja 13. julija ob enej 14 minut popolnoči.

24. ope.

Januar ali prosinec

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Sobota	Novo leto. Obrez. Gosp.	*
Jezus se verne iz Egipta. Mat. 2.		
2 Ned. B	Ned. p. Razgl. Makarij, op.	*
3 Ponedeljek	Genovefa, d.	G
4 Torek	Tit, škof; Izabela, kr.	G
5 Sreda	Sv. Simeon, stolpn.	A
6 Čet.	Sv. 3 kralji ali Razgl. G.	A
7 Petek	Valentin, škof; Krišpin, šk.	H
8 Sobota	Severin, opat; Erhard, šk.	H

Ko je bil Jezus 12 let star. Luk 2.

9 Ned. B	1. po razgl. G. Jul. in Bazil.	H
10 Ponedeljek	Pavel, pušč.	H
11 Torek	Pavlin, šk.; Higin, p. m.	H
12 Sreda	Arkadij, m.; Ernest, op.	H
13 Četertek	Veronika, dev.	H
14 Petek	Hilarij, šk.; Feliks N., sp.	H
15 Sobota	Maver, opat; Makarij, mn.	H

Od ženitnine v Kani gal. Jan. 2.

16 Ned. B	2. po razgl. G. Ime Jez.	H
17 Ponedeljek	Anton, pušč.	H
18 Torek	Sv. Petra stol; Priska, d. m.	H
19 Sreda	Kanut, kralj	H
20 Četertek	Fabijan in Boštjan, muč.	H
21 Petek	Neža, dev. m.; Majnrad, op.	H
22 Sobota	Vincencij, muč.; Anastazij, m.	H

Jezus ozdravi gobovega. Mat. 8.

23 Ned. B	3. po razgl. G. D. Mar. zar.	H
24 Ponedeljek	Timotej, škof	H
25 Torek	Spreobrnjenje Pavla ap.	H
26 Sreda	Polikarp, škof	H
27 Četertek	Janez Zlatoust, cerkv. uč.	H
28 Petek	Marjeta, dev.; Julijan, šk.	H
29 Sobota	Francišek Saleški, šk.	H

Jezus pomiri vihar na morji. Mat. 8.

30 Ned. B	4. po razgl. G. Janez, mil.	H
31 Ponedeljek	Peter Nolaški, sp.	H

Lunini spremeni.

☾ Mlaj 2. dne ob šestih 54 minut zjutraj.

☾ Pervi krajec 9. dne ob devetih 51 min. zvečer.

☾ Šip 17. dne ob treh 34 min. popoldne.

☾ Zadnji krajec 24. dne ob ednajstih 12 min. zjutraj.

☾ Mlaj 31. dne ob štirih 30 min. popoldne.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 20. dne v znamenje vodnarjevo.

Rast dneva.

V tem mesecu zraste dan od 8 ur 5 minut do 9 ur 11 minut.

Februar ali svečan

ima 28 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Torek	Ignacij, šk. in mč.	
2 Sreda	Dar. Gosp. ali Svečnica	
3 Četertek	Blaž, škof in muč.	
4 Petek	Andrej Korzin., škof	
5 Sobota	Agata, dev. muč.	

Od dobrega semena. Mat 13.

6 Ned. B	5. po razgl. G. Rotija, d. mč.	
7 Pondeljek	Romuald, opat.	
8 Torek	Janez Matajski, sp.	
9 Sreda	Apolonija, d. m.	
10 Četertek	Školastika, d.	
11 Petek	7 začetn. reda službn. Dev. M.	
12 Sobota	Evlalija, dev.; Melecij šk.	

Prilika o delavcih v vinogradu. Mat. 20.

13 Ned. B	1. predpepel. Katarina, dv.	
14 Pondeljek	Valentin, muč.	
15 Torek	Favstin in Jovita, muč.	
16 Sreda	Julijana, dev. muč.	
17 Četertek	Silvin, šk.; Konstancia	
18 Petek	Flavijan, šk.; Simeon šk. m.	
19 Sobota	Konrad, sp.	

Prilika o sejavcu in semenu. Luk. 8.

20 Ned. B	2. predpep. Eleuterij, šk.	
21 Pondeljek	Leonora, kr.	
22 Torek	Stol Petra apost.	
23 Sreda	Marjeta Kortona, spok.	
24 Četertek	Matija, apost.	
25 Petek	Valburga, op.	
26 Sobota	Aleksander, škof.	

Jezus ozdravi slepca. Luk 18.

27 Ned. B	3. predpep. Leander, šk.	
28 Pondeljek	Roman, op.	

Lunini spremeni.

☾ Pervi krajec
8. dne ob sedmih
8 min. zvečer.

☼ Šip 16. dne
ob štirih 17 min.
zjutraj.

☾ Zadnji krajec
22. dne ob sedmih
35 min. zvečer.

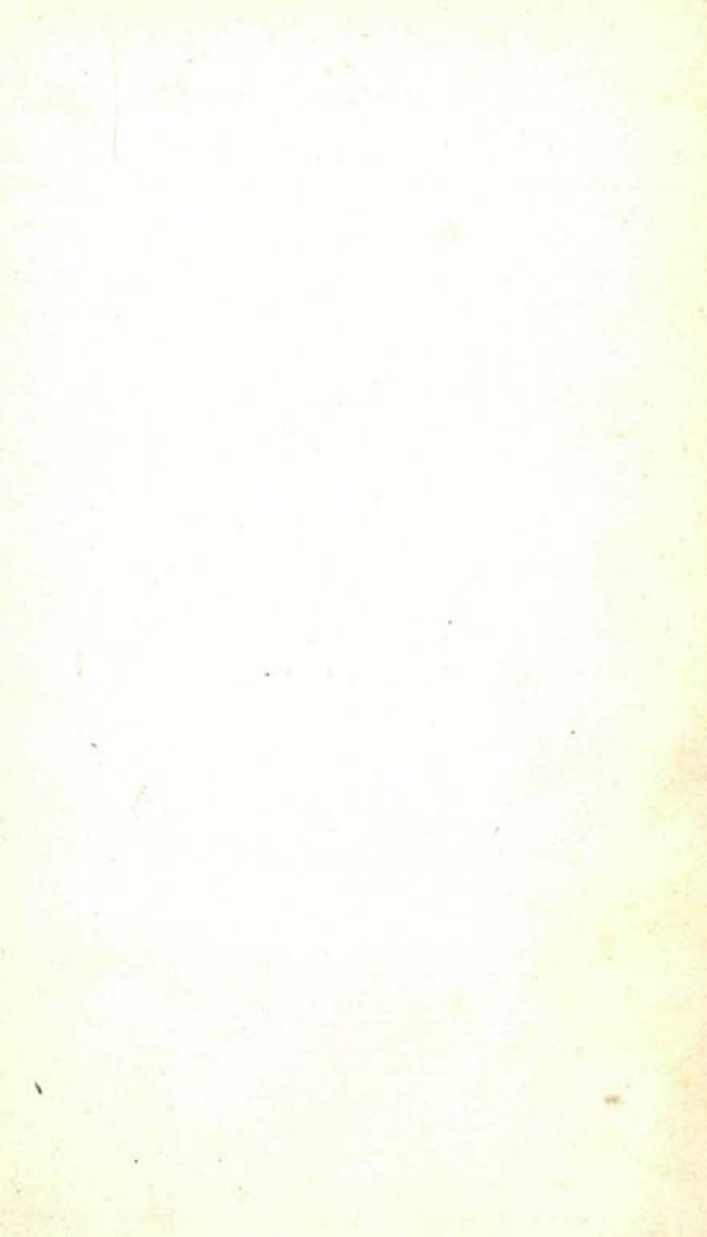
Nebeško znamenje

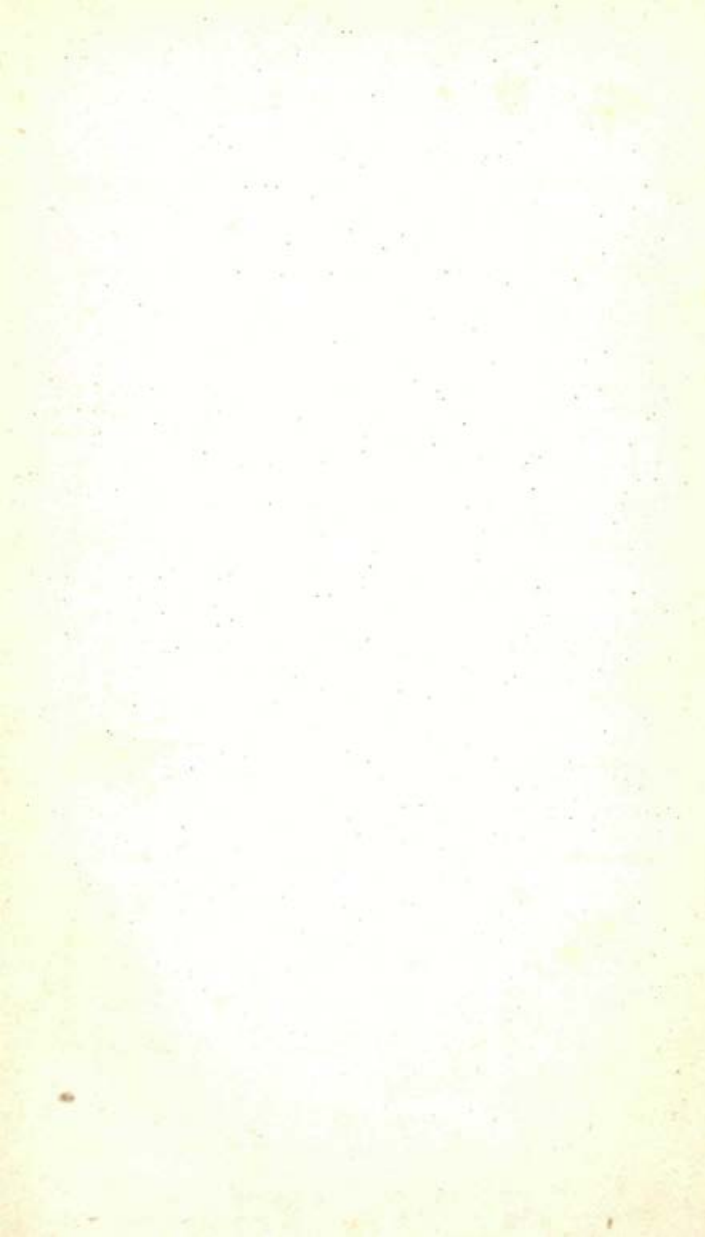
Solnce stopi 19.
dne v znamenje
rib.

Rast dneva

V tem mescu
zraste dan od 9
ur 14 minut do
10 ur 52 minut.

Marec ali sušec

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Torek	Albin, šk.; (Pust).	
2 Sreda	† Pepelnica. Simplicij, p.;	
3 Četertek	Kunigunda, ces.	
4 Petek	Kazimir, sp.	
5 Sobota	Friderik, op.; Foka, m.	

Jezus od hudiča skušan. Mat. 4.

6 Ned. B	1. Postna (pepel.) Fridolin	
7 Ponedeljek	Tomaž Akv.	
8 Torek	Janez od Boga, sp.	
9 Sreda	† Kvatre. Ciril in Met., sl. ap.	
10 Četertek	40 mučencev; Kaj, m.	
11 Petek	† Kvatre. Herak. in Koz., m.	
12 Sobota	† Kvatre. Gregor, papež uč.	

Jezus se spremeni na gori. Mat. 17.

13 Ned. B	2. postna (kvat.) Rozin. vd.	
14 Ponedeljek	Matilda, kr.	
15 Torek	Longin m.	
16 Sreda	Heribert, šk.; Evgenija, m.	
17 Četertek	Jedert, dev.; Patricij, šk.	
18 Petek	Narcis in Afra	
19 Sobota	Jožef, žen. Mar. Dev.	

Jezus izžene hudiča iz mutca. Luk. 11.

20 Ned. B	3. postna. Joahim	
21 Ponedeljek	Benedikt, opat	
22 Torek	Oktavijan, m.	
23 Sreda	Miklavž Fl. p.; Viktorijan, m.	
24 Četertek	Gabriel, arhang.	
25 Petek	Ozn. Marije Dev.	
26 Sobota	Teodor, škof	

Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6.

27 Ned. B	4. postna (sredp.) Rupert	
28 Ponedeljek	Janez, pušč.; Ksist, p.	
29 Torek	Ciril, šk.; Jona, m.	
30 Sreda	Angela Foljanska	
31 Četertek	Modest, šk.; Amos, pr.	

Lunini spremeni.

☾ Mlaj 2. dne ob devetih 29 m. zjutraj.

☾ Pervi krajec 10. dne ob dveh 1 min. popoldne.

☾ Šip 17. dne ob dveh 41 min. popoldne.

☾ Zadnji krajec 23. dne ob petih 27 min zjutraj.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 20. dne v znamenje ovno.

Začetek spomladi 20. t. m. ob 8. zjutraj.

Rast dneva.

V tem mesecu zraste dan od 10 ur 52 minut do 12 ur 48 minut.

April ali mali traven

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Petek	Hugon, šk.; Ema, vd.	
2 Sobota	Frančišek Pavl., sp.	

Judje hočejo Jezusa kamnjati. Jan. 8.

3 Ned. B	5. postna (tiha). Rihard	
4 Ponedeljek	Izidor, škof (Božje glave)	
5 Torek	Vincencij, Fer.	
6 Sreda	Celestin, p.; Sikst, p. m.	
7 Četertek	Bl. Herman; Epifanij, šk.	
8 Petek	7 žalost M. D.; Albert, šk.	
9 Sobota	Marija Kleof.; Demeter, šk.	

Jezus častito jezdi v Jeruzalem. Mat. 21.

10 Ned. B	6. postna (cvetna). Mehtil.	
11 Ponedeljek	Leon vel., papež	
12 Torek	Saba, m.; Zenon, šk.	
13 Sreda	Hermenegild, m; Justin, m.	
14 Četertek	Vel. četertek. Lambert,	
15 Petek	Vel. petek. Helena, ces.	
16 Sobota	Vel. sobota. Turibij, šk.	

Jezus vstane od smerti. Mark. 16.

17 Ned. B	Vel. noč. Vstajenje Gsp.	
18 Ponedeljek	Vel. ponedeljek. Apolonij	
19 Torek	Leon, p.; Ema, vd.	
20 Sreda	Sulpicij, m.; Justin, m.	
21 Četertek	Anzelm Kant., šk.; Brunon	
22 Petek	Soter in Kaji, p. in m.	
23 Sobota	Adalbert (Vojteh), šk.; Juri m.	

Jezus se prikaže pri zaprtih vratih. Jan 20.

24 Ned. B	1. povelikon. (bela). Juri	
25 Ponedeljek	Marka, evangelist	
26 Torek	Klet, pap.; Marcellin, p.	
27 Sreda	Sv. Cita, dev.; Peregrin, sp.	
28 Četertek	Didim, m.; Vital, m.	
29 Petek	Peter, muč.; Robert, op.	
30 Sobota	Katarina Sienska, d.	

Lunini spremeni.

☾ Mlaj 1. dne ob dveh 47 min. zjutraj.

☾ Pervi krajec 9. dne ob petih 14 min. zjutraj.

☾ Šip 15. dne ob ednajstih 15 min. zjutraj.

☾ Zadnji krajec 22. dne ob petih 14 min. zvečer.

☾ Mlaj 30. dne ob sedmih 27 min. zvečer.

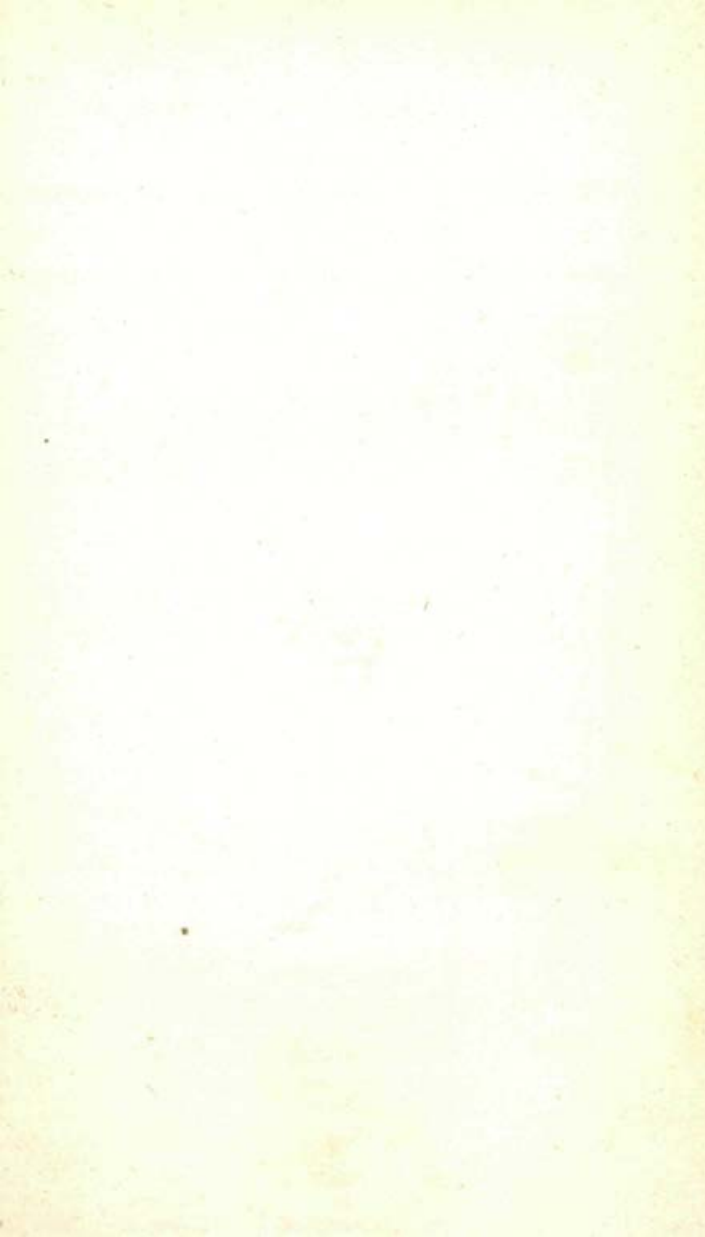
Nebeško znamenje

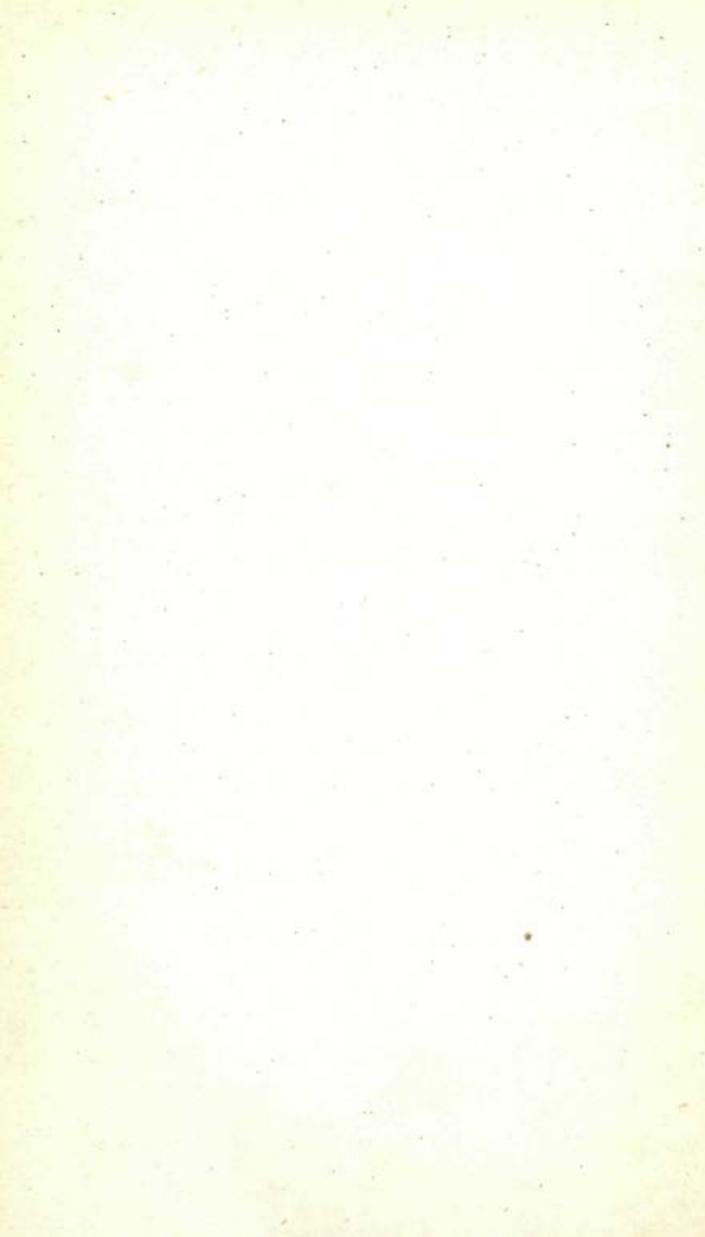
Solnce stopi 20. dne v znamenje bikovo.

Rast dneva.

V tem mesecu zraste dan od 12 ur 48 minut do 14 ur 40 minut.

Maj ali veliki traven

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
Jezus se imenuje dobrega pastirja. Jan. 10.		
1 Ned. B	2. povelikonoč. Fil. in Jak.	
2 Pondeljek	Sigismund	
3 Torek	Najdba sv. Križa	
4 Sreda	Florijan, m.	
5 Četertek	Pij V., pap.	
6 Petek	Janez Ev. pred lat. vrati.	
7 Sobota	Stanislav, šk.; Gisela, kr.	

Jezus napoveduje svoj odhod. Jan. 16.

8 Ned. B	3. povelikonoč. Pr. Mih. ar.	
9 Pondeljek	Gregor Nac., škof	
10 Torek	Izidor sp.; Antonin, šk.	
11 Sreda	Mamert, šk.; Gandolf, sp.	
12 Četertek	Pankracij, m.	
13 Petek	Servacij, šk.	
14 Sobota	Bonifacij, m.; Pahomij, opat	

Jezus obeta učencem sv. Duha. Jan. 16.

15 Ned. B	4. povelikonoč. Sofija.	
16 Pondeljek	Janez Nep., m.	
17 Torek	Paškal, sp.	
18 Sreda	Venancij, m.; Erih, m.	
19 Četertek	Ivo, duh.; Sara	
20 Petek	Bernardin, sp.	
21 Sobota	Feliks Kant., sp.	

Jezus uči o moči molitve. Jan. 16.

22 Ned. B	5. povelikonoč. Julija, m.	
23 Pondeljek	Deziderij, šk.	
24 Torek	Marija D. pom. { Križovo	
25 Sreda	Urb., p.; Greg. VII. }	
26 Četertek	Kristusov vnebohod	
27 Petek	Magdalena Paz., dev.	
28 Sobota	Viljem, spok.; German, šk.	

Jezus govori opričevanji sv. Duha. Jan. 15 in 16.

29 Ned. B	6. povelikonoč. Maksim	
30 Pondeljek	Ferdinand, kr.	
31 Torek	Angela Ner., m.; Kancijan st.	

Lunini spremeni.

☾ Pervi krajec
8. dne ob štirih
27 min. popold.

☾ Šip 15. dne
ob šestih 53 min.
zjutraj.

☾ Zadnji krajec
22. dne ob šestih
59 min. zjutraj.

☾ Mlaj 30. dne
ob desetih 46 min.
zjutraj.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 21.
dne v znamenje
dvojčkov.

Rast dneva.

Dan zraste v
tem mesecu od 14
ur 40 minut do
16 ur 4 minute.

Junij ali rožnik

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Sreda	Gracijan, muč.	††
2 Četertek	Erazem, šk.; Marcelin, m.	††
3 Petek	Klotilda, kr.	††
4 Sobota †	Kvirin, šk.	††

Jezus govori o duhu in ljubezni. Jan. 14.

5 Ned. B	Binkoštna. Prih. s. Duha	††
6 Pond.	Binkoštni. Norbert, šk.	††
7 Torek	Robert, op.	††
8 Sreda	† Kvatre. Medard, šk. m.	††
9 Četertek	Primož in Felicijan	††
10 Petek	† Kvatre. Marjeta, kr.	††
11 Sobota	† Kvatre. Barnaba, ap.	††

Meni je vsa oblast dana. Mat. 28.

12 Ned. B	1. pobink. Sv. Trojica.	††
13 Pondeljek	Anton Pad., sp.	††
14 Torek	Bazilij, šk.	††
15 Sreda	Vid, m.; Krescencija, m.	††
16 Četertek	Sv. rešnje Telo. Francišek	††
17 Petek	Rajner, sp.; Lavra, n.	††
18 Sobota	Marka in Marcelijan, m.	††

Prilika o velikej večerji. Luk. 14.

19 Ned. B	2. pobink. Gerv. in Prot.	††
20 Pondeljek	Silverij, p.	††
21 Torek	Alojzij, sp.	††
22 Sreda	Ahacij, m.; Pavlin, šk.	††
23 Četertek	Zenon, šk.; Ediltruda, kr.	††
24 Petek	Janez Kerst, m. Jez. Src.	††
25 Sobota	Prosper, šk.	††

Prilika o zgubljeni ovci. Luk. 15.

26 Ned. B	3. pobink. Janez in Pavel	††
27 Pondeljek	Hema, vd.	††
28 Torek †	Leon II., p.	††
29 Sreda	Peter in Pavel, apost.	††
30 Četertek	Spomin Pavla, ap.; Donat, m.	††

Lunini spremeni.

☾ Pervi krajec
7. dne ob šestih
5 min. zjutraj.

☾ Šip 13. dne
ob dveh 37 min.
popoldne.

☾ Zadnji krajec
20. dne ob desetih
23 min. zvečer.

☾ Mlaj 29. dne
ob šestih 23 min.
zjutraj.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 21.
dne v znamenje
rakov.

Začetek poletja
21. t. m. ob petih
zjutraj.

Rast dneva.

V tem mesecu
zraste dan od 16
ur 4 minut do 16
ur 23 minut in se
potem skerči do
16 ur 18 minut.

Julij ali mali serpan

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Petek	Teobald, pušč.	
2 Sobota	Obiskanje Mar. Dev.	
O velikem ribjem vlaklu. Luk. 5.		
3 Ned. B	4. pobink. Heliodor, škof	
4 Pondeljek	Ureh, šk.; Berta, d.	
5 Torek	Ciril in Metod, šk.	
6 Sreda	Izaija, pr.; Paladij, op.	
7 Četertek	Benedikt XI., p.; Vilibald, šk.	
8 Petek	Elizabeta, kr.; Kilijan, šk.	
9 Sobota	Cenon, šk. m.; Brikeij, šk.	
O farizejske pravčnosti. Mat. 5.		
10 Ned. B	5. pobinkoštna. Amalija	
11 Pondeljek	Pij L., p.; Veronika, d.	
12 Torek	Mohor in Fortunat, m.	
13 Sreda	Marjeta, d. m.; Anaklet, p.	
14 Četertek	Bonaventura, šk.; Just, m.	
15 Petek	Henrik, ces.; Vladimir, v. kr.	
16 Sobota	Marija škap.; Favst, m.	
Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8.		
17 Ned. B	6. pobinkoštna. Aleš, sp.	
18 Pondeljek	Friderik, šk.	
19 Torek	Vincenc Pavl., sp.	
20 Sreda	Elija, pr.; Justa, m.	
21 Četertek	Daniel, pr.; Olga, v.	
22 Petek	Marija Magdalena, sp.	
23 Sobota	Liborij, šk.; Apolinar, m.	
O lažnjivih prerokih. Mat. 7.		
24 Ned. B	7. pobinkoštna. Kristina	
25 Pondeljek	Jakop, sp.	
26 Torek	Ana, mati Marijina	
27 Sreda	Pantaleon, m.; Bertold, op.	
28 Četertek	Inocenc, p.; Viktor p. m.	
29 Petek	Marta, d.; Olaf, kr.	
30 Sobota	Abdon in Senen, m.	

O krivičnem hišniku. Luk. 16.

31 Ned. B | 8. pobinkoštna. Ignacij L. |

Lunini spremeni.

☾ Pervi krajec
6. dne ob petih
20 min. zjutraj.

☾ Šip 12. dne
ob enajstih 25 m.
zvečer.

☾ Zadnji krajec
20. dne ob treh
6 min. popoldne.

☾ Mlaj 28. dne
ob dvanajstih 7
min. poldne.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 21.
dne v znamenje
levovo.

Rast dneva.

V tem mesecu se
skerči dan od 16
ur 17 minut do
15 ur 15 minut.

Avgust ali veliki serpan

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Pondeljek	Vezi Petra ap.	✠
2 Torek	Porciunkula; Alfons Lig.	✠
3 Sreda	Najdba sv. Štefana, m.	✠
4 Četertek	Dominik, sp.	✠
5 Petek	Marija D. snežn.; Ožbolt, kr.	✠
6 Sobota	Gospod. spreminitev na gori.	✠

Jezus se joka nad Jeruzalemom. Luk. 19.

7 Ned. B	9. pobinkoštna. Kajetan	✠
8 Pondeljek	Cirijak, Larg in Smaragd, m.	✠
9 Torek	Roman, m.	✠
10 Sreda	Lovrenec, muč.	✠
11 Četertek	Filomena, d. m.; Suzana, d.	✠
12 Petek	Klara, d.; Hilarija, m.	✠
13 Sobota	† Hipolit in Kasijan, m.	✠

Od farizeja in colnarja. Luk 18.

14 Ned. B	10. pobinkoštna. Evzebij	✠
15 Pondelj.	Vel.gosp.Vnebovz.M.D.	✠
16 Torek	Rok, sp.	✠
17 Sreda	Liberat, m.; Anastazij, šk.	✠
18 Četertek	Agapit, m.	✠
19 Petek	Ludovik Tol., šk.	✠
20 Sobota	Štefan, kr.; Bernard, op. uč.	✠

Jezus ozdravi gluhomutca. Mark. 7.

21 Ned. B	11. pobink. Joana Fr.	✠
22 Pondeljek	Timotej, m.; Hipolit, šk. m.	✠
23 Torek	Filip Ben., sp.	✠
24 Sreda	Jernej, apostelj	✠
25 Četertek	Ludovik, kr.; Evzebij, m.	✠
26 Petek	Cefirin, p.; Egon	✠
27 Sobota	Jožef Kal., sp.	✠

Od usmiljenega Samaritana. Luk. 10.

28 Ned. B	12. pobink. angeljska.	✠
29 Pondeljek	Obglav. Janeza Kerst.; Šab.	✠
30 Torek	Roza Lim., d.	✠
31 Sreda	Rajmund, sp.; Amat, šk.	✠

Lunini spremeni.

☾ Pervi krajec
4. dne ob devetih
41 min. zjutraj.☾ Šip 11. dne
ob desetih 3 min.
zjutraj.☾ Zadnji krajec
19. dne ob osmih
40 min zjutraj.☾ Mlaj 26. dne
ob desetih 15 m.
zvečer.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 22.
dne v znamenje
devičino.

Rast dneva.

V tem mescu
se skerči dan od
15 ur 15 minut
do 13 ur 31 min.

September ali kimovec

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Četertek	Tilen (Ilij), op.; Verena, d. m.	✚
2 Petek	Štefan, kr.; Antonin, m.	✚
3 Sobota	Evfemija in tov., d. m.	✚

Jezus ozdravi deset gobovih. Luk. 17.

4 Ned. B	13. pobinkoštna. Rozalija	✚
5 Ponedeljek	Lovre Just., šk.; Viktorin, šk.	✚
6 Torek	Hermogen in Fortunat, m.	✚
7 Sreda	Regina, d. m.	✚
8 Četertek	Mala gosp. Rojstvo D. M.	✚
9 Petek	Korbinijan, šk.; Gorgonij, m.	✚
10 Sobota	Miklavž Tol., sp.; Pulherija	✚

Jezus razlaga božjo previdnost. Mat. 6.

11 Ned. B	14. pobink. Ime Mar. D.	✚
12 Ponedeljek	Macedonij, šk.; Tobija	✚
13 Torek	Virgilij, m.	✚
14 Sreda	Povikš. sv. križa; Notburga	✚
15 Četertek	Evfemija, m.; Nikodem, m.	✚
16 Petek	Ludmila, vd.; Kornelij, p. m.	✚
17 Sabota	Lihart, d.; Lambert, šk.	✚

Jezus obudi mladenča v Najmu. Luk 7.

18 Ned. B	15. pobink. Tomaž Vil.	✚
19 Ponedeljek	Januarij, šk. m.	✚
20 Torek	Evstahij, m.	✚
21 Sreda	† Kvatre. Matevž, ap.	✚
22 Četertek	Mavricij, m.	✚
23 Petek	† Kvatre. Tekla, d. m.	✚
24 Sobota	† Kvatre. Mar. D. reš. jet.	✚

Jezus ozdravi vodeničnega. Luk. 14.

25 Ned. B	16. pobinkoštna. Kleofa	✚
26 Ponedeljek	Justina, d. m.; Ciprijan, m.	✚
27 Torek	Kozma in Damijan, m.	✚
28 Sreda	Venceslav, kr. m.; Evstohija	✚
29 Četertek	Mihael, arhangel	✚
30 Petek	Jeronim, uč.; Honorij, šk.	✚

Lunini spremeni.

☾ Pervi krajec
2. dne ob dveh 47
min. popoldne.

☾ Šip 9. dne ob
ednajstih 1 min.
zvečer.

☾ Zadnji krajec
18. dne ob dveh
19 min. zjutraj.

☾ Mlaaj 25. dne
ob sedmih 23 m.
zjutraj.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 22.
dne v znamenje
tehtnice(vage).

Začetek jeseni
23. ob enej zj.

Rast dneva.

V tem mesecu
skerči dan od 13
ur 31 minut do
11 ur 41 minut.

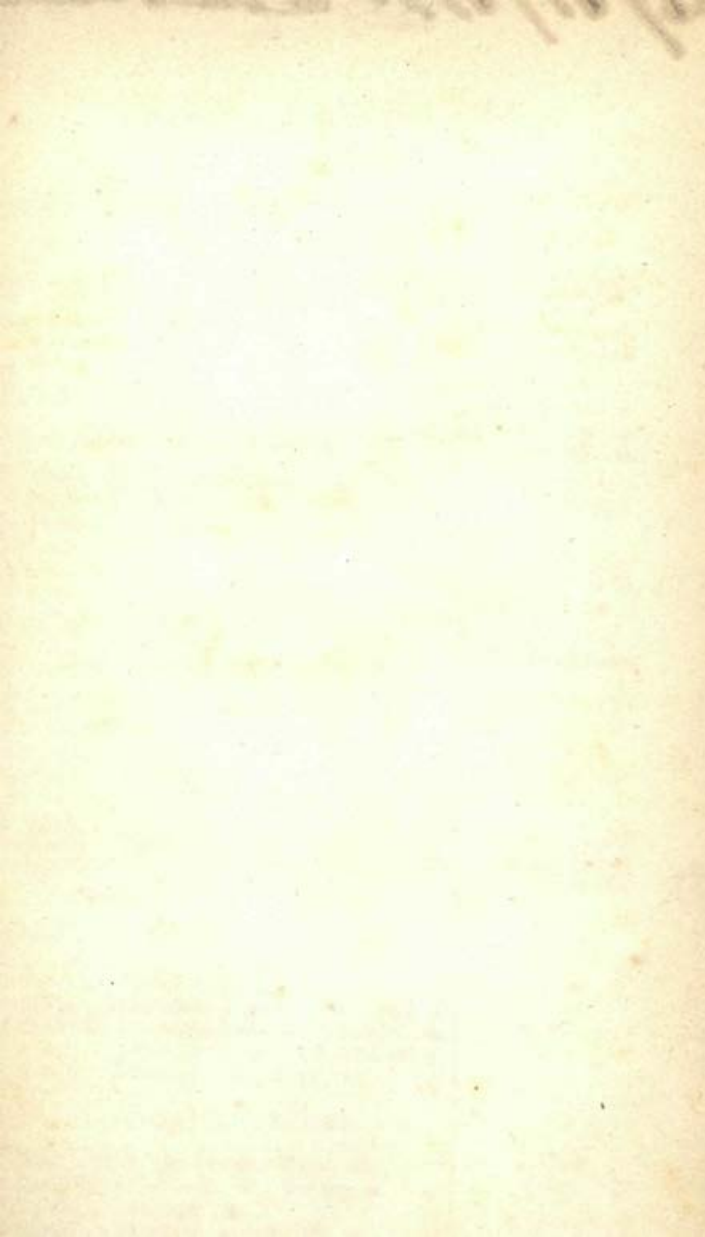

Oktober ali vinotok

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Nn.	
1 Sobota	Remigij, šk.	1	Lunini spremeni.
O največej zapovedi. Mat. 22.			☾ Pervi krajec 1. dne ob desetih 8 min. zvečer.
2 Ned. B	17. pob. Roženkranska	2	☾ Šip 9. dne ob dveh 32 minut popoldne.
3 Pondeljek	Kandid, m.; Evald, m.	3	☾ Zadnji krajec 17. dne ob sedmih 3 min. zvečer.
4 Torek	Francisek Ser.	4	☾ Mlaj 24. dne ob štirih 25 min. popoldne.
5 Sreda	Placid in tov., m.	5	☾ Pervi krajec 31. dne ob treh 51 min. zjutraj.
6 Četertek	Brunon, op.	6	
7 Petek	Justina, dev.	7	
8 Sobota	Brigita, vd.; Simeon, sp.	8	
Jezus ozdravi mertvoudnega. Mat. 9.			Nebeško znamenje
9 Ned. B	18. pobinkoštna. Dionizij	9	Solnce stopi 23. dne v znamenje škorpijonovo.
10 Pondeljek	Francisek Borg, sp.	10	
11 Torek	Nikazij, šk.	11	
12 Sreda	Maksimilijan, šk. m.	12	
13 Četertek	Koloman, m.; Edvard, kr.	13	
14 Petek	Kalist, p.; Domicijan, šk.	14	
15 Sobota	Terezija, d.; Lenart V., sp.	15	
Prilika o kraljevej ženitnini. Mat. 22.			Rast dneva.
16 Ned. B	19. pob. Posveč. cerkv.	16	V tem mescu se skerči dan od 11 ur 36 minut do 9 ur 48 minut.
17 Pondeljek	Hedviga, kr., Viktor, šk.	17	
18 Torek	Luka, evang.	18	
19 Sreda	Peter Alkant., sp.; Etbin, op.	19	
20 Četertek	Felicijan, šk. m.; Vital, šk.	20	
21 Petek	Uršula, d. m.	21	
22 Sobota	Kordula, d. m.; Hilarijon, op.	22	
Jezus ozdravi kraljičevega sina. Jan. 4.			
23 Ned. B	20. pobinkoštna. Janez K.	23	
24 Pondeljek	Rafael, arhangel	24	
25 Torek	Krišpin, m.	25	
26 Sreda	Evarist, p.; Demetrij, m.	26	
27 Četertek	Frumencij, šk.; Sabina, m.	27	
28 Petek	Simon in Juda ap.	28	
29 Sobota	Narcis, šk.; Teodor, op.	29	
Prilika o kraljevem računu. Mat. 18.			
30 Ned. B	21. pobinkoštna. Klavdij	30	
31 Pondeljek	† Volfgang (Volbenk), šk.	31	

26/11/1870 Louie Schant

November ali listopad

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Torek	God vseh svetnikov	☿
2 Sreda	Vseh vernih duš; Just, m.	♈
3 Četertek	Hubert, šk.; Genezij, op.	♈
4 Petek	Karol Borom., škof	♈
5 Sobota	Caharija, pr.; Emerik, kr.	♈

Lunini spremeni.

☾ Šip 8. dne ob osmih 21 minut zjutraj.

☾ Zadnji krajec 16. dne ob devetih 48 min. zjutraj.

☾ Mlaj 23. dne ob dveh 10 min. zjutraj.

☾ Pervi krajec 29. dne ob petih 28 min. zvečer.

Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Mat. 22.

6 Ned. B	22. pobinkoštna. Lenart	♈
7 Ponedeljek	Engelbert, šk.	♈
8 Torek	Bogomir, šk.	♈
9 Sreda	Božidar, m.; Benon, m.	♈
10 Četertek	Andrej Avel., sp.	♈
11 Petek	Martin, šk.; Mena, m.	♈
12 Sobota	Martin, pap. m.; Nil, pušč.	♈

Jezus obudi Jairovo hčer. Mat. 9.

13 Ned. B	23. pobinkoštna. Stanislav	♈
14 Ponedeljek	Serapion, m.; Klementin, m.	♈
15 Torek	Leopold, vojv.	♈
16 Sreda	Edmund, šk.	♈
17 Četertek	Gregor, šk.; Otmar, op.	♈
18 Petek	Odon, op.; Evgen, sp.	♈
19 Sobota	Elizabeta, kr.	♈

Nebeško znamenje

Solnce stopi 22. dne v znamenje strelčevo.

Rast dneva.

V tem mesecu se skerči dan od 9 ur 48 min. do 8 ur 23 min.

O gnjusobi razdjanja. Mat. 24.

20 Ned. B	24. pobinkoštna. Feliks	♈
21 Ponedeljek	Darovanje Mar. Dev.	♈
22 Torek	Cecilija, d. m.	♈
23 Sreda	Klemen, p. m.; Felicita, m.	♈
24 Četertek	Janez od križa, sp.; Flora, d.	♈
25 Petek	Katarina, d. m.; Jukunda, d.	♈
26 Sobota	Konrad, šk.; Peter, šk. m.	♈

O poslednjem sodbi. Luk. 21.

27 Ned. B	1. adventna. Virgil, šk.	♈
28 Ponedeljek	Eberhard, šk.; Sosten, m.	♈
29 Torek	Saturnin, m.	♈
30 Sreda	Andrej ap.; Kastul, m.	♈

December ali gruden

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelji	Zn.
1 Četertek	Eligij, šk.; Natalija	☿
2 Petek	Bibiana, m.; Kromacij, šk.	☿
3 Sobota	Francišek Ksav., sp.	☿

Janez Kerstnik v ječi. Mat. 11.

4 Ned. B	2. adventna. Barbara, d.	☿
5 Ponedeljek	Sava, op.; Krispin, m.	☿
6 Torek	Miklavž, šk.	☿
7 Sreda	† Ambrož, šk.; Krišpina, vd.	☿
8 Četertek	Preč. Spočetje Mar. Dev.	☿
9 Petek	Sir, šk.; Valerija, d. m.	☿
10 Sobota	Evlatija, d.; Melhijađ, p.	☿

Janez Kerstnik pričuje o Kristusu. Jan. 1.

11 Ned. B	3. adventna. Damaz, p.	☿
12 Ponedeljek	Sinezij, m.; Kolumb, sp.	☿
13 Torek	Lucija, d. m.	☿
14 Sreda	† Kvatre. Spiridion, šk.	☿
15 Četertek	Kristina, d.; Irenej, šk.	☿
16 Petek	† Kvatre. Evzebij, šk.	☿
17 Sobota	† Kvatre. Lazar; Berta, d.	☿

Janez poklican v prerokovanje. Luk. 3.

18 Ned. B	4. adventna. Gracijan, šk.	☿
19 Ponedeljek	Nemezij, m.	☿
20 Torek	Liberat, m; Dominik, škof	☿
21 Sreda	Tomaž, ap.; Anastazij, m.	☿
22 Četertek	Cenon, m.; Flavijan, m.	☿
23 Petek	Viktorija, d. m.	☿
24 Sobota	† Adam in Eva; Hermina d.	☿

O rojstvu Kristusa. Luk. 2., Jan. 1.

25 Ned. B	Božič. Rojstvo Gospod.	☿
26 Ponedelj.	Štefan, m.; Dionizij	☿
27 Torek	Janez, ap.	☿
28 Sreda	Nedolžni otroci; Teodor	☿
29 Četertek	Tomaž, šk.; Marcel	☿
30 Petek	Evgenij, šk.; David, kr.	☿
31 Sobota	Silvester, p.	☿

Lunini spremeni.

☾ Šip 8 dne ob treh 28 min. zj.

☾ Zadnji krajec 15. dne ob deset.

☾ Mlaj 22. dne ob enej 10 min. popoldne.

☾ Pervi krajec 29. dne ob petih 28 min. zvečer.

Nebeško znamenje

Solnce stopi 21. dne v znamenje kozlovo.

Začetek zime 22.

Rast dneva

V tem mesecu se skerči dan od 8 ur 23 min. do 7 ur 59 min. in zraste spet do 8 ur 5 minut.

Deželni patroni.

Sv. Ciril in Metod (9. marca) na Moravskem; sv. Jožef (19. marca) po slov. deželah in na Tirolskem; sv. Rupert (27. marca) na Solnograškem; sv. Marka (25. aprila) na Beneškem; sv. Janez Nep. (16. maja) na Českem; sv. Ladislav (27. jun.) na Erdeljskem; sv. Mohor (12. julija) po slovenskih deželah; sv. Elija (20. julija) na Hrovaškem; sv. Štefan (20. avg.) na Ogerskem; sv. Tilen (1. sept.) na Koroškem; sv. Venceslav (28. sept.) na Českem; sv. Mihael (29. sept.) na Gališkem; sv. Just (2. nov.) na Teržaškem; sv. Leopold (15. nov.) na Avstrijskem in sv. Spiridion (14. dec.) na Dalmaškem.

Rodopis cesarske rodovine.

Cesar avstrijski: Franc Jožef Pervi, rojen na Dunaju 18. avg. 1830, je prevzel cesarstvo 2. dec. 1848.

Cesarica: Elizabeta Evgenija Amalija, hči vojvoda Maksa Jožefa na Bavarskem, rojena v Posenhofnu 24. decembra 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju.

Cesarevič naslednik: Rudolf (Franc, Karol, Jožef) rojen 21. avgusta 1858.

Cesaričine: 1. Sofija (Friderika, Doroteja), rojena 5. marca 1855, umerla v Budi 29. maja 1857. — 2. Gisela (Ludovika, Marija), rojena 21. julija 1856. — 3. Marija (Matilda, Amalija, Valerija), rojena 22. aprila 1868.

Bratje Nj. Veličanstva cesarja.

1. Nj. vel. nadv. Ferdinand Maksimilijan (Jožef), rojen v Schönbrunu 6. julija 1832, poročen v Brüsselu 27. julija 1857 s Karolino, hčerjo kralja belgiškega — cesar meksikanski, umerl 19. junija 1867.

2. Nadvojvoda Karol Ludovik (Jožef, Marija), rojen v Schönbrunu 30. julija 1833, poročen 4. maja 1857 z Margareto, hčerjo kralja Joana Saksonskega, rojeno 24. maja 1840, umerlo 15. sept. 1858.

3. Nadvojvoda Ludovik Jožef (Anton, Viktor), rojen na Dunaju 15. maja 1842.

Starši Nj. Veličanstva.

Franc Karol, rojen na Dunaju 7. dec. 1802, poročen na Dunaju 4. nov. 1824 s Sofijo, rojeno v Monakovem 7. jan. 1805.

Očetovi bratje in sestre.

a) Ferdinand Pervi, rojen na Dunaju 19. aprila 1792, je postal cesar 2. marca 1835, se cesarstvu odpovedal 2. dec. 1848, poročen z Marijo Ano Karolino, hčerjo Viktorja Emanuela, kralja sardinskega, rojeno 19. sept. 1803.

b) Marija Klementina, gospa zvezdokrižnega reda, rojena 1. marca 1798, poročena z Leopoldom, kraljičem sicilijanskim, vdova od 10. marca 1851.

c) Marija Ana, rojena 8. junija 1804.

I. Štempelj za menice.

	do	60 fl.	— fl.	5 kr.
čez 60 "	110 "	— "	10 "	"
" 120 "	240 "	— "	20 "	"
" 240 "	360 "	— "	30 "	"
" 360 "	480 "	— "	40 "	"
" 480 "	600 "	— "	50 "	"
" 600 "	720 "	— "	60 "	"
" 720 "	840 "	— "	70 "	"
" 840 "	960 "	— "	80 "	"
" 960 "	1080 "	— "	90 "	"
" 1080 "	1200 "	1 "	— "	"
" 1200 "	2400 "	2 "	— "	"
" 2400 "	3600 "	3 "	— "	"
" 3600 "	4800 "	4 "	— "	"
" 4800 "	6000 "	5 "	— "	"
" 6000 "	7200 "	6 "	— "	"
" 7200 "	8400 "	7 "	— "	"
" 8400 "	9600 "	8 "	— "	"
" 9600 "	10800 "	9 "	— "	"
" 10800 "	12000 "	10 "	— "	"

II. Štempelj za pisma.

	do	20 fl.	— fl.	7 kr.
čez 20 "	40 "	— "	13 "	"
" 40 "	60 "	— "	19 "	"
" 60 "	100 "	— "	32 "	"
" 100 "	200 "	— "	63 "	"
" 200 "	300 "	— "	94 "	"
" 300 "	400 "	1 "	25 "	"
" 400 "	800 "	2 "	50 "	"
" 800 "	1200 "	3 "	75 "	"
" 1200 "	1600 "	5 "	— "	"
" 1600 "	2000 "	6 "	25 "	"
" 2000 "	2400 "	7 "	50 "	"
" 2400 "	3200 "	10 "	— "	"
" 3200 "	4000 "	12 "	50 "	"
" 4000 "	4800 "	15 "	— "	"
" 4800 "	5600 "	17 "	50 "	"
" 5600 "	6400 "	20 "	— "	"
" 6400 "	7200 "	22 "	— "	"
" 7200 "	8000 "	25 "	— "	"

III. Štempelj za pogodbe.

	do	10 fl.	— fl.	7 kr.
čez 10 "	20 "	— "	13 "	"
" 20 "	30 "	— "	19 "	"
" 30 "	50 "	— "	32 "	"
" 50 "	100 "	— "	63 "	"
" 100 "	150 "	— "	94 "	"
" 150 "	200 "	1 "	25 "	"
" 200 "	400 "	2 "	50 "	"
" 400 "	600 "	3 "	75 "	"
" 600 "	800 "	5 "	— "	"

	800 do	1000 fl.	6 fl.	25 kr.
čez 1000 "	1200 "	7 "	50 "	"
" 1200 "	1600 "	10 "	— "	"
" 1600 "	2000 "	12 "	50 "	"
" 2000 "	2400 "	15 "	— "	"
" 2400 "	2800 "	17 "	50 "	"
" 2800 "	3200 "	20 "	— "	"
" 3200 "	3600 "	22 "	50 "	"
" 3600 "	4000 "	25 "	— "	"
" 4000 "	4100 "	26 "	25 "	"

PREGLED

čast. p. n. družnikov in družnic leta 1869.

Zavetnik:

Milostljivi gospod gospod

Valentin Wiery,

dr. bogoslovja itd. itd., knez in škof kerške škofije.

I. Goriška nadškofija.

1.	Dekanija Bovec		186	udov
2.	„ Cirkno		103	„
3.	„ Črniče		144	„
4.	„ Devin		100	„
5.	„ Gorica		279	„
6.	„ Gradiška		3	„
7.	„ Kanal		101	„
8.	„ Komen		200	„
9.	„ Ločnik		135	„
10.	„ Št. Peter		103	„
11.	„ Tomin		314	„
vkup				1668 „

II. Kerška škofija.

1.	Dekanija Belak		146	udov
2.	„ Celovec		106	„
3.	„ Doberlavas		267	„
4.	„ Kanalska dolina		28	„
5.	„ Pliberk		40	„
6.	„ Rož dolnji		245	„
7.	„ „ zgornji		179	„
8.	„ Tinje		103	„
9.	„ Trajberg		76	„
10.	„ Velikovec		132	udov
11.	„ Zilska dolina		19	„
12.	Razne dekanije		9	„
vkup				1350 „

III. Lavantinska škofija.

1.	Dekanija	sv. Barbara v Halozah	195	udov
2.	„	Bistrica slovenska	230	„
3.	„	Braslovče	177	„
4.	„	Celje	289	„
5.	„	Cerkovce	144	„
6.	„	Gornigrad	253	„
7.	„	Hoče	209	„
8.	„	Jarenina	180	„
9.	„	Sv. Juri pri Ščavnici	604	„
10.	„	Konjice	242	„
11.	„	Kozje	138	„
12.	„	Laški terg	186	„
13.	„	Sv. Lenart	248	„
14.	„	Maribor	330	„
15.	„	Marnberg	41	„
16.	„	Nova cerkev	144	„
17.	„	Ptuj	304	„
18.	„	Rogatec	189	„
19.	„	Stari terg	150	„
20.	„	Šmarje	241	„
21.	„	Šmartno pri Šaleku	165	„
22.	„	Velika Nedelja	315	„
23.	„	Videm	240	„
24.	„	Vozenica	75	„
			vкуп 5289 „	

IV. Ljubljanska škofija.

1.	Dekanija	Cerknica	237	udov
2.	„	Idrija	132	„
3.	„	Kamnik	228	„
4.	„	Kočevje	46	„
5.	„	Kranj	339	„
6.	„	Leskovec	108	„
7.	„	Ljubljana	798	„
8.	„	Loka	321	„
9.	„	Metlika	91	„
10.	„	Moravče	125	„

11.	Dekanija	Novomesto	123	udov
12.	"	Postojna	80	"
13.	"	Radolica	355	"
14.	"	Ribnica	167	"
15.	"	Šmarija	326	"
16.	"	Šmartno	86	"
17.	"	Ternovo	74	"
18.	"	Trebno	224	"
19.	"	Verhnika	216	"
20.	"	Vipava	211	"
			vkup	4287 "

V. Teržaško-Koperska škofija.

1.	Dekanija	Buzet	9	udov
2.	"	Dolina	121	"
3.	"	Jelšane	61	"
4.	"	Kastav	35	"
5.	"	Kerkavce	7	"
6.	"	Koper	32	"
7.	"	Ospa	14	"
8.	"	Pazen	33	"
9.	"	Pirano	2	"
10.	"	Skedenj	138	"
11.	"	Terst	161	"
12.	"	Tomaj	132	"
13.	"	Umago	2	"
			vkup	747 "

VI. Razne druge škofije.

A. Poreška škofija	.	.	.	.	.	.	77	udov	
B. Sekovska	„	.	.	.	.	.	53	„	
C. Senjska	„	.	.	.	.	.	72	„	
D. Zagrebska	„	.	.	.	.	.	59	„	
E. Videmska škofija	.	.	.	.	.	.	17	„	
F. Druge	„	.	.	.	.	.	7	„	
							vkup	285	„

Družniki, ki so se pozneje oglasili . 40

Število vseh družnikov . . . 13.666.

VII. Imenik novih dosmertnih družnikov.

Do 1. aprila t. l. so na novo stopili v družbo sv. Mohora kot dosmertni udje in so plačali v matico:

	gld.	kr.
298. O. Engelbert Vovk, profesor v Novem mestu	15	—
299. Jožef Stuhec, kaplan pri sv. Miklavžu . .	15	—
300. O. Luka Bogataj, kapucin v Švambergu .	15	—
301. Kukovec Janez, duhoven pri sv. Florijanu .	15	—
302. Jožef Toroš v Medani	15	—
303. France Goljevščik, gimnazijalec v Gorici .	15	—
304. Anton Kociančič, kmet v Vipavi	15	—
305. Janez Brisar, kmet na Bukovem	15	—
306. Anton Prevodnik, posestnik v Poljanah .	15	—
307. Fr. Bajt, kerčmarski sin na Trati . . .	15	—
308. Lenka Hlebajna, polgrunt. hči na Dovjem .	15	—
309. Alojzij Puc, duh. pomočnik na Dovjem I. pol.	8	—
310. Miha Sedej, mizar v Starej Loki	15	—
311. Marija Vencelj v št. Vidu pri Zatičini . .	15	—
312. Anka Mestnik, kmečka hči v Zatičini . .	15	—
313. Neža Sodiš pri sv. Križu I. pol.	8	—
— Čitalnica v Kranju II. pol.	8	—
314. Alojzij Cehnar, hišnik v Ptujem . I. pol.		
(manjka 50 kr.)	7	50
315. Janez Košir, kaplan v Rušah I. pol.	8	—
— Farna šola v Rušah II. pol.	8	—
316. Farnih mladenčev knjižnica pri sv. Magdaleni v Kapelah	15	—
317. Farnih deklic knjižnica pri sv. Magdaleni v Kapelah	15	—
318. Sl. občine „Očeslavec“ knjižnica pri sv. Mag- daleni v Kapelah	15	—
319. Juri Urbas, kaplan pri sv. Jurji na Ščavnici	15	—
320. Franciška Krieger, gospa v Ljubljani . .	15	—
321. Alojzij Starè, kaplan v Št. Vidu	15	—
322. Miha Tavčar, fajmošter v Vačah	15	—
323. Ubald Košiček, kaplan v Dubovcu	15	—
324. Anton Stokelj, km. fant I. pol. (manjka 1 gl.)	7	—
325. Mil. g. Jurij Dobrila, škof Poreški . . .	15	—
326. Anton Kreitner, kmet v Hočah	15	—

		gld.	kr.
—	Luka Držečnik Vinšekov II. pol.	8	—
327.	Janez Kepec, kaplan v Kostanjevici . . .	15	—
—	Jožef Sirk, posestnik v Gradni . . . II. pol.	7	50
—	Anton Marinič, dijak v Kviškem . . . II. pol.	7	50
—	Marija Velikanje, kuharica v Biljah II. pol.	8	—
—	Terezija Mozetič, služabnica v Biljah II. pol.	8	—
328.	J. Hren, kmet v Št. Jurji	15	—
329.	Kolovraška šola	15	—
Vse vkup		498	50

Družbina Matica se je torej letos pomnožila za 498 gl. 50 kr.

VIII. Imenik umerlih dosmertnih družnikov.

Do konca leta 1868 so umerli sledeči gg. dosmertni družniki in ustanovniki družbe sv. Mohora:

1. *Franc Čepe*, korar v Jarenini.
2. *Don Julijan Hornbek*, barnabitski duh. v dolnji Avstriji.
3. Mil. g. *Anton Martin Slomšek*, knez in škof lavantinski in pravi vtemeljitelj družbe sv. Mohora, v Mariboru.
4. *Florijan Mulej*, župnik v Hinjah.
5. *Dragotin Simandelj*, duhoven kerške škofije, v Kranju.
6. *Franc Kulnik*, dekan v Žabnicah.
7. *Janez Lesnik*, župnik pri sv. Marksu.
8. *Franc Fresl*, župnik v Naborjetu.
9. *Pavel Travenščak*, župnik v Leskovcu pri Karlovcu.
10. *Matija Erzar*, župnik na Oblokah.
11. *Matija Debelak*, dosl. gimn. profesor in poseben podpornik družbe sv. Mohora, kterej je volil petino svojega premoženja, v Terstu. *)
12. *Miha Dobovšek*, dosl. župnik ljublj. škofije, na Terbižu.
13. *Peter Dovjak*, dervar v železni Kapli.
14. *Janez Pirc*, fajmošter v Rifenbergu.
15. *Ignac Kerlatec*, tergovec v Sv. Lorencu v Puščavi.

*) Obravnava zapuščine še ni dognana.

Družbin oglasnik.

I. Družbini dohodki in stroški

se priobčijo prihodnje leto.

II. Matica.

Konec prvega leta 1860 je iznašala družbina Matica 950 gld.; l. 1861 je narasla na 2250 gld., l. 1862 na 2650 gld., l. 1863 na 3250 gld., l. 1864 na 4500 gld., l. 1865 na 4650 gld., l. 1866 na 4850 gld., l. 1867 na 5700 gld., l. 1868 pa na 6341 gld. 50 kr.

Tekoče leto je priraslo matici 498 gld. 50 kr., kateri znesek z lanskim vred se obrestonosno naloži.

III. Razpis družbinih daril za l. 1870.

V povzdigo domače književnosti in v omiko slovenskega naroda razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila:

a) dve sto goldinarjev za najboljšo povest v obsegu blizo petih tiskanih pol, ktere naj se vzame tvarina, če je mogoče, iz domače zgodovine ali vsaj nasloni na njo; celo djanje naj se tako razplete, da bode delo mikavno za mladež in slovensko ljudstvo sploh. Ako ne pride darila vredne izvirne povesti, podeli se sto goldinarjev najboljšemu prevodu kake zanimive pravno-podučne povesti v tem istem obsegu.

b) sto in petdeset goldinarjev za najboljše gospodarско delo n. pr. o živinoreji, domačem gospodinjstvu ali o kakem drugem važnišem gospodarskem predelu (razun sadje-reje, poljedelstva in bučelarstva) — v obsegu blizo petih tiskanih pol.

c) sto goldinarjev za štiri krajše izvirne pripovedi, vsakej po 25 goldinarjev v obsegu blizo $\frac{1}{2}$ tiskane pole; in

d) sto goldinarjev za štiri krajše podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 25 gold. v obsegu blizo $\frac{1}{2}$ tiskane pole.

Vsi spisi naj bodo prav lahko umevni in zanimivi, da bodo mladino in sploh priprosto ljudstvo slovensko pošteno razveseljevali ter jim um in serce požlahtnovali. Vsi rokopisi naj se pošljejo družbi vsaj do 1. decembra 1869 brez podpisanega imena, katero naj se v zapečatenem listu priloži; na rokopis, ki družbi pozneje dojde, ne bo se mogel ozir vzeti. Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan (2. febr.) 1870 leta.

V Celovcu 27. januarja 1869.

Odbor družbe sv. Mohora.

IV. Vabilo v družbo sv. Mohora za l. 1870.

Prava kerščanska omika je podlaga časnej in večnej sreči človeškega rodú; to omiko med Slovenci čedalje bolj pospeševati in razširjati, ostane družbi sv. Mohora tudi prihodnje leto glavna naloga. Lepa zaloga raznih podučnih spisov že čaka izdave ali nam je v kratkem času obljubljena; ktere bukve se bodo prihodnje leto izdale, se bo kmalo določilo. Kolikor večje bode število družnikov, toliko več se bode moglo tudi prihodnje leto raznih bukev na svitlo dati; tiskale pa se bodo v 16000—17000 iztisih. Družbin odbor se oberne tudi za prihodnje leto do vseh čast. domorodcev, sosebnost pa do čast. duhovščine, s ponižno prošnjo, naj jej blagovoljno ostanejo tudi prihodnje leto s svojo veljavno besedo in priporočbo krepki podporniki — v časni in večni prid našemu milemu narodu. Naj bi kmalo ne bilo slovenske vasí, v kateri ne bi štela družba sv. Mohora vsaj nekaj družnikov! Pri oglaševanju naj se blagovoljno pomni sledeče:

1. Nabira družnikov naj se prične, če ne prej, vsaj v kakih dveh mesecih po prejetih letošnjih bukvah; v ta namen smo poslali čast. gg. dekanijским predstojnikom po 2—5 vpisovanjskih pol z letošnjimi bukvami, da je blagovolijo razdeliti med čast. farne predstojnike, ki imajo v svoji župniji večje število udov. Lepo prosimo število udov in zadnjo pošto na čelu vpisovanjskih polah zaznamovati.

2. Nabira za prihodnje leto se sklene z zadnjim dnevom mesca marca 1870, da more tajnik vse o pra-

vem času v red djati. Kdor se pozneje oglasi, ta se ne more šteti za uda in dobí za poslani denar samo toliko bukev, kakor po bukvarnicah.

3. Letnina za vsako posamezno osebo ali ustanovo iznaša 1 gld.; dosmertnina za posamezne osebe kakor tudi za farne in šolske bukvarnice (hiše ali cele družine se v prihodnje ne sprejemajo več za dosmertne ude) 15 gld. na enkrat ali po 8 gld. dvakrat v teku enega leta. Na oglasila brez denarja se ne more ozir jemati.

4. Kdor pervikrat v družbo stopi, ta naj izrečno pové, da je nov družnik; vsakdo pa naj naznani mimo svojega stanovanja tudi faro in dekanijo, v katero spada, s poslednjo pošto vred. Imena naj se pišejo, kolikor je mogoče, razločno in sicer iz vsake fare zapored. Tudi dosmertni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih ime pri tolikej množici ne spregleda.

5. Bukve naj se sprejemajo, kolikor je to mogoče, po čast. dekanijskih in farnih predstojnikih. Voznino za bukve mora pa vsak ud sam plačati čast. g. dekaniskemu ali farnemu predstojniku.

Bukve naravnost po pošti naj prejemajo samo tisti družniki, ki jih po gori omenjenem poti prejeti ne morejo; priplačajo pa naj ti poslednji letnini 15 nkr. za razne stroške, ki je taka pošiljatev družbi prizadene.

6. Kdor izmed novih udov želí s knjigami prihodnjega leta prejeti tudi kak snopič doslej izdanega „Življenja svetnikov“ ali „Kristusovega življenja“, ta naj pošlje z letnino vred za vsak (1. 2. 3. ali 4.) snopič „Življenja svetnikov“ 50 kr., za I. ali II. snopič „Kristusovega življenja“ pa 40 kr. Sicer pa se morejo vse te družbine bukve po nekaj višej ceni po knjigarnicah dobíti, kdor noče čakati nove razpošiljave družbinih bukev.

V Celovcu 20. julija 1869.

Za družbin odbor:

Dr. Val. Müller, vodja.
Anton Janežič, tajnik.

I.

Žalostna in vesela velika noč.

(Povest iz narodnega življenja, spisal F. K.)

Bilo je v teden pred cvetno nedeljo. Gospodinje po vsej vasi so imele polne roke posla. Za veliko noč je treba peči, kuhati, prati in vse pohištvo lepo osnažiti, in to vse ni mala stvar. Pa vendar se je vsaka rada lotila posla, samo da bi bili velikonočni prazniki bolj veseli. In zares so prazniki še enkrat tako veseli, če se praznujejo v lepo pobeljenej in osnaženej hiši. Metla je našla vse kote, ter privlekla iz njih cele kodelje prašne pajčevine. Podi po hišah in klopi okoli peči so se dergale, zakaj čez zimo se je bilo dosto nesnage po blatnih škornih va-nje nanosilo. Kuhinjsko posodje se je tako dolgo s peskom dergalo, da se je svetilo, ko tačas ko je novo bilo. Posteljina se je pred hišami na solncu prezračevala, perilo pa po plotih sušilo. Cela vas se je lišpala kakor nevesta, kedar se k poroki ravna. Posebno so se pa dekleta med seboj skušale, češ, ktera bo na velikonočno nedeljo najlepše oblečena. Mojškre po vasi so imele na vse perste dosti šiviva. Mlini ob potoku so urno mleli zlato pšenico za potice in kolače. Možnarji so veselo po hišah žvenkljali, kajti tolkli so se orehi in druge dišave; fantje so pa pod kozelci „žegne“ vezali. Z eno besedo, vse se je pripravljalo na veselo allelujo!

Samo v enej hiši ni bilo tako. Pri Grebencu je bilo vse poterto prevelike žalosti, ki je vladala v hiši. Tu ni bilo nikomur mar veže pometati, stene beliti, kuhinjsko posodje snažiti; vsi so bili kakor pomamljeni. Oče Grebenec so za mizo sedé se z obema rokama držali za glavo, raznih misli in skerbi polni;

ves dan so bili redkih besedi. Mati Grebenka so v zapečku sloneli ter vedno zdihovali. Hči Ančika se je pa v kuhinji v kotek pokruknila ter se v eno mer ihtila, da bi se je bil kamen usmilil.

Vzrok tej prevelikej in splošnej žalosti pri Grebenčevih bil je pa ta, da je dobil sin Miha poziv, da se ima v torek po belej nedelji vojaški nabornej komisiji na ogled postaviti. Služabnik, ki je na vse zgodaj ta poziv od cesarskega okrajnega urada prinesel, ta je z resnim glasom pristavil, da naj Miha gotovo pride, drugače bo za beguna oglašen, in na begunstvo — to vsak vé — so velike kazni postavljene.

Ta dogodek je bil za celo Grebenčevo hišo vzrok velike in britke žalosti. Kdor koli je Grebenčevega Mihata poznal, vsak je djal: ta bo gotovo za vojaško službo sposobnega spoznan. Če tega ne bodo vzeli, ne bodo nobenega! In res Miha je bil lep čverst mladenič, zal in berhek, poleg tega pa tudi pošten in lepega ponašanja. Zdravje in moč sta kar kipela ž njega. V treh farah mu bojé ni bilo para najti. Samo po sebi se ume, da je bil tudi njemu poziv na rekrutbo zeló nevšečen, pa ne toliko zavoljo njega samega, kolikor zavoljo očeta in matere, ki sta že obadva slabehati začela. V serce ga je bolelo, ko je videl vse okoli sebe tako žalostne; in to ga je tem bolj bolelo, ker je vedel, da je on vzrok njih žalovanja.

Do rekrutbe je bilo le še malo časa. Oče Grebenec so porabili ta čas za to, da bi po postavnej poti svojega edinega sina vojne dolžnosti oprostili. Tri prošnje so že bili vložili, slednjo na višo oblast, naj jim edinega sina v vojščake ne vzemó, ker jim ga je pri gospodarstvu sila treba; pa vse tri prošnje so bile zastonj. Reklo se je, da oče še niso v tistih letih, da bi se jim sin vojaštva oprostiti mogel, da-si ravno je edini; verh tega so še sami precej terdni, da morejo s pomočjó matere in hčeri gospodarstvo do tistega časa ravnati, da bo sin vojaštvo doslužil. Opomnilo se jim je: „Bramba dežele je sveta dolžnost za vsakega. Ta dolžnost veže vsakega, naj si že bo siromak ali bogatin, naj si že bo sin kmečkih

starišev ali pa žlahtnega stanú. Postava je za vse in za vsakega enako vezilna!“ —

Velikonočni prazniki so prišli in tudi prešli. Povsod po vasi je bilo glasno veselje. Vsako otroče je svoj pireh, svojo pisanko v rokah držalo, ki jo je od botre, ali od stričeka dobilo. Povsod so si vesele praznike voščili, povsod so bili židane volje, povsod se je kaj boljšega nego navadno na ognjišču peklo ali cverlo; samo pri Grebenčevih je bilo tiho kakor v grobu, ognjišče je bilo merzlo, kakor na veliki petek, nobenemu ni šla ne jed ne pijača v tek, vse od prevelike žalosti. Med tem ko so se drugod veselo razgovarjali, popevali in na citre igrali, bilo je pri Grebenčevih vse mirno, kakor da bi merliča v hiši imeli, samo stara ura je kraj peči svoj enakomerni tik-tak glasno cencala. Sosedje so se popoldan po večernicah pod vaško lipo zbrali, dekleta so se šalile in fantje v novih irhah bahali, samo Grebenčevih se ni nobeden prikazal.

Žalost v hiši je tem vekša prihajala, čem bolj se je bližal odločeni dan. Mati so se bili v zadnjih desetih dneh vidno postarali, gerbe in gube po očetovem obrazu so se prikazale globlje vrezane, oči globlje vderte, in Ančikina ličca, popreje rudeča in bela kakor makov cvet, bila so bleda kakor cerkvena sveča. Napočil je dan rekrutbe. Studena gosta megla je stala v dolini. Miha se je berž pripravil za odhod, kar priropoče voz po cesti, ter se pred Grebenčevo hišo ustavi. Na vozu je sedelo natlačeno polno fantov rekrutov, ki so se iz bližnjih vasi na rekrutbo peljali. Pri vsaki ročici so bile mlade, obeljene, s svilnatimi trakmi okinčane smrečice postavljene, med njimi so pa fantje sedeli vsak s svojim „pušlcem“ za klobukom. Ukali in vriskali so, da je kar skoz ušesa zvenelo. Človek, ki ni vedel, kam se peljejo, ta bi bil mislil, da so svatje, ki po nevesto gredó. Notri pri sercu so jih sicer drugi občutki sprehajali, in marsikteremu je bilo gotovo okoli serca tako neznano v spominu na stariše, brate in sestre, ki jih je danes morebiti zadnjokrat videl, da bi se bil rajé na ves glas razjokal, nego pa zaukal! Pa ker je bilo vsakega svoje malodušnosti sram, delali so se junake ter

s petjem svoj pogum kazali in z vriskanjem svoje notranje glase prevpivali. Ko so se pred Grebenčevo hišo ustavili, zapeli so tisto znano narodno pesem, ki pravi:

Naš cesar, naš kralj	Vse te gorše, vse te mlajše
Se hoče vojsk'vat',	Vse nam naj te dražje,
Pet regimentov fantičev	S kuštravimi lasmi
Je ukazal nabrat'.	In s svitlimi očmi itd.

Miha stopi iz veže, za njim sestra Ančika, oče in mati. Ančika se ga je z obema rokama okoli vrata oklenila, ter se htela v samih solzah raztopiti. Mati so ihté svoje lice s pertom pokrili, ter se tresli kakor trepetlika, oče so pa vsi blede gologlavi na strani stali. Miha objame in kušne še enkrat očeta, mater in sestrico, ter se solznih oči zavihti k drugim fantom na voz. In ko voznik konje nažene in voz odderdra, spustite se mati in sestra na ves glas v jok. Ančika je brata po imenu klicala, Miha je pa s klobukom mahal. Konja sta dirjala z vozom, ko da imata orlova krila, in kmalo je zginil voz v gostej megli. Fantovsko petje se je še čulo nekoliko časa, pa na zadnje je tudi to malo po malem omolknilo.

Mati so v zapeček pokruknili, ves dan premolili in postili se materi božjej sedem žalosti na čast in v ta namen, naj ne bi bil Miha v vojščake vzet.

Upanje, to je čudna stvar. Včasi človeka v njegovih revah in težavah čversto podpira, ga hrabri, ter ne pusti, da bi obupal; včasi mu pa le s praznim bleskom miglja, ter mu zlate gradove v oblakih in puščavah zida. Upanje je naš vedni spremljevalec, posebno reynega človeka, od zibeli tje noter do črnega groba. Če reveža ves drugi svet zapusti, upanje ga ne bo zapustilo. Gorjé pa človeku, od ktereга je upanje zbežalo, on mora omagati.

Tudi Grebenčevo mater upanje še ni celó zapustilo. Misel, da bo Miha vendar-le zveržen, ta je berlala skozi celi dan v njih sercu. Pri Bogu je vse mogoče, mislili so si, zakaj ne bi bilo tudi to. — Ančika je pa morebiti sto- in stokrat stopila na cesto, ne bi li morebiti zagledala vračajočega se voza.

Terd mrak je že bil, ko je voz počasi nazaj v vas prišel. Konja sta glavi pobešeni imela, ko bi bila

čutila, da bo jok in stok. Vsi trije oče, mati in Ančika so na cesto prihiteli, mislé, da bo Miha ves vesel raz voz skočil; pa kar oterpneli so videvši, da Mihata ni na vozu. Od petnajst fantov, ki so se na rekrutbo peljali, bili so samo trije izverženi, — vsi drugi pa, in med njimi tudi Miha, so bili za vojaški stan sposobne spoznani, in precej tudi prideržani. Mihata, ker je bil eden najčverstejih, so h konjikom vzeli. Cesarju je bilo sila vojščakov treba, kajti vojska je od vseh strani pretila. Sovražnik je svoje armade že ob meji postavljaj, in vsaki dan se je bilo treba sovražnega napada bati. —

Miha je dal po vozniku mater, očeta in sestro prav serčno pozdraviti, ter jih lepo prositi, naj ne žalujejo preveč zavoljo njega. On bo lažje vojaški stan prenašal — je dal poročiti — če bo vedel, da domá ne gleda iz vsakega kota žalost objokanih oči. —

„Božja volja je“, djali so oče, „da mora Miha vojščak biti, in proti božjej volji se ne moremo in ne smemo ustavljati, ampak se voljno v njo vdati!“

Da je bil to hudi udarec za Grebenčeve, to si vsak lahko misli. Mater je žalost po sinu tako prevzela, da so hudo zboleli, in le skerbna Ančikina postrežba jih je smerti otela.

Miha je prav po gosto domu pisal. Vedel je, da vsako njegovo pismo vesel dan domá naredi, da je tolažba za stariše, ki v vednih skerbéh in v vednem strahu zavolj njega živé, in zato je skor vsaki mesec pismo od njega prišlo, da so vedeli, kje je in kako se mu kaj godí. Nikdar ni tožil v svojih pismih, da mu vojaški stan preseda, da nezadovoljno živí, da mora velike težave prenašati in enake reči, ki bi bile doma žalost zavoljo njega le bolj povekšale; marveč pisal je, da je zadovoljen, da nobenega pomanjkanja ne terpi, in da upa, da bo po dosluženji spet doma vse zdrave in žive našel.

Vojske so med tem hudo razsajale na severu in na jugu. Marsikter junak je na bojišču svojo kerv prelil in slavno smert storil za domovino in za cesarja. Grebenčevi so dosti strahú preterpeli, ko so o tolikih bitvah slišali. Posebno če jim Miha že dolgo pisal ni, domišljevali so si kmalo, da je nemara tudi

njega zadela kakošna nesreča. Ko je pa spet prišlo pismo po pošti, razkadili so se spet oblaki černih domišlij. Iz vseh bojev je Miha zdrav prišel. Tovarši na levi in desni so padali smertno zadeti, njemu se pa ni ne en las žalil. Božja roka je vidno čula nad njim! —

Osem dolgih let je zvesto služil cesarja in domovino. Marsiktero pohvalo je prejel od svojih prednikov za lepo obnašanje in za pošteno zaderžanje. Za pogum in hrabrost, na bojnem polju skazano, je pa dobil dve svetinji, sreberno in zlato, ki ste njegove junaške persi kaj častno kinčali.

Sovražnik je bil ukroten, mir je bil sklenjen, in njegov čas je bil dotekel. Dobil je svoj popolni odpust od vojaštva. Veselo je svojo culico zvezal, bisago čez ramo obesil, pa hajdi proti ljubemu in dragemu domu, kjer ga že tako željno pričakujejo.

Bilo je tudi ravno na velikonočno nedeljo v jutro. Ljudje, ki so na vse zgodaj iz vasi v cerkev šli, srečevali so vojščaka, ki je urno in veselo mahal in stopal proti vasi. Čez ramo je imel platneno bisago obešeno, iz katere so lukale kertače, plehnate čaše in druge priprave, ki jih vojščak v tabru vsaki dan potrebuje. Njegovo lice je bilo od solnca in vetra zarjavelo. Vsak slednji njegovih korakov je bil hitrejši od prvega. Ta vojščak je bil Grebenčev Miha. Iz zalega mladenča je postal resen mož. Le malo-keri vaščanov, ki so ga srečevali, ga je spoznal. Osem let je dolg čas, in v tem se marsikaj na človeku spremeni. Posebno so ga pa črne berčice, ki jih je prav po vojaški zavihane imel, neznanega delale. Vsi pa, ki so ga spoznavali, so mu veselo roke podajali, ter ga serčno pozdravljali. Prašal jih je, so li njegovi doma vsi zdravi; in ko so mu rekli, da so, šel je še bolj urno in mahal naprej. Njegova edina misel je bila le-ta: prej ko prej domu priti, in mater, očeta in ljubo sestrnico videti, objeti in poljubiti.

Ko je na verh griča prišel, s ktereга se je v dolini vas videla, zalesketala mu je samega veselja solza v očeh in vderla čez zatemnelo lice pri spominu na žalostno veliko noč pred osmimi leti. Hvaležno je povzdignil oči proti nebu, zahvalivši se vsegamo-

gočnemu Bogu, da ga je po tolikih kervavih bitvah, po tolikih smertnih nevarnostih spet živega in zdravega nazaj pripeljal na domače ognjišče! Vas je pred njim stala, obsijana od juternega pomladnjega solnca. Hiše so bile na pol skrite med cvetečim sadnim drevjem, samo černe slamnate strehe so bile videti. Na domači strehi, ki jo je koj med drugimi razbral, mu je oko obstalo. Siv dim je sukljal iz dimnjaka. Hvala bodi Bogu, domá sem! je zdihnil, in druga solzica se mu je čez lice oternila. Na kuhinjskem okencu, ki se je od strani videlo, zapazil je lonec, v katerem je rastle neka rastlina. To je gotovo Ančikin rožmarin! si je mislil in na smeh namuznil. Za ljudi, ki so ga v večih trumah srečevali, se še zmenil ni; njegove oči so bile obrnjene le na streho očetove hiše.

Zdaj mu pride pet vaških deklic nasproti. Vsaka je imela na glavi jerbašec, ki je bil s svilnatim pisanim robcem pokrit. Nesle so potice in kolače, krače klobase na blagoslov v cerkev. Tudi mimo njih bi bil morebiti ravno tako naprej hitel, kakor je hitel mimo drugih ljudi, da ni bila ena izmed deklic na ves glas zakriknila. Če ne bi bile druge deklice hitro njen jerbas prestregle, gotovo bi bil padel na tla. Tudi Miha, ktereга je krik iz misli prebudil, priskoči na pomoč. V prvi mah so vsi mislili, da se je deklice kaka slabost lotila. Pa ne; deklica, ki je tako na ves glas zakriknila, bila je Ančika Mihatova sestra. Ona je brata spoznala in od veselega zavzetja tako zakriknila. Kdo bi mogel opisati, kako sta se serčno objela in kušnila. V prvih trenutkih jima je obema veselje celó marn vzelo. Molčé sta se deržala objeta, dokler ni prvo zavzetje minulo.

Miha naprosi eno sosedo, naj nese ona Ančikin jerbas v cerkev, kar je tudi drage volje storila. Miha pa hití z Ančiko v vas, ki je bila še kakih par streljajev oddaljena. Za roki se deržé sta Miha in Ančika pred mater in očeta stopila.

O kdo bi opisal to, kar je zdaj sledilo! Oče so se veselja kar tresli. Še tobak v pipici jim je pri tej priložnosti ugasnil. Mati so bili pa tako zmočeni, da so si predpert narobe privezali. Niso vedeli, kaj

bi poprej, ali bi se jokali, ali bi se smejali, ali Mihu kolača narezali, ali kaj-li?!

Obče veselje je bilo toliko, da bi bili gotovo na velikonočno nedeljo še službo božjo zamudili, ko ne bi bil prišel eden sosedov očeta Grebenca klicat, naj ž njim v cerkev gredó, da jima bo v društvu krajši čas. Zdaj so se še-le prebrihtali. Vsi trije so šli v cerkev. Doma je ostala sama dekla. Goreče molitve so molili v cerkvi, ter se večnemu Bogu zahvaljevali za njegovo neskončno dobroto. Po božjem opraviilu so mati pri gospodu fajmoštru za eno sveto mašo plačali v to imé, da se Bogu ž njimi vred zahvalijo, da jim je njih molitve uslišal, ter jim sina spet nazaj povernil.

Po vsej vasi so se pisanice delile in dobivale; oče Grebenec so pa pod lipo zbranim vaščanom djali, da so oni letos najlepšo pisanico dobili. Sam sveti Bog in pa milostljiv cesar sta jim jo poslala, in ta pisanka je njih sin Miha! —

Kako različni, kako vse drugačni so bili letos velikonočni prazniki za Grebenčeve mimo onih pred osmimi leti!

„Res da sem bil zeló žalosten danes pred osmimi leti — je djali Miha — ko so me v vojščake vzeli. Mojo žalost je posebno še to povekševalo, ker sem vas vse poterte videl. Bilo mi je pri sercu, kakor bi mi mlinski kamen na njem ležal, in že sem skor zdvojil prevelike otožnosti po domu, pa hvala bodi Bogu očetu, vse sem srečno prestal. Vojaški stan je težek, je terd pa tudi slaven stan za tistega, kateri zna v njem prav živeti. Nikdar ne bo mi žal, da sem bil kedaj cesarski vojščak, deželni brambovec, kajti vojaštvo je bilo za mene velika šola. Marsikaj sem videl, marsikaj sem skusil, marsikaj se naučil. Laški, nemški in ogerski svet sem videl. Povsodi sem videl, da je dobro, pa zraven tudi to spoznal, da je doma vendar najbolje. Fantje — je djali obrnjen proti svojim prijateljem, ki so ga prišli gledat — ne bojte se vojaškega stanú, in veselo skočite na noge, kedar vas bo domovina na brambo poklicala!“ Tako je Miha govoril, fantje so ga pa bili veseli. Posebno so ga radi poslušali, kedar jim je o kervavih bitvah

pravil; oči so se mu svetile, kedar jim je pripovedoval, kako je sovražnik bežal, in kako so potem slovesno praznovali zadobljeno zmago.

Miha se je naučil pri vojščakih nemškega in laškega jezika; ali zato svojega slovenskega materne jezika ni zametaval in zaničeval, kar se tako gostokrat pri dosluženih vojščakih opazovati more. Nak! slovenski jezik mu je bil zmeraj najpervi, njega je najbolj čislal.

Kakor je Miha pri vojščakih hrabro s sabljo mahal, ravno tako je odsehnal moško s koso in motiko obračal. Oče so ga pa tudi zares že silno pri gospodarstvu pogrešali, kajti vsaki dan so starši pa tudi slabejši prihajali; in tudi mati so dan na dan bolj na kup lezli. Ana revica pa tudi ni mogla vsega posla sama zmagati. Miha je tedaj bil res že neobhodno potreben. Rad je prevzel največi del bremena, ki ga je gospodarstvo nakladalo, samo da so se mogli oče na svoje stare dni oddahniti. In ko so se oče prepričali, da je Miha gospodarstvu popolnoma kos, ko so nadalje videli, da je razumen, delaven in varčen; so mu kmetijo za celo izročili, izgovorivši si za sebe in za mater pristojen preživitek.

Pregovor pravi, da se lahko žena, ali težko gospodinja dobi. Miha, ko si je izmed vaških deklic nevesto zbiral, je ta pregovor dobro v čislih imel, on je bolj gledal ne terdo dlan kakor na gladko lice; bolj na čisto in dobro serce, kakor na bogato doto, in zato ni dobil samo žene, ampak tudi gospodinjjo, ki je za taščo in tasta na njih stare dni lepo skerbela, kakor se tudi spodobi dobrih sinah.

Miha je živel po božje volji in je, spoštovan po vsej okolici, pričakal visoke in srečne starosti.

II.

Kerčma v šumi.

(Spisal J * * * d.)

Rudolf, edini sin bogate vdove grajščakinje, zató sploh Vdovičin imenovan, dokončal je više šole

na Nemškem. Veliko se je naučil, še več pa zgubil, namreč: národnost in, kar se tako rado strinja, svojo vero. Vesel, da se je iznebil šolskega praha, hitel je po železnici naglo, kakor po perutah ljubezni, v naročje svojej materi. Ni se zmenil niti za kraje, kateri so mimo njega hipoma leteli, niti za druge popotnike, ki so se po prijateljsko pomenkovali, ampak v svojo haljino zavit je sedel v kotu in premišljeval svojo prihodnjost, ktera se mu je kazala kot smehljajoč angelj. Njegova vroča domišljija mu je visoke službe, bogato nevesto, zlate gradove, to in ono stavila pred oči in že se je videl v duhu predstojnika cele okrajine, kjer bode nemško omiko razširjal, verske vraže preganjal in mračnjake podbijal in v prah valil, — kar ga oster glas: „Postaja J.; postanka dve minuti!“ iz njegovih sanjarij prebudi ter ga sili železnico zapustiti. Naglo se prepaše, pogladi lase in male berke, verže popotno torbico preko rame in stopi z voza.

Postaja je na samem stala, in ni bilo najti voznika, da bi ga domú odpeljal, zato sklene peš odiniti.

Bilo je to v petek popoldne in sredi zime in do kolena debel sneg je pokrival hribe in polje. Dobro volje nastopi Vdovičin svoj pot in gre žvižgajoč in prepevajoč nemške pesmi in napeve po ravnej in oglajenej poti. Srečevali so ga kmetje in pozdravljali: Hvaljen Jezus Kristus! a on jim ni odgovarjal; stali so poleg pota križi in kipi, on se jim ni odkrival in kedar je o treh veliki zvon zapel v bližnjem cerkvi in z mogočnim in počasnim glasom celej okolici oznanoval največo milost božjo, naše odrešenje, ostal je merzel kakor led; kajti to in še drugo je že davno v nemar djal in obesil na kol.

Že je prehodil široko polje in velika šuma se je širila pred njim.

Nebo je bilo oblačno in vreme nekako neugodno in otožno. Čem dalje on gre, tem bolj pritiskajo megle na zemljo; tù pokrivajo one kakor mertvaški perti nižave, tam pa se dervé kot bele žene od berda do berda; hrasti in bukve stojé ob potu ter molé svoje roke, razgaljene veje, nakviško, rekel bi, da mraza zdihujejo in tožijo nebu neusmiljeno zimo, ki

jim je zeleno odejo vzela in se nad našim popotnikom jočejo. Kar se je Vdovičinemu jako čudno zdelo, so kavrani, kateri ga v celih tropih obletajo, se pred njim in za njim na zemljo vsedajo, ali pa ga, na šibkih vejah zibajoč se, hripavo: Kro, kro, kro! poždravljajo.

Serce mu upade, vesela zadovoljnost ga mine in misli na smert se mu v glavo vrivajo.

Jelo se je mračiti. Sneg je naletaval in slednjič tako kocnjal, kakor bi bil beračeve pernje tergal. Noč kmalo pritisne in kmalo se tako stemni, da ni snežne poti več razločiti, in je moral on le po umih naprej tavati. Kedarkoli kaj zarošta, bodi si sneg, kateri je s preobloženih vej padal, bodi si ponočna ptica, ki je mimo fofotala, ali zajec, ki je pot preskočil, iskaje si boljšega zavetja, vselej zaderhti Vdovičin kot šiba in, kdo bi verjel! še oni strahovi, o katerih so mu otroku njegove pestinje pripovedovale, polnijo njega, tolikega učenjaka, z grozo in trepetom. Britko tarnja in zdihuje in že misli, da ne bode več belega jutra dočakal ter v šumi konec storil, kar zagleda luč v daljavi.

Novo življenje in nova moč ga prešine; on pospeši svoje korake in kmalo se znajde pred veliko hišo, iz ktere mu od zgor in od spod luč miglja. Po smrekovem veršičku nad vratmi berž spozna, da je to kerčma; zatorej stopi bliže in poterka. Zdajci zalaja pes, kerčmar z lučjo v roki prikaže se na pragu, premakne enmalo svojo kapico ter ga pozdravi: „Dober večer, gospod! Gerd pot in vreme ste imeli!“ — „Zares gerd in strahovit!“ odgovori Vdovičin ter popraša: „Ne bi me li hoteli prenočiti?“

Kerčmar: „Iz serca rad! Prosim samo, da se za menoj potrudite.“

Potem ga pelje v hišo, postavi svečo na mizo, sname mu mokro poveršno haljo in klobuk ter ju nese v kuhinjo, da se posušita.

Bila je pa kerčma prostorna in snažna soba; vse je bilo v lepem redu, mize so bile s perti po perilu pokrite, stene pobeljene in podobe syetnikov v pozlačenih okvirih so visele ob zidu. Človeka ni bilo nobenega v hiši razun dveh mladih možakov, ki sta

pri mizi kot peči sedela, glave s komolci podpirala in molčé iz svojih lul dim pred-se puhala, pred njima je stal na pol izprazen bokal vina.

Ni li kaj po potu zgubil, seže Vdovičin v svojo torbico in jame svoje banke preštovati in se prepriča, da mu je še šestdeset ranjških ostalo; kar zapazi, da ona dva možaka od druge mize željno svoje oči na njegov denar obračata. Pokesá se svoje nepremišljenosti ter spravi denar berž na svoje poprejšnje mesto.

Sedaj pride kerčmar v hišo, nasloni se na bližnji stol ter reče: Ne bodem se motil, gospod! ako rečem, da vas poznam, akoprem vas nisem še nikdar videl. Jeli, Vdovičin ste?

Vdovičin: Kako je to moč?

Kerčmar: Z gospo, vašo materjo, sva že velike kupčije imela; vidva pa sta si tako podobna, kakor dvoje jabelk na enem in istem stebelu; a kaj žlobodram? Vi ste gotovo trudni in gladni; s katero stvarjo vam morem tedaj postreči?

Vdovičin: Rad bi enmalo goveje juhe, da se ogrejem in kak kosec pečenke, bodi-si teletnina ali pa pišče.

Kerčmar: Ne zamerite! Pri mojej hiši je že od nekdaj ta navada, da o petkih mesnih jedi ne kuhamo; pa izvolite zapovedati kake druge tečne jedi, na primer: rib, ktere so prav danes naložljene.

„Eh, dajte tedaj,“ veli Vdovičin, kar imate, kajti na smert sem žejen in gladen.

Kerčmar teče hitro v kuhinjo in klet, Vdovičin pa mahne nevoljen po mizi rekoč: „Oh, kaj storé te vražje prazne vere! Še za gotov denar se človek ne more najesti po svojej želji“.

Na to se oglasi eden pri peči sedečih možakov proti svojemu tovaršu: Grešen človek sem in Bog mi odpusti moje grehe! a za grizljeje mesa vendar ne prodam svoje duše.

Zdajci mu seže Vdovičin v besedo: Saj nima človek duše! Pripeljite jo sem, da jo vidim in potipljem in odmah bodem va-njo veroval; dokler pa tega ne storite, ostanem neveren Tomaž. Najbolj učen nemških zdravnikov, kteri je sto in sto mertvih

trupel preiskal, terdil mi je, da v njih ni nikjer mestca ali kraja našel, kjer bi duša mogla prebivati.

„Prav velite“, odgovori mu poprejšnji možak, „da je ni mogel najti v mrtvih truplih; kajti duša je poprej iz njih ušla. — Gorje ubogej duši, da pride takim gospodom v roke! To bi jo oni s svojimi nožmi, bodalci, rezali, sekiricami in drugim orodjem parali, prebadali, razrezovali in razsekljevali, borme! da bi se ona prav lepo dala podelati v klobase.“

Na to šalo, ktero mu je zdrava pamet na jezik položila, sta se oba na ves glas in tako silno zasmejala, da jima ni bilo moč vmes spregovoriti.

Vdovičin razkačen, da bi jeze počil, grize si ustnice in misli: s temi grobavsi ni pač nič imeti in, dokler kmet ne sezuje svoje slovenske kože, ni ugoden in pripraven za visoko omiko. Potem vstaneta možaka, popijeta vino in, ne vajena dolge seje, se zlecata, raztegajoč roke na vse kraje. Vdovičin, akoprem jima gorak zaradi njunega neobtesanega vedenja, ni mogel se anati, da ne bi občudoval njune lepe in krepke telesne postave, kakoršne ni z lepa na Nemškem videl. Bila sta blizo šest čevljev visoka; podolgasti obrazi so počivali na žilastih vratih, pleča so jima bila skor tri pednje široka, stegna kakor vlita v irhaste hlače, krepke desnice z debelimi pestmi podobne betom, in joj človeku! po katerem bi one mlatile. Polehko gresta iz hiše in kedar prideta do vrat, postojita in nekaj pošepetata, kar se eden zadere na glas: Saj nima duše! ter odideta krohotaže na vežo. Rad bi jima Vdovičin očital to sirovost; a previdel je, da ni dobro metati se s takimi medvedi.

Med tem je bila večerja gotova. Juha iz postervi mu je prav dobro dišala pa tudi lep kos opečene ščuke je bil okusen in je vso čast kuhinji delal. Naglo brez križa pomeče on jedi v sé, in ker je bilo enega premalo, zahteva še drugi polič vina. Ugodna toplota se polasti vseh njegovih udov in zaspanec se mu sili, kar tudi kimajoča glava priterjuje; zato poprosi kerčmarja, naj mu spalnico odkaže.

„Žal mi je“, reče poslednji, „da vas ne morem po svojej želji v gornjej hiši prenočiti, kjer imam jako lepe sobe; a žena mi je v otročjej postelji

in potrebuje vedne postrežbe, dekle štropotajo ven in ven po hiši in slabotno dete prejoče in prevpije celo noč; imam pa spodobno stanico nad svojo žitnico, kjer bode te mirno počivali.“

Dobro! reče Vdovičin in vzame svoj klobuk, kerčmar pa posušeno poveršno haljo in svečo ter koračita prek dvorišča do omenjenega stanja, in prestopivša šest do sedem kamenenih stopnic, prideta do vežnih vrat, ktere kerčmar z velikim ključem odklene, potlej odpre še neke druge duri in zdajci stojita v preprijaznej sobici. Železna peč, mala mizica, dvoje stolov in bela pernata postelj je bilo vse njeno orodje, nad posteljo na steni pa je prijetno ura pinkljala, drameč tihotno samoto. Kerčmar postavi svečo na mizo, voši lahko noč in odide ter zaklene vežna vrata za sabo.

Vdovičin pomeče hitro obleko s sebe, raztegne svoje trudne ude po blazinah, se odene in kakor bi trenil, zaspi. Ne vemo zakaj? ali zavoljo preobilo zavžitih jedil in močnega vina, ali pa ker so bili vtisi tega dneva prejaki, nadlegujejo ga kmalo težke sanje. Dozdeva se mu, da mu krokariji na vzglavji in znožji njegove postelje sedé in krokajo in da se mu eden pri peči sedečih hrustov bliža, z eno nogo stoji na tléh, z drugo pa kleči mu na persih zama-hovajoč s kervavo sekíro in vpíjoč: Saj nima duše! Berž se prebudi in ne da se mu več spati. Verh tega prinese nesreča na drevo pod oknom njegove sobe čuka, kateri neprenehoma čivka in pivka. Ta zmerom enaki, potegnjeni in turobni glas ga jako moti in opominja, da je ista ptica tudi hodila tri noči zapored na hruško pred gradom popevat prej, nego mu je oče umerl. Ves razdražen skoči iz postelje, da nepovabljenega pevca odžene; kedar pa k oknu pride, prepriča se, da je ptica utihnila, sneg prestal padati in da mesec skozi razdrapane megle posiva; opazi pa tudi ona dva hrusta, ki sta pri peči pila, s kerčmarjem pod oknom stati in se tako-le ž njim po tiho meniti:

Možak: Oče kerčmar! Kedaj hočete, da prideva?

Kerčmar: Ob enej po polnoči, da vse zveršimo brez hrupa in dokler še nikdo sem ne pride.

Možak: Jeli, Vdovičinega bomo vsmertili?

Kerčmar: Da, kako? zato sem ga ločil od drugih, da sam in posebej leži. Ako se ne varam, mislim pri njem kakih šestdeset ranjskih dobiti.

Možak: Za to sem vam jaz porok.

Drugi možak: Moj nož je kot britva nabrušen in žalostna mu majka! en sam pot ga dregnem in verjemite mi, vekoma ne bode več zinil. Saj nima duše! in pri teh besedah se smeje razidejo.

Zaslišal je Vdovičin svojo osodo in ves prestrašen in omamljen se zverne na stolec poleg sebe. Vse, vse, zdihuje on, me je opominjevalo nesreče, ktera me pričakuje, in kako sem bil slep, da tega nisem razumel! Ni li petek že sam po sebi nesrečen dan? Kaj drugega, nego moja smert, je pomenilo temno in otožno nebo, da so se megle kot bele žene in mertvaški perti pred oči postavljale, krokarji me kot obsojenca pozdravljali in še neobčutna drevesa se nad menoj razjokavala? Kako resnične so bile moje nocojšne sanje in ona ptica, ki je nekdanj očetu, je sedaj tudi nesrečnemu sinu mertvaško pesem popevala! — O kaj ti lenobno tù sediš in štentaš? Beži, beži! dokler je še čas, da se odtegneš svojej pogubi. To izreče, prižge luč in se naglo obleče ter hiti s svečo do vežnih vrat, ktera najde zaklenjena. Vsi trudi odpreti jih, so bili prazni; kajti ključavnica je bila v les vdolana, jako pribita in železni zapahi so globoko v kamen segali. Teče hitrih petá po stopnicah, ki so nad stanje deržale, da bi krov prederl in si z enim skokom na dvorišče življenje rešil, toda debela hrastova zatvorica, ktera je poprek ležala, se je, da tako rečemo, vsem njegovim napotom posmehovala. On letí v hišo in potrese z vso močjó železno mrežo na oknu, pa tudi železo je bilo ravno tako neusmiljeno in je terdoserčno kljubovalo vsem njegovim prizadetvam. Pogleda skozi okno, da bližnje na pomoč pozove; pa kamorkoli mu sežejo oči, ne vidi nego s snegom nakidano drevje, neizmirno šumo. Oh zašel sem, zajavka on, zašel sem siromak v jamo razbojnikov, od koder ni izhoda! Vjeli ste me vi hinavski tihotapci v svoje mreže! Zdaj previdim, zakaj ste se tako pobožne in natanke

kristijane hlinili, da ste me tem laglje pretantali; zdaj mi je jasno in dobro spoznam, ti brezdušni kerčmar! ker si se sam izpovedal, zakaj si me v to odročno stanovanje zapeljal, da me potajno in brez hrupa umoriš. — O sram me bodi, da bi se vam udal, kakor krotka ovca mesarju! Moja kri naj se za vašo zameni! Branil in boril se bodem na smert in življenje, do poslednjega izdihljeja!

Zdajci zavleče postelj za duri, da ne bi se dale odpreti, postavi stole in mizo poleg nje, vzame, ker ni bilo drugega orožja, v desno lesenega zajca v levo pa jekleno otrinjalo ter zavpije serdito: Le-sem! le-sem! hajduška derhal, da se v kervavem boji poskusimo!

To ni dolgo terpelo, kipeča kri se je kmalo ulegla in treznejše jame svoj stan prevdarjati; misli si: Kako se bodem jaz šibka stvar ustavljal tolikošnim hrustom, katerih pezna roka me z enim udarcem na tla podere in zdrobi, kakor kladvo muho na steni. Orožje pade mu iz rok. Potem nadaljuje sam seboj se meniti: Nisi li ti sam kriv svoje nesreče? Čemu si se bahal s svojim bogastvom in si prešteval svoj denar v pričo tujih, ki so se poželjivo na-nj ozirali? Čemu si ti bedak! v svojej oholosti govoril, da človek nima duše, si v njunih sercih s tem zadnjo iskrico vesti zadušil in ju v pregrešnih naklepih poterdil. Hu, ti prekleta nevera! ki si me sunila v pogubo in me zdaj brez tolažbe ostavljaš! Pogreznila se v dno pekla, od koder si prišla varat in morit nedolžne duše! Še se spomnim in živo mi pred očmi stoji ločitev od moje drage matere. V solzah in sloneča na mojih persih je ona z glasom v serce segajočim te besede govorila: Moj sin! imej povsod Boga pred očmi, čuvaj se kužnih knjig in zapeljivih tovaršev, živi po božjih zapovedih, in Bog te neče nikdar zapustiti. A jaz sem ga prvi zapustil, zato se mi tako godi! Moj Bog! usmili, usmili se me! Ne hodi z menoj v sodbo po svojej ostri pravici in ne ravnaj z menoj po mojem zasluženji! Ne daj, da poginem v pestéh mojih morivcev! Solze ga oblijó in pogosti izdihljeji mu branijo dalje govoriti. Zgrudi se na kolena in akoprem že ni dolgo molil, zdihuje in moli

tako lepo, kakor še nisi videl najboljšega deteta na strani svoje pobožne matere moliti. Čas se kakor v veselji ravno tako tudi v strahu, ki nas pretresa, naglo naglo premika in prej nego se je nadjal, ura dvanajst bije ter mu naznanja, da mu je še šestdeset minut živeti, pa tudi sveča je do kraja prigorela; še dvakrat se zablisne in popolnoma ugasne. Nastopi tema, ta podoba smerti, groba in nesrečne večnosti in domišljija mu pred oči postavlja in opisuje, kako da ga bodo njegovi morivci v temi iskali, lovili, z nožmi po njem segali in ga ubijali. Ni čuda, da se je človeku, slabega in resnobnega še nikoli vaje nemu, ta stan neprenesljiv videl in bilo mu je iznoreti.

V tej zadregi se spomni, da ima pri sebi šolska spričala, stvari zdaj njemu brez vse vrednosti. Jemlje jih tedaj zaporedoma iz torbice, zvija v podolgaste zvalčike in prižiga ter si preganja temino. Gorela so tedaj spričala, te priče velikih skerbi in trudov in prečutih noči, pa tudi priče marsikterih gerdih zvijač, mitenja, prilizovanja, obrekovanja in večkrat le dozdevne učenosti, priče, na ktere zida in stavi mladost zlate gradove in celo svojo bodočnost, in so polnila sobo z dimom in smradom. In zares! kaj ti je posvetna učenost na oči smerti, nego dim, ki se je pokadil, je bil in ga ni več; in, ako bi bil imel Vdovičin kraljevske in cesarske krone, kako rad bi jih bil dal, da svoje življenje le za kako uro podaljša. Že sega on z derhtajočo roko v svojo torbico, da vzame in prižge poslednje pričalo, ko se premisli — —.

Kakor nesprevidna ptica, ki se je v kletko vjela, svojo glavico skozi špriklje pomalja in vtika in to sto- in stokrat ponavlja, ne verjemši svojim poskušnjam, tako sklene tudi Vdovičin vse na novo pregledati, ni li mu moč iz zapora uiti? Odmakne tedaj postelj, odpre duri in gre do vežnih vrat; toda zapahi se ne ganejo, ravno tako ostane zatvornica verh stopnjic nepremakljiva.

V največem zdvojenji in serčnej britkosti se povrača izdihajoč v sobo, kar zagleda poleg sebe kljuko v zidu tičati. Bila so tu vratica, ki so na stran (stranišče) deržala in so bila enako z zidom

vred prebeljena. Hitro zgrabi kljuko in oj, veselje! vratca se odpro. Nikdar še ni na ponočnem nebu popotniku, zmotivšemu se v goščavi, milejša zvezda zasvetila, nego njemu zdaj ondotna temna in smradljiva globočina v obraz zijá. Greh bi bilo obotavljati se; naglo tedaj skoči va-njo in čmok! tiči do pasa v blatu. Ubožec pa je le iz dežja pod kap prišel. Tèma črna kot v mehu ga obdaja in nikakov izhod se mu ne pokaže. Tipa in tipa po mokrotnih stenah, pa ne nahaja družega, nego terd in merzloten zid. Nova groza ga spreletuje in gotova smert se mu stavi pred oči; kajti terdo je bil prepričan, da se mora vsa ta nesnaga po podzemeljskih žlebi in potih odtekati, ni mu bilo boljšega pričakovati, nego mraza poginiti in v hrano služiti podganam in drugemu merčesu. Med tem da on zdihuje: Moj Bog, prenehaj; prenehaj me tako neusmiljeno tepsti! opazi, da se nekaj na steni poleg tal beli in kedar stegne in poseže z roko, občuti, da je sneg, kateri je veter v lino nanosil. Berž jame s persti sneg odgrebati, dokler si toliko prostora ne napravi, da more izlesti.

Kogar nesreča preganja, preganja ga do konca in kraja. Komaj se je sirota rešil smradljive jame in je stal pod milim nebom, kar vidi, da je dvorišče z visokim zidom obgrajeno, niti ni drevesa, niti lestvice, da bi se mogel na-nj pospeti; v kerčmi pa glej! se ljudje prebujajo, duri odpirajo in zapirajo, luči se križajo in joj sprejoj! že sliši debele glasove svojih morivcev bučati. Povejte mi, kaj mu je zdaj storiti in kam bezati?

Stal je poleg zida svinjak, in kot bi mignil, skoči on va-nj. Tolst prasec, kateri je ondi ležal, vzdiga zaspano glavo in zakrohlja, kakor bi se hotel potožiti, da mu svet miru ne da, ter jo položi tiho zopet na slamo. Vdovičin se stisne svinjaku v kot in gleda skozi malo linico naravnost proti kerčmi, radoveden, kaj se bode zgodilo?

Ura bije eno in kmalo se na kerčmi vežna vrata odpro in cel sprevod (procesija) se skozi nje mota: Pervi priteče pes, skače in pleše po treh, po štirih nogah poln veselja; rekši: Halo, zdaj ga bomo! za njim pride dekla s kablom pod pazduho in sveti;

za njo gresta nam že znana hrusta z zavihanimi rokavi; eden, Jože ima svitel nabrušen nož v roki, drugi z imenom Jurij, pa derži čudno orožje na rami, podobno sulici, samo da odzgor vervica opleta; po tem nese hlapec dolgo protinjo in poslednji vseh pa hlača kerčmar v čern kosmat kožuh zavit. Vsi gredo mimo žitnice, še ne ožró se na-njo, naravnost proti svinjaku in ga obstopijo. Vdovičin zdihne: Oh jaz nesrečnik, izdan, izdan sem! Vrata svinjakova se odpro. — Nepopisljiv strah obide našega siromaka, glas in sapa mu zastaneta v gerlu in zgrudil bi se bil na prasca, da ga stena ne podpira. Urša, sveti, sveti! zagermi Jurij na deklo, meni se od tvoje luči jako blišči, in potem seže s svojim orožjem v svinjak. Sklempf! zapojó klešče, Jurij pa zavpije: Možje! zdaj ga imamo! vlecite, vlecite! le urno, le urno! in zdajci privlečejo ubogega Rudolfa čez prag.

Vsi ostermé in klešče jim padejo iz rok. Naš siromak ves moker in zablačen zvija se kot červ pred njihovimi nogami, jim ponuja svoje banke, javkajoč: Za Boga in vseh božjih svetnikov! imejte usmiljenje z menoj, ubogo stvarjo! Oh, ne pogubite moje grešne duše! Jože pogleda Jurija ter ga serdito in tako nagovori: Da nisem kristijan, menil bi, da nama je narejeno, pa Jurij, poglej bolje v svinjak! Ta človek pa, kakor se mi dozdeva, mora enmalo prismojen ali mesečen biti, kajti tako bedasto je včeraj govoril, kakor bi kdo otrobe vezal. Jurij molči, pogleda v svinjak, nategne svoje klešče; one drugič zašklepetajo in odmah potegnejo vdovičinega, ki zares ni imel duše, debelega prasca iz svinjaka, ga veržejo na protinjo in ga brez usmiljenja zakoljejo.

Kerčmar pelje Rudolfa v hišo, posodi mu svojo opravo, da se preobleče in sedé kod peči ga vpraša, kako da je v svinjak zašel? Njegov gost pa mu pové vse včerajšnje in nocojšnje prigodke in ne zataji ničesar. Na to kerčmar: Vaša zmota, glejte! izvira od tod: Pred letom sem kupil od neke vdovice prasca, ktereга smo vdovičinega imenovali; zaklali smo ga, ker mislim še danes pri njem kakih šestdeset rajnškov uteržiti; kajti sejem je v bližnjem mestu in radi me obiskujejo ljudje, vračajoči se domu; pa tudi

vežna vrata na žitnici sem samo zbog tega zaklenil, da se vam ali meni kaka škoda ne prigodi.

Rudolf: Hvala Bogu, da je bila to samo pomota.

Slednjič povzame kerčmar besedo, rekoč: Tudi jaz sem se že nekoliko ogledal v viših šolah; toda smert mojega edinega brata in starost in slabost mojih staršev so me primorale kmetije poprijeti se; zatoj ne zamerite! ako vam nekatere resnice povem. Glejte! oni, ki je bil po vašej misli kriv zmote, leži zaklan na veži, poglaviten krivec vseh zmešnjav pa sedi z menoj pri peči in ta ste vi! Milujem vas gospod! da ste vero zgubili; kajti, kedar je človek vere — Boga prazen, delé si drugi duhovi oblast nad njim in sicer: človekovega serca se polasté strasti: napuh, nečistost, zavid, lakomnost itd., z umom pa zavladajo vraže, ktere ga plašijo in strašijo in mu to življenje nemirno delajo; kakor ste sami okusili. Kterega pravovernega kmeta bi mogle tako nepomenljive stvari na primer: Petek, megle, ptica ali sanje motiti v njegovem prepričanju, kamo li njegovo zaupnost v božjo previdnost podreti. Prosim vas, kako se prederznete vi brezverci, katerih um je praznih ver navzet in serce polno strasti, od nas kmetov tirjati, da bi vašim minljivim človeškim izmišljavam verovali, zametovali pa našo sveto vero, ki se opira na božjo veljavo — samega Boga. Zato so se pa tudi vaše besede mojima klavcema tako grozno neumne zdele, da se nista mogla do sitega nasmejati. Skušnja nas namreč uči, da le vera podeljuje verjetnost obljubam in prisegam, zapoveduje pokorščino otrokom in podložnim, varuje zdravje in nedolžnost in brani našo čast, premoženje in življenje; ona le daje zadovoljnost siromaku, uči bolnika poterpljenje, tolaži žalostne, reši obupajoče, spravlja na pravi pot grešnike, usmili se zatiranih in preganjanih in spremi človeka tje do smertne postelje, vlivajoč mu v serce vdanost v božjo voljo, mir in veselje, kterega ne more ta svet dati. Vaši učitelji v šolah hvalijo preko mere in nad zvezde kujejo Sokratovo in Katonovo neboječnost zarad smerti, jaz pa, neomenjajoč toliko tisoč kerščanskih mučenikov, bi vas rad povabil k nam na kmete, kjer bi vi več kmečkih Sokratov in

Katonov v vsakej županiji nahajali, ki se ne bojé smerti, temveč jej mirno in z veseljem v obraz gledajo in to stori — naša vera. Če vas smem vprašati: Kaj vam je vaša omika na oči smerti koristila! Oprostim vas odgovora in samo to rečem: Spoštujte vero kakor najdraži božji zaklad, ne izneverujte ljudstva in ne budite počivajočega leva, da rujoveč ne plane iz svojega spanja, ne potepta in ne pogoltne vas svojih dražilcev.

Toda vi gospod ste zaspani, pojdite počivat! Le mirno spite! Dokler kerščanska vera v naših senci živi, bodemo se ljubili in drug drugemu pomagali in žalega se vam ni bati; kedar pa ona prestane, kar Bog začuvaj! bodemo se pa klali in morili, kakor človekožerci v Afriki in divja zverina v gozdih.

Solnce je že visoko stalo, kedar se Rudolf zbudi in stopi v kerčmo, kjer ga je čakal zajutrek: goveja juha in pečene jeterne in mesene klobase njegovega tovarša v svinjaku. Med tem zapelje kerčmar s parom konj sani pred hišo. Poslovivši se od hiše, ktera mu je toliko straha zavdala, sede poleg kerčmarja na sani. Bič počí, konja se spneta, kreguljci zapojó, in sani leté žunk! žunk! žunk! ž njim naglo ko ptica proti domačej grajščini.

Nikoli ni Rudolf svoj živi dan nocojšnih dogodkov zabil, dal je slovó poprejšnjim puhlim izmišljavam, in kerčma v šumi mu je postala šola prave modrosti in resnično-kerščanskega življenja.

III.

Reven, slep in star.

(Spisal V. M.)

To-le sem našel v zapisniku nekega grajščaka: Kar bom tu-le pripovedoval, zgodilo se je, ko sva bila jaz in moj edini brat še dva neumna otroka, ki nisva znala nič o nesreči in težavah. Po najinem

mnenju je imel vsakdo prav kakor midva v pravem času dobre jedi, lepo obleko in pa mehko posteljo. Druge žalosti nisva poznala, nego da naju je včasih doletela kaka doslužena kazen, in svet se nama je zdel le prijetna, vesela okolica, kjer nisva imela druge brige, nego igrati, plesati, skakati, tergati cvetje in plesti vence, letati po gričih in dolih, iskati tičjih gnjezd, in opoldne ali pa zvečer, kedar sva vsa trudna prisopihala domú, prejeti od očeta blagoslov, od matere pa neštevilno poljubcev.

Oh zakaj beže tako naglo lepi, sladki dnevi otročjih let! Zakaj zginejo še hitreje, nego čisto belo cvetje pomladansko!

Kraj starega našega grada je bil sadni vert, kjer sva se poleti smela igrati s kmečkimi otroci. Za nje je bila velika čast, skakati skupaj z grajskimi otroci. Večkrat so pa tudi drugi ljudje postali kraj verta, da nas vidiyo; tačas pa smo delali na vse preterge z obroči in žogami — njihova hvala je nama mnogo bolje godila, nego učenikova, kedar sva dobro brala ali pa pisala.

V ponedeljek so prihajali navadno reveži iz vasi in bližnjih sosesk pred grajska vrata, prosit kos kruha. Med njimi je bil slep starec, ki ga je vodil psiček, in povsod se je prav dobro sukal. Kedar nas je slišal na vertu, prišel je vselej s psičkom k nam, ter nas spodbujal pri igri, ali pa zaprosil za malo sadja, ali pa kaj družega. Ali mi smo se mu navadno smejali, ker je bil tako star, kriv in pa gerbav. Tedaj je molče odšel in majal z glavo, nam pa se ni čisto nič smilil.

Enkrat pa je ostal, in ni nič pomaral za naše nagajanje.

„Ljubi otročiči, je prosil, zelo sem žejen! Dajte mi malo sadja; Bog vam bo povernil“.

„Ne, ne, oče, naše črešnje niso za vas,“ in vergli smo mu peska v glavo.

„Ali, ljubi otročiči, saj jih morete dobiti, kolikor koli jih hočete — dajte jih meni malo“.

„Pojte, pojte, starec, skupaj z vašim gerdim psom, kaj nam pačite igro!“ rečem, ter ga nevoljen sunem, da se skorej preverne.

Starec pa me zgrabi z vso močjó za ramo, ter reče: „Kaj delaš, dete? Kdor reveža pahá od sebe, kliče na-se maščevanje iz nebes, mar vas niso takó učili?“

Starec je izrekel te besede tako slovesno, in toliko žuganje je donelo iz njih, da sem bled obstal pred njim, in niti čerhniti nisem mogel. Tudi moj brat in drugi otroci obmolknejo. Nobenemu od nas se ni več hotelo smejati in nagajati. Da je prišel slikar, imel bi bil pred sabo sliko, ki je morala segati v serce.

Na enkrat pa se spustim v jok, ter zakličem: „Milost, oče, saj ne bom nikdar več!“

„Tako je prav, tako, reče starec z milejšim glasom, vidim, da ti je žal, in zato ti rad odpuščam. Ali predno grem dalje, dal vam bom nauk, ki vas bo storil gotovo bolj usmiljene proti revežem. Če sem jaz danes reven, slep in star, otroci, to je kazen božja; povedal vam bom svojo zgodbo v svarilo.“

„Dà, dà, oče, povejte kako vas je zadela nesreča“.

Berač se usede na nasip kraj jarka, mi otroci pa se postavimo okoli njega, sloné drug na drugem. Tako-le je pripovedoval:

„Rojen sem v B., kjer so moji starši, premožni meščani, imeli suknarijo. Odgojili so me, kakor bi svet po svojej navadi sodil, dobro; ali iz slepe ljubezni, ker sem bil edini sin, niso videli na meni nobene napake, vse so pregledali, in zanemarili posebno gojiti eno najlepših lastnosti človeškega serca: Usmiljenje proti bližnjemu.“

„Kar sem le poželed, vsega sem imel obilno; vsega so mi dali, da si izpolnim svoje želje in večkrat svojo trmo, in nihče se ni protivil. Pa čeravno nisem bil hudobnega serca, imel sem vendar vse le za-se, za reveže pa čisto nič. Zaničeval sem jih. Starec, reven kakor sem jaz zdaj, je že nekolikokrat pred našimi vratmi prosil miloščine, in bilo je popolnoma očitno, da je v hudi nadlogi; rekel mi je tudi, da še ni nikdar beračil. Pa ne samo da mu nisem nič dal pomoči, še prepovedal sem mu, stopiti zopet na naš prag.“

„Zastonj — drugi dan pride zopet, ter me prosi še bolj vroče. Jaz se stogotim, skočim pred starca, in se tako spozabim, da ga parkrat udarim s palico po herbtu, in ga pahnem iz hiše. Tedaj pa se oberne, pogleda me z žarečim očesom in zakliče: „Da bi bili tudi vi enkrat reven, slep in star!“

„Tačas sem se bil malo zmenil za to; pozneje, ko se mi je jeza malo ulegla, donele so mi strašne besede pač nekoliko po ušesih, čez nekaj dni pa sem jih v društvu svojih prijatlov popolnoma pozabil. Kar se začne vojska, in sovražnik pridere v naš kraj. Našo hišo oropajo in zažgó. Oče, ki so branili svojo posestev, poginejo v ognju, mati pa pobegnejo, in pridejo sicer k dobrim ljudem, ali strašni dogodki so jih tako pretresli, da so zboleli in nekaj dni potem umerli.

Naše bogastvo je tičalo, kakor pri mnogih kupcih, v zalogi sukna, ki ga je bilo polno po shrambah. Te se zgorele, in jaz sem brez premoženja. Kaj mi je zdaj preostalo, da me živi? Bil sem se precej naučil, ali to znanje mi je v onem trenutku bilo brez koristi, razun tega se mi je pa tudi od nekdanj studilo vse, kar je potrebovalo pridnost, in pa stanovitno pazljivost. Nikdar nisem bil ničesar delal iz kacega koristnega namena, živel sem si le za kratek čas. Moji nespremišljeni starši so me zredili, kot da bom imel denarja ko peska, in kot da na svetu ni nesreče, ki bi mogla popolnoma ugonobiti na videz uterjeno premoženje. Dokler je stala naša hiša, mislil sem, da sem prišel na svet edino le zato, da potrošim, kar sta nabrala oče in mati. Vendar pa sem imel v početku svoje nesreče več serčnosti, nego bi bil sam kedaj mislil. Sklenem poiskati si strica, ki je imel klobučarnico v M. Mislil sem si, da me bo mogel porabiti za strežeta ali pa za pisarja.

Mož je terdno stal, ali imel je rediti desetero otrok. Pa vendar, in čeravno je bil čul o meni kot lenuhu, sprejel me je prijazno, in izkazal mi gorko sočutje. „Blaže, reče mi, strežeta ne potrebujem, ker mi moja dva sina opravljata vse po volji; ali sina mojega brata zato ne pustim v nadlogi. Če si z malim zadovoljen, moreš pri meni stanovati, dal ti bom jed

in obleko in še sto rajnškov, in zato ne boš imel nič drugega opravka, nego pomagati uredovati veliko knjigo, brž ko ti bo pokazal moj sin Lovré, kakó moraš ravnati. Sicer se pa pri nas ne hodi od doma, razun v nedeljo, ker v naši hiši smo navajeni dan na dan delati od osmih zjutraj do devetih zvečer. Ali ti je prav tako? Dà ali ne?

Čeravno je bil zadnji pogoj za-me trd, sprejel sem vendarle ponudbo, misleč, da se bo kmalo našlo kako bolje mesto.

Pa, kakor pravi pregovor, iz trnja ne bo zrnja. Še nisem bil celi mesec pri stricu in že mi je moral več nego desetkrat očitati mojo lenost, nemarnost in hrepenenje po zabavah.

Stric je bil oster gospodar. Mojega vedenja se je kmalo naveličal, in čez pol leta mi reče resno in odločno: „Blaže, pri meni ne moreš dalje ostati, tvoj izgled je slab za moje otroke, zatorej ti je odpovedano. Ker pa nimaš s čim početi to ali to, ná razun onega, kar si zaslužil, še tristo rajnškov — pa glej, da si najdeš kakšino službo — jaz ne morem nič več za-te storiti. Če boš pameten, kakor bi se spodobilo za človeka tvojih let, moreš kaj doseči po svetu; jaz sem imel manje, ko sem začel. Ti imaš dosti napak, tvoja odreja je bila najgorja, glej, da se poboljšaš, sicer prideš na beraško palico. Z Bogom; dobil si denarja in dobrih nauk, porabi oboje dobro; sicer ne prestopi več mojega praga.

Jaz se nisem nič poboljšal, mislil sem si, za 300 goldinarjev morem imeti, kar mi serce poželi; kmalo sem jih izmetal, in zopet nisem vedel, kod in kam.

Iz milosti me je sprejel še drug tergovec, da za-nj potujem, ali čez par mesecev me je izgnal spet izpod strehe, pa brez 300 rajnšev.

V kratkem, bil sem v desetih letih vojniki mornar, hlapec, in povsod so me sramotno spodili. Tedaj so se mi vendar oči odperle, pokesal sem se, da sem takó nemarno živel, in sklenil sem, kolikor mogoče poboljšati se.

Po takem sklepu ohrabren sem jel na novo iskati službe, in komaj sem jo našel, čeravno majhino,

pri nekem notarju. Zdaj se mi je zdelo, da sem pričel novo življenje. Pervikrat v svojem življenji sem bil sam s sabo zadovoljen. Mislil sem, zdaj sem na pravem potu, ali nebesa se z mano še niso pomirila. Čakala me je strašna nesreča. Dve leti sem bil pri notarju, kar obolim. Zdravnik reče, da bom dobil koze. Odnese me v bolnišnico, kjer sem bil dolgo v smertnej nevarnosti. Vendar sem ozdravil, ali kakó drago sem moral plačati zdravje. Izgubil sem vid — bil sem slep. Slep — otroci, razumite li to besedo dobro? slep in reven! Kletev starčeva v B. se je že skoraj popolnoma izpolnila.

Še le čez 6 mesecev sem smel brez nevarnosti iti iz hiše. Šel sem najpred k notarju. Sprejel me je prijazno, miloval mojo nadlogo, in mi dal tudi nekaj podpore, pristavil pa je, da ne more nič več za me storiti, in dal mi razumeti, naj zanaprej ne obiskujem več njegove hiše.

To mi je sicer prav z lepim načinom in prijazno izjavil, ali meni je pokalo serce od žalosti. Vedel sem, da nimam pravice, več tirjati od njega.

S svojim majhinim imetkom zapustim torej — to mesto, ter odidem v M., da še enkrat poiščem strica. Bil je že tri leta mrtov, in otroci razkropljeni po svetu. Mojih soldov je kmalo primanjvalo, osiromašil sem popolnoma, in postal sem kakor me vidite, berač, ki s palico v roci, vojen od psička, od hiše do hiše prosim za kosce kruha. Ne vem, ali sem bil takó vsega se naveličal, ali pa sem bil še pokvarjenega serca, da sem se takó kmalo priučil, Ne bo dosti manjkalo do 30 let, kar se takó-le potikam po svetu. Na svojo osodo se več ne tožim, prepozno je, da bi se nadjal boljše. Skoraj vsakdo ima usmiljenje z mojo sivo glavo in mojo slepoto, bolj nego sem ga imel jaz s starcem v B. Vidite tega psička. Dva sta mi že poginila od starosti, ta pa je mlad, beržkone me bo preživel, in bo morebiti edina stvar na svetu, ki bo za menoj žalovala.

„Reven, slep in star“ té besede me preganjajo in mučijo dan na dan. Naj vam jih nikdar nihče ne zakliče, ljubi otročiči, bodite zmiraj dobri siromakom, da kazen božja ne pade na vaše glave. Vsi ste mladi

in nedolžni, bodite usmiljeni vsem, ki trpé in jočejo, dajte revežem, pa ne zabite nikdar zgodeb siromaka, ki je zdaj tu pred vami.“

Malo potem je zapustil vert. Mi pa smo vsi nemi stermeli za njim, in vsakemu je bilo serce polno straha, žalosti in usmiljenja; še le, ko je starec izginil za zelenim plotom, upali smo si spet gibati se, ali nobenemu ni več dišala igra, starčeva povest nas je preveč ganila. Šli smo domu, in povedali staršem povest, ter trdno sklenili, da ne bomo nikdar reveža zaničevaje pahnili od sebe.

IV.

Volkodlak.

(Spisal I**d.)

Ni nikakove škodljiviše in med Slovani bolj razširjene vraže, nego je ona o volkodlaku, kterega druga ljudstva v a m p y r a imenujejo. Nahaja se ta prazna vera med Rusi, Poljaki, Slovaki, Moravljani in Čehi, posebno pa se je vdomačila pri Serbih, narodu, kterega je Bog z mnogimi dušnimi prednostmi, nad vsem pa z živo domišljijo obdaroval. Ondi je ona v nekterih krajih bilatako nalezljiva in kužna, da je cele rodovine napadala in tako morila, da so morali mertve, ki so bili na sumu volkodlakov, na novo izkopati, jih postreljati, s kolom prebadati ali sežgati. Hvala Bogu! da je ta vraža med nami Slovenci vže večidel zginila in se le redko sem in tam zasleduje. Nekteri Beli Krajnci so jo še nekoliko prideržali in kod njih se volkodlak zove taves. Ljudje so govoreč, da se on izleže iz nekerščenih otrok, ki so bili z umeršo materjo vred zakopani. Nekerščanski plod, ne mogoč prenesti blagoslovljene zemlje, se prerije in prekluje skoz njo, zbeži v gore, jih prelaja in preteka v največej hitrosti in živi od človeške kervi. Kedar ga o mraku ljudstvo čuje, sedaj na tem, kmalo na drugem visokem hribu lajati ali berskati, obide vsakega tiha

zona, dekleta bežé domu, gospodinje zaklepajo vrata vež, deca pa se splazijo na peč, to najboljše zavetje in terdnjavo zoper vse strahove, očetovo in materno šibo in druge križce in nadloge njihovega brezskernega življenja.

To naj bode mimogrede rečeno, da bodo naši bralci sledečo povest laglje razumeli.

Bilo je 1846. leta in najveselejši praznik gerških katolikov — božič — se je bližal. Goste sive megle so celi teden poprej zagrinjale verhove Gorjancev, razni vetrovi se v zraku vili in bili in sneg je padal, ko bi kdo moko sipal iz vreče. Drevje se je šibilo od teže, pogoste ondotne skale so se skrile, jarki in jame poravnale in raztresene, zametene in na hrib naslonjene graničarske kočé so gledale kot ženske glave, v pečo zavite, s stermin v globoke doline. Naj bolj pa je bila hiša graničarja Janka V—ča s snegom zasuta, zadnjih in obstranskih sten ni bilo videti, krov se ni od gore čisto nič ločil in mislil bi človek na prvi pogled, da vsa vsa hiša v hribu tiči.

Ker se naša povest v tej hiši godi in je danes ravno badnik, to je, dan pred božičem, stopimo tudi mi va-njo, da se seznanimo, kako se naši bratje Serbi na svoje božične praznike pripravljajo. Stopivši v hišo, najdemo 80 let staro babo (staro mater), v kožuh zavito, za pečjo sedeti, ki je kašljala in smert na pomoč klicala, vendar kedar je kašelj prestal, z radostjo opazovala svoje unuke in unukinje, ki so se po hiši dervili, skakali in se prihodnega jutra veselili. Druge družine ni bilo videti; kajti možje, trije oženjeni bratje, so odšli po vino v vinograd, odraseni sinovi so odrinili na turško mejo, sovražniku branit, da nas ne bantuje, jeterve (bratovlje žene) pa so se mudile v kuhinji in hlevih, kjer so imele silo opravila.

Kmaló pridejo tudi one v hišo in snaženje se prične: Na prvo pometó tla, omijejo in obrišejo staro červivo mizo, stolce, klopi, stene, strop in okna, potem prinesó rumene pšenične slame in jo razgernejo povsod po tleh, v znamenje, da se je naš Spasitelj (Odrešenik) na slami rodil, denejo na mizo dobro duhteče gorsko seno, nataknejo pred kip s. Nikola, hišnega pomočnika, voščeno svečo in postavijo na

mizo zaterjen polič vina, da jim kaže in prerokuje dobro ali slabo vinsko letino. Dalje potresejo one na mizo peščico pšenice, erži, ječmena in še drugih domačih pridelkov, ne zabijo pridjati še posebnih travic, rož in korenin, da bodo z božjo pripomočjo zdravila človeku in živini ter položé slednjič na štiri vogle mize štiri hlebe popertnike in jih zagernejo z belim pertom ter pripravijo še to in ono, da dojde to sveto noč samo Božje Dete s presveto Materjo preblazeno Bogorodico in blagoslovi s svojo nježno ročico vinske gore in žitno polje, plodne črede in rojne bučele, shrambe in celo stanje in navda prebivalce s svojim svetim Duhom in milostjo.

Med tem se je noč storila in pobožne žene prižgó luč in se vležejo vsaka na svojo postelj; kajti ostarele so, ker so se celi dan postile o samem kruhu in vodi, in deca zlezejo na znožje maternih postelj, kjer je bilo njihovo ležišče. Možje štentajo kod sladkega vinca vse predolgo v hrami in o terdej noči še le prisopihajo domu, natovorjeni z razno vinsko posodo. Odloživši vino si izujejo mokre čizme, jih obesijo ob steni ter se bosí k mizi vsedejo. Imeli so ga nemalo v glavi, bili so jako zgovorljivi in si pripovedovali take stvari, katerih še nikdo ni slišal iz njihovih ust. Na to prinese hišni gospodar tikvo vina in jezik se jim tem bolj razveže. Vse jih posluša, ženstvo na posteljah podpira s komolci glave, otroci molé izpod odeje, kot piščeta iz pod kočke, svoje glavice in stara baba se nagne prek peči ter z očmi bolj pobira nego čuje besede sinov.

Niko mlajši brat prične prvi govoriti, natlači si lulo, puhne dva — trikrat dim pred se ter reče: 1836 leta, kedar sta vidva na kordonu (turškej straži) bila, je naš bataljon dobil povelje, da mora na Erdeljsko odriniti. Erdeljsko pa je strahovito daleč in mi smo tje gredé, ne znam kako, pot zgrešili in zašli v deželo, kjer je gora Kes. Ta gora obstoji vsa iz ednega samega žlahtnega kamena in se tako strahovito sveti, da o polnoči vidiš vsak pezdir ali lasec na cesti pobrati. Zvezde nad nami so vse zginile, mesec otemnel, solnce se je opoldne videlo kot okrogel sir ali umazan svitek na nebu in noč je prestala, kakor v

nebesih. Sklenili smo ondi ostati in se nikdar več domu ne poverniti; toda lepo smo se opekli. Ker ni bilo nikakove noči, je strašna zmešnja nastala: Edni so šli spat, drugi so vstajali, edni so opoldnjevali, drugi večerjali, in zopet edni smerčali in drugi vpili in razsajali, da ni bilo pokoja. Verh tega so se jele častnikom (oficirjem) ure žepnice motiti in križem iti. Korporol nas pelje na stražo in kapetan ga psuje, da je prekesno prišel; a prvi mu svojo uro kaže, da je pravi čas; major zapové, da mora celi bataljon pod orožje stopiti, da nas pregleda, častniki pa mu nasprotvajo in kažejo svoje ure, rekoč, da je še le polnoč. Previdel je major, da na ta način mora vsa pokorščina jenjati, zato ves serdit zakriči: Junaki, telečake na pleča in puške na ramo! meni pa veli: Tolci, tolci na boben moj tambur! da odidemo. Tako smo ostavili to prelepo svitlo deželo in se zopet v kraje povernili, kjer se dan in noč verstita.

Končal je Niko svojo povest, iz postelj pa od ženskih se čuje glas: Oj čuda velikega!

Na to se oglasi Vaso, srednji brat, si zaviha berke ter jame tako govoriti: Moj Miko! ti si še malo videl in skusil, jaz, jaz! ki sem na koncu sveta bil. Leta, kedar se je pisalo 1830 in smo šli na italijanske puntarje, je bil ondaj, ako se ne varam, Ognjetič naš polkovnik (oberstar) in Vihrovič naš stotnik. To sta bila dva verla viteza! Naš polk (regiment) je hodil vavek tri dni pred drugo vojsko, naša stotnija pa celi mesec. Kje je Terst za nami ostal, Verona ali Milan! in še za samim Turinom smo bili več dni hoda, kar pridemo do konca sveta, kjer je bila zemlja navpik kot zid odrezana. Da storimo le še eden sam korak in ne zavpije kapetan: Holt! rechtsum! (Postojite! Obernite se na desno!) bili bi se mi vsi vertoglavili v brezkončen prepad in bi gotovo še sedaj navzdol leteli in leteli.

Hvala Bogu in kapetanu! zjavka na postelji njegova žena, kaj bi jaz sirota in najina drobna deca brez tebe počela?

Poslednji prevzame Janko, hišni gospodar, besedo: Tako daleč, kakor vidva brata, nisem jaz bil, tega se ne morem hvaliti; toda čudne reči, dobre in

slabe sem tudi jaz preživel. Za rata (boja) francoskega, kedar smo tega vražjega neprijatelja iz Dalmacije iztirali, je naš polk stal kod Dobrovnika. Polkovnik je bil v mestu, mi drugi oficirji, bil sem tedaj wirklich vicefrajt, to se zna, smo pa dobili boljša stanovanja na kmetih. Tako pridem jaz k nekemu serdarju (županu) prebivat, ki se je zval Milkovič. To ti je bil blaga in poštena duša! Imel je on ženo po imenu Marto in edino hčer Andijo, milo in krotko dete, ko ti je jagnje na paši. Rad me je sabo jemal v svoj hram, kjer je imel sode in sode vina spravljene. Ondi sva na pragu sedé slanino jedla, kruh prigrizovala in rumeno vince pila. Bilo je, to nečem nikdar zabiti, vprav na večer katoliških Vernih duš, da sva z mojim prijateljem v hramu bila in on je bil do mene posebno dober in prijazen: dal mi je vina pokušati iz vseh svojih sodov, belega žoltega, rudečega in tako črnega, da bi ž njim lahko knjigo pisal. Dobro vinjena se poverneva o mraku na dom, in po molitvi idemo počivat. Gospodarjeva postelj in njegove žene je stala kakor ondi v kotu, malo spodej blizo okna je bilo Andijino ležišče, jaz pa se, kot se vojaku v ratu pristuje, vležem na slamo, ki je bila po tleh razgernjena, metnem telečak pod glavo in puško na desno. Ne morem zaspiti; kajti črnina mi je rojila po možganih in kljuvala kot s kladvom v glavi. Ležim znak in gledam v noč. Bila je mesečina in iz mojega ležišča se je videlo ravno na pokopališče. Na en pot, glej! se neki grob odpre in iz njega izide strašna pošast ter se bliža in bliža mojemu stanju.

Janko seže po tikvo, da se okrepča z ednim krepkim požirkom vina ter nadaljuje.

Pravil sem vam, da se je pošast približevala našej hiši, kar pomoli prvi konec telesa skozi okno. Bil ni drugi, nego sam volkodlak. Imel je dolge lase, viseče do bokov, mertvašk obraz, černo zaraščeno brado, pobešen nos, mačje oči, ustnice od zavžite kervi zarudele in nohte zakrivljene in tolike, da so bili zelo podobni krempljem zveri. Splazi se skozi okno in se Andiji približuje, da bi jo vgriznil na vrat in jej kri izpil; jaz pa zavpijem na vse gerlo: Berdo!

(Kdo je) skočim kviško, zgrabim puško in med tem da se volkodlak skoz okno homota, ustrelim tresk! in mu pošljem svinčeno zerno skozi pesje serce. Rano jutro odkopljemo grob in najdemo volkodlaka ležati v njegovej kervi.

Komaj da baba za pečjo zastoče: Mili Bog! čuvaj nas ljutih volkodlakov! vže zakokotajo kokoši pod krovom in velika peza pade od zgor na vežo. — Vse omolkne, otroci se skrijejo in splazijo k materam in možje se stermo in pisano gledajo, kakor bi si drug drugemu svoje laži očitali. Tiho je, da bi slišal travo rasti in vže se povračuje smeh na njihove ob-
raze, kar se ponovi ropot na veži. Kablice z vodo padajo in se prelivajo, lonci in sklede se razbijajo, burkve in loparji na kup lete in mislil bi človek, da mora v kuhinji vsega konec biti.

Janko kot hišni gospodar vpraša: Ste li vežna vrata dobro zaperli?

Smo, je bil odgovor, da živa duša skoz-nje ne pride. Potem ukaže Vasu, naj gre gledat, kaj more to biti? A Vaso zmaje z glavo rekoč: Volim sto pot se s Francozom ali Turkom tolči, nego kaj opravlka imeti z duhovi ali z volkodlakom. In ker ga tudi Niko ne sluša, gredo vsi trije z lučjo in nožmi na vežo, da vidijo, kdo da ne miruje. Kedar se oni ondi dobro ogledajo, zapazijo lisjaka z zavitim in na koncu belim repom v kotičku sedeti. Kokošji duh je privabil gladno zver in, prekopavši sneg in streho, je nesrečnica telebila mimo kurnjeka na vežo. Janko pokaže s perstom lisjaka ter veli: Sam Bog nam je poslal tega volkodlaka, da ga ubijemo, prodamo njegovo kožo in si jutri kako posebno pečenko kupimo. Ne varaj me pamet! Njegova polt je več od dveh rajnškov vredna; pa molčimo sedaj, da svoje ženke bolj razveselimo.

On vzame kol in se bliža zveri, a tudi ona ga neprenehoma gleda in spremljuje z očmi in z vito glavico vse njegovo gibanje in djanje, Janko zamahne po njej in o tem hipu je bila ona vže v peči, ktera ni zatvornice imela. Ne bodeš nam volkodlak! se posmeje on, niti polti, niti pečenke odnesel, skrivaj se, kamur ti je drago, ona je naša! Slušaj me Niko! reče

bratu, kaj bomo storili. Jaz ga pritisnem lepo v peči z loparjem na steno; ti pa zlezi v peč in zabodi mu nož v serce in naše slavno delo bo dokončano.

Prigovor veli: Kar je govorjeno, še ni storjeno. Janko pogleda v peč, vzame lopar, in dregne ž njim lisjaka tako krepko, da slepica (modelnica) izpade, lisjak pa plane v hišo, skoči iz perva na edno postelj, ker se pa pod njim vse ziblje in kriči, na drugo in, ker tudi tu ne najde stalnih tal, na tretjo postelj, od ondod pa na babo za pečjo in jej praska z nogami po kožuhi. Stara kašlja, kropoče in se hoče zaradi prevelike sape zadušiti, vendar izreče te besede: Nemoj me, nemoj, moj lepi volkodlaček! me ugonobiti; kajti moja kri je stara in merzla; daj mi saj toliko poživeti, da se ogrejem še eden pot na pomladanskem solncu. Volkodlak jo je uslišal ter se vsedel poleg nje na teme, premišljuje svoje nove okolščine.

Janko zadela izbito slepico s kamenom in drugo šaro in se poverne ves ljut z bratoma v hišo, da se zopet bojuje z volkodlakom; kedar pa lisjaka na peči zagleda, zavre mu kri, stisne zobe ter potihno zarenči: Ti lesičja para! sedaj, sedaj bodeš z glavo platil škodo, katero si zakrivil; ter mahne z vso močjo po lisjaku, toda kol se zadene na nizki strop, odleti in pade na staro červivo mizo tako silovito, da se ona na kosce zdrobi in se vsa božična priprava po slami raztrese; sovražnik se pa skrije pod postelj.

Oh kako žalosten nam bode božič! zdihnejo žene.

Naglo poberó bratje popertnike in kar je bilo po slami še najti in jih denejo na polico. Za tim vzame Niko drog in počne izganjati zver iz njenega zavetja; Janko in Vaso pa stojita mirno in prežita s koli v rokah na-njo. Sedaj se prikaže zver izpod postelje, Janko udari po njej; pa jo le malo zadene tem bolj pa brata na nogo, ki je poleg njega stal. Vaso zavpije: Odpadla ti roka, Janko! Nimaš li po drugem tolči, nego po mizi in mojih nogah? Joj, moja noga! Joj moja noga! oprimši se za kol šepa potem do peči, se splazi na-njo in ponavlja poprejšnji glas. Janko pa se mudobrika: Brate! nisem tega rad storil. Verjemi mi, da je nekaj vražjega ali volkodlačjega v tem lisjaku, kajti to ti je vže tretja nesreča, katero

mi je on nocoj napravil. Potolaži se! tvoja noga bode ozdravela in lahko pojdeš ž njo zopet na konec sveta, kjer si vže eden pot bil.

Tudi žene so se zbale ne toliko lisičjega volkodlaka, ki je pod posteljo bival, kolikor Jankove neokretnosti, s katero je okrog sebe bil in mahal, ter se preselile jokajoč z otroci na peč. S tega kraja so one gledale junaštva svojih mož in jih spremljevale s strahom, jokom in zdihovanjem.

Sedaj se prične še le pravi boj. Naša junaka skačeta in vpijeta, drezata in sujeta, mahata in mlata po zveri, pa še bolj po slami, da je vsa hiša v prahu in dimu in da leti slama in seno na vse kraje. Bile so pa postelje na steno pribite in se niso dale odmakniti, zver se je rada pod-nje vtekála in to je njeno smert zadrževalo; vendar plane ona odveč razdražena od časa do časa na svoja nasprotnika, jima kaže dve versté belih ostrih zob in jima sili pod noge. Berž poskačeta ona dva, boječ se za bose noge, na klopi; na peči se pa vzdigne ženski in otročji jok in vpitje, mislil bi, da Turek kako mesto naskakuje. To se večkrat ponavlja. A kako je moči vse to zaporedoma in natanko popisati, ker je boj celo božjo noč terpel in vsak ve, da morata ednemu samemu dva taka korenjaka, kakor sta naša bila, slednjič baš na verh priti.

Vže je petelinovo petje ljudi iz spanja dramilo, da je nasprotno bojevanje prestalo. Poginel je lisjak, ne rečemo, z odbito glavo ali s pošteno rano napersih, ampak spehan, zmečkan in zdrozgan po drogih svojih neprijateljev. Kedar tedaj ne dade on več nobenega znamenja življenja, izvlečeta ga brata izpod postelje in ga hitro odereta. Niko nese truplo pred hišo v sneg, Janko vzame kožo, oguljeno, da ni bilo lasca dlake na njej, jo derži pred lučjo ter britko zajavka: Prešlá je prešla naša mastna pečenka po vodi! Koža je na vseh krajih prevertana in migljami toliko lučic na oči, da mislim, da gledam goste zvezde na nebu; potlej pristavi: Vražji volkodlak! kamor je tvoja merhovina šla, naj ide še koža! ter jo bacne na gnoj.

Božični dan je napočil. Solnce je vshajalo v

največej krasoti, sneženo drevje po gori stalo kakor v najlepšem belem cvetji in hribi in doline so se blisketale nad zlatom in srebrom; po selih so puške pokale, topovi germeli in po cerkvah se je čulo premilo zvonjenje; ljudstvo je k božjej službi dohajalo in odhajalo, povsod se doma gostilo; božjo slavo popevalo in vodilo kolo; in na vseh licih se je brala pobožnost, veselje in radost. — A v hiši Janka V-ća je vladala črna črna tuga. Kuhinjska posoda je bila razdrobljena, peč prederta, miza razbita in slama zmeršena, potaptana, ali pa je visela ob stropu in stenah; Janko in njegov brat sta, trudna na smert, ležala v posteljah in Vaso je še zmirom pestoval svojo nogo; baba je še hujše kašljala, jeterve so javkale in nedolžna deca se tresla od zime.

Oj gerdi, gerdi volkodlak, kaj si ti vse napravil!!

V.

Bitva pri Sisku.

(Spisal J. Parapat.)

„Turk še vzel nam Sisek bode,
Nam narobe vse, vse pojde. —
Mest' Ljubljana bo pokrajna,
Kranjska dežela turška drajna.“

Tako so tarnali in zdihovali Ljubljančanje in ž njimi vsi Slovenci, ko se je leta 1593 razglasila grozna novica: silni Hasan, turški paša, se bliža s 30000 vojaki Sisku. To mestce je bilo sicer dobro uterjeno z okopi, nasipi in vodami, ali premalo brambovcev je imelo.

Hasan, bosniški paša, nekdam sam kristjan, bil je že dve leti kristjanom hud strah. Leta 1591 je sklenil cesar Rudolf II. s turškim sultanom Muradom III. mir na osem let. To Hasanu ni bilo po volji, ker ni mogel ropati in požigati po kerščanskih deželah, kar ga je neki najboljše veselilo. Drega in drega tedaj sultana z raznimi lažmi in puhlimi razlogi tako dolgo,

da ta komaj sklenjeni mir prelomi, ukaže namreč cesarskega poslanca Friderika Grekoviča brez vsakornega vzroka zapreti. Cesar se pritoži, da je sultan mir prelomil in zapové, njemu namenjena darila nesti nazaj v Komarno ter sporoči Amuratu: naj po-nje pride, če jih želi.

In res, pomlad prilomasti Hasan na Hrovaško. Izdajavcev ni manjkalo, ki so mu za dober denar prodali Hrastovico in Goro, dve močni trdnjavi, sam pa požge čartake ali stražnice ob Kolpi, iz katerih so graničarji opazovali obnašanje Turkov, in si osvoji s silo še nekatere trdnjave. Poslednjič sezida dve uri od Siska med rekama Kolpo in Petrinjo majhino pa močno trdnjavo, ktera je dobila ime Petrinja. Čez Kolpo napravi potem most, da prekorači in divjerazgraja po deželi med Kolpo in Savo.

Hrovaški ban Tomaž Erdödy koj sporoči nadvojvodu Ernestu, ki je tisti čas vladaril čez Štajersko, naj pošlje beržberž pomoči, sicer se mora udati sovražniku. Nabralo se je v naglici po Štajerskem in drugod do 1500 pešcev in 500 konjikov. Ali premalo jih je bilo: Hasan jih, ne daleč od Siska strašno otepe — skoraj do zadnjega moža jih pokonča. Ban se še enkrat ojači, nabere 7000 vojakov ter jih med Karlovcem in Bihačem postavi sovražniku nasproti, ali Hasan ga zajame in v beg zapodí. Rodovitno in krasno Turopolje je bilo sedaj odperto turški sili in ta jej, bojme, ni prizanesla. Strah in trepet je bil povsod. Napihnjen misli Hasan, da si pridobi Sisek brez najmanjše težave. Ali zmotil se je oholi Turek, ker poveljnik te trdnjave jo je branil junaško. Ko spozna, da ima izdajavca v mestu, ki je neki že prejel turške darove in denarje, ukaže njega in Hasanovega poslanca, ki je hotel, naj se podverže, v Savo vreči. Kmalo pride drugi poslanec vprašat, kako to, da se prvi še ni vernil? Poveljnik mu pa zaničljivo odgovori, da ga je odpravil o pravem času, zakaj ga še ni v šotóru turškem, tega ne vé; ker pa sprevidi, da trdnjave nikakor ne ubrani, naj le paša pošlje vojakov, toda čverstih, dajo vzamejo v posest, zakaj ne spodobi se, da jo izroči slabim mevžam.

Tretji dan so bila velika vrata odperta. Ošabno

in mogočno koraka turška vojska v mesto. Ko jih je pa bilo kakih 500 v terdnjavi, spusté vratne mreže in nabasani topovi vjete turčine brez usmiljenja v kosce zdrobé. Uni zunaj so zbežali, Hasan paša pa se je rotil in žugal strašen pogin.

Lehko si tedaj mislimo, kako so trepetali prebivalci sosednih dežel pred silnim bosniškim pašo, ko je naslednjo pomlad Sisek v drugič oblegel.

Ošabno vpraša Hasan siškega poglavarja, kakor pripoveduje narodna pesem:

„Al' se hočeš mi podati,
Al' mi hočeš glavo dati?“

Toda pogumni poglavar — Blaš Jurak mu je bilo ime — se odreže:

„Nočem z lépo se podati,
Nočem tudi glave dati,
Hočem rajši se braniti,
Siški poglavar še biti;
Se mi bodete kesali,
Kranjcev niste še spoznali!“

Hasan se kar nič ne obotavlja, ampak s strašnimi topovi jame sedaj obležencem odgovarjati. Siški poveljnik spoznavši, da s svojo peščico ljudi nič ne opravi, piše zdajci zagrebskemu kapitanu Rupertu Eggenbergu in banu hrovaškemu Tomažu Erdödy-u, naj pritičeta na pomoč. Beli listi so švigali po hrovaški in slovenskih deželah, naj se vzdignejo deželni brambovci, skušeni junaki.

„Štajerci so list prebrali,
Grenko kisko se deržali,
Tresli vsi se, omagvali,
Ker Turčina so se bali.

Ni čuda, da so se „kisko“ deržali, kakor pripoveduje narodna pesem, ker komaj je preteklo leto, ko je bilo 2000 skoraj samih Štajercev do poslednjega blizo Siska potolčenih, kakor smo že slišali.

Tudi Korošci so bili poklicani na boj, toda kakor narodna pesem šaljivo vелеva, djali so vsi z enim glasom:

„S Turkom nočmo se vojskvati,
Kaše vrele ne pihati:
Turk imá velike hlače,

Dolge, dolge pa mustače,
Bi vratove naše v gledal,
Kdo vé, kaj bi nam povedal!“

Kljub temu se dvignejo Korošci vendar. Krištof Obručan in Martin Pečnik naberata jih vsak nad sto mož.

Nič bolje se ni godilo na Kranjskem, koje došlo povelje, naj odrinejo narodni brambovci.

— za Ravbarjem hodile
So Ljubljanke, ga prosile,
Srebrá, zlata ponujále
Družete si odkup'vale.

Ali močni Ravbar jih zaverne:

„Gospe! tih in mamke;
Poterpíte malo samke!
Zdaj ni časa podkup'vati,
Sila se je vojskovati.“

Svoji jokajoči ženi pa je rekel možko:

„Dve nedelji bodi zdrava,
Da jo s pašem zaigrava!“

O kratkem jo primahajo razni poveljniki s četami svojimi na Hrovaško, kjer se pridružijo Hrovatom in graničarom.

Bili so pa ti-le poveljniki:

Gospod Andrej Turjaški, poglavar na hrovaški in primorski granici, pripeljal je 300 izverstnih kirasirjev, ki so bili napravljeni v tigerskih kožah in vedno bili okrog njega. Ker je ta mož največ pripomogel k zmagi, ne bode odveč, ako spregovorimo kaj o njem. Andrej je bil rojen leta 1557, njegov oče je bil Vuk Engelbert I., mati pa Ana Lamberg. Na potovanju svojem si je pridobil veliko znanosti v vojskovanju. To mu je pomagalo, da je pod svojim stricem Krištofom stopal od stopinje do stopinje više in slednjič postal poveljnik vsem vojakom in terdnjavam, ki so bili postavljeni na turški meji. Rodovina Turjaška se je vselej hrabro vojskovala s Turčinom: Herbert je padel ubit po bitvi pri Budaški 1575 leta in Janez leta 1529, ko so Turki Dunaj oblegali.

Adam Ravbar je bil drugi junak, ki je slavo slovensko povzdignil v tej bitvi. Bil je iz stare krajnske rodovine. Njegovi dedje so se tudi verlo obna-

šali v bojih zoper nevernika in marsikteri izmed njih je življenje izdihnil na bojišču za domovino. Krištof tega imena je bil drugi škof ljubljanski. Poslednji Ravbar je še le pred nekaj leti kot korar na Moravskem umerl. Naš Adam Ravbar je bil stotnik krajnskih deželnih konjikov, katerih je pripeljal do 240 mož. Bili so ti domači plemeniti gospodje z enim ali po več hlapci, imeli so kolarje iz kož, čelade s perjem in prepase višnjeve in rumene z deželnim gerbom. Ta četa je bila zmirom pripravljena planiti na sovražnika krutega.

Hrovaški ban Tomaž Erdödy je zapovedoval 1240 pešcem in konjikom, Peter Erdödy 500 uskokom in husarjem, Jurij in Žiga Paradeizer 160 Karlovčanom, Korošcem in Kranjcem, Rupert Eggenberg 300 Nemcem in razun že imenovanih Obručana in Pečnika Melhior Redern 500 šlezkim strelcem na konju. Vseh vkup je bilo kakih 4000 mož — proti 30.000 turkom pač majhino število — ali bili so samijunaki, večidel slovenski hrabri vojaki.

Kerdelo je prenočilo 21. junija v Novemgradu. Zjutraj prileti poslanec iz Siska in sporoči cesarskemu komisarju Eggenbergu: Ako danes ne pride na pomoč obleženim, ne morejo se dalje braniti, ampak udati se morajo sovražniku. Stolp proti Kolpi je že na pol prestreljen in na večer hoče Hasan naskočiti terdnjavo.

Sedaj stopijo zapovedniki in stotniki v posvet. Andrej Turjaški svetuje, naj gredó nemudoma proti Sisku in zgrabijo Turka. Redern in Eggenberg mu priterdita, drugi pa se upirajo, češ, da jih je premalo. Turjaški še enkrat povzdigne svoj glas in opominja zbor rekoč: „Ne število samo velja, ampak Boga je treba prositi za zmago. Tedaj sovražniku nasproti!“ In pri tem ostane. Še tisti dan se pomaknejo proti Sisku ter se dve uri od terdnjave ustavijo.

Sisek na Hrovaškem, kjer se Kolpa izliva v „belo“ Savo, bil je za časov Rimljanov ena najmočnejših terdnjav v Panoniji. Rimske starine: venarji, napisi, rake spričujejo, da je bil njega dni imeniten kraj. Sedaj je terg, njegove hiše so povečem sezidane z rimskimi kameni, tlak v njih pa s trdnimi in lepimi opekami starih Rimljanov.

Naslednje jutro — bil je sv. Ahacija dan, 22. rožnika 1593 — čakal je Hasan že takraj Kolpe, čez katero je postavil most in prišel s 18000 najboljšimi vojaki, ostalih 12000 Serbov in hlapcev je pustil unkraj, ker so se mu menda zdeli nepotrebni. Ali tudi teh 18000 ni postavil kar naravnost kristjanom nasproti, ampak več ko polovico jih je poskril po hostah misleč, da zapelje naše in jih potem lepo zajame. Pol milje od Siseka se je ustavil, zadej mu je bila Kolpa, na levi rečica Odra, ki se na istem mestu izteka v poprejšnjo, na desni je bil most. Tukaj je pričakoval kerščansko vojsko.

Le-ta je bila razdeljena na tri kampe, prvemu je zapovedoval ban Erdödy, drugemu Andrej Turjaški, tretjemu Redern. Ob desetih začne se boj. Ban je imel prednost, da je prvi udaril med sovražnike. Hrovati in husarji tedaj naskočijo turške trume. Ali hitro se umaknejo premočnemu Turčinu. Sedaj pritisne Andrej Turjaški, Slovenci in Uskoki za njim in

Udri, udri, mah na mah

Kjer zadene, iskra šine,

Šest jih pade, kjer porine!

Tako udrihajo Slovenci, kakor besni, po sovražniku! Šlezi in cesarski so jim bili verli pomagači.

Ves preplašen zagleda Hasan paša, kako se umikajo njegovi janičari, kako pešajo najhrabrejši mu vojaki. Kakor blisk jo udere proti mostu, da vsaj ondi oberne begoče trume, ali prepozno! Naši so ga že zastavili. To ti je bila zmešnjava in gnječa, da je bilo joj! Čez most ni bilo mogoče. Konjiki, pešci, topovi, vozovi, vse vprek plane torej v valove narasle Kolpe iskat rešitve, ktere se ni bilo nadjati med britkimi sabljami kerščanskimi. Ali nemila reka Turke pokrije, da nikdar niso več gledali rumenega solnca: le 3000 jih je preplavalo unkraj oznanit grozne nesreče. Kar je moglo peté odnesti, pobegnilo je proti Petrinji, ki je še bila v turški oblasti.

Grozno je bilo gledati bojišče. Ležalo je po ravnini pobitih Turkov

Ko snopja za ženjicami,

Ali drobne trave spod kosá,

Kdar Bog nam dobro let'no dá.

Mnogo več jih je pogoltnila Kolpa. Kar pregernjena je bila s človeškimi trupli, konji, zastavami turškimi, sabljami, oblačili in raznoverstno opravo za vojsko. Med utopljenimi je bil Hasan pašasam, sultanove sestre sin Mehmet, paša hercegovinski, 12 begov, brez števila viših in nižih poveljnikov in skoraj vsi janičari. Vjeli so jih jako malo, ker nikomur v boju niso prizanesli. Med mrtvimi sta bila tudi sinova Mahmuda, poturčenega Ljubljanačana, ki je leta 1575 postal četerti vezir ali paša stremi repi konjskimi — kar je pri Turkih silno velika čast — in Ahmed paše, tretjega vezirja, ki je bil rojen Gračan, vero spremenil, vnukinjo sultana Suleimana vzel in se vojskoval zoper svoje rojake.

Po turški šegi odsekajo polovljenim truplom bolj imenitnih Turčinov glave ter jih nataknejo na dolge droge. Plen po tej jako kratki bitvi je bil dokaj bogat. Dragih kamenj, sabelj, perstanov, konjsih sedel, krasnih oprav je bilo na kupe. Pašatov prelepi šotor, vse njegove dragocenosti so prišle zmagovalcem v roke. Razun tega še 2000 konj, blizo 40 topov, 12 velikih čolnov in 30 ladjic.

Ob dveh popoldne so šli junaki v oproščeni Sisek. Trikrat koračijo okoli samostana in trikrat na kolenih Boga zahvalijo za zmago, zakaj vsemogočni Bog je tukaj očitno pokazal svojo moč in sam bojeval se za uboge kristjane.

Šest dni po strašnem polomu pri Sisku je Turjaški obhajal slovesni vhod v Karlovec. Pašatove glave, Hasanov boben in šest velikih zastav nesli so pred njim. Topovi so gromeli in ljudstvo je vriskalo radostno njemu in hrabrim tovaršem njegovim naproti. Sploh se je gorovilo, da sta Turjaški in Ravbar s Slovenci največ pripomogla k slavni zmagi.

Veselje je bilo splošno. Berž ko se je raznesla novica po deželah: Turek je bil tepen, zapeli so v Dragi, kjer je bil tisti čas cesar „Te Deum“. Cesar je poslal Eggenbergu zlato verigo v dar, papež Klement VIII. pa je Andreju Turjaškemu pisal pismo, v katerem ga hvali, da je on prvi svetoval z besedo in da je bil tudi on prvi v bitvi s pestjo. Iz Hasanovega krasnega plašča vrežejo potem mašno obleko,

v kateri mašniki še dandanašnji vsak praznik sv. Ahacija opravljajo službo božjo v ljubljanski stolni cerkvi. In na hribu v kapelici sv. Ahacija, mogočnemu Turjaškemu gradu nasproti, praznujejo še sedaj srečno bitvo pri Sisku.

Ne samo prepevali in opisali so to dogodbo, tudi risali ali malali so jo nam za oči. V muzeju ljubljanskem nahajaš na kupreni ploši z oljem malano podobo, kako se je godilo pri Sisku 22. rožnika leta 1593. Na levi strani so Turki, ki jih je bilo „na tirišču, kakor mravelj na mravljišču“, 18000 jih je takraj Kolpe, šotori in ostali vojaki unkraj reke pod terdnjavo. Naših je kar le za pest in vender so z Božjo pomočjo nevernika tako grozno otepli in zaničljivo v beg zapodili, da kaj enacega v zgodovini težko težko kje najdemo. Slavna je bitva pri Sisku za kristjane, še slavnejša je za nas, ker bili in pridobili so jo Slovenci, naši predniki, naši junaški starši.

Prav je imel torej močni Ravbar, ko je ponosno rekel:

„Turka bomo pozobali,
Kakor da bi črešnje brali;
Pred mirú ne bomo dali,
Kakor ga ob tla ne djali!“

VI.

Slovenski slovstveni zavodi.

Njih namen in dosedanja delavnost.

Kultura, to je beseda, katero slišimo izgovarjati dan denes večkrat nego kedaj poprej. Vsak narod na svetu ima od stvarnika svet poklic, da se izobražuje, da napreduje v omiki in o raznoverstnih vednostih. Žalibog, da ni privoščeno vsakemu narodu, izpolnovati ta svoj poklic, v istej meri in na istej podlagi, na kterej edino mu je mogoče razvijati svoje duševne moči. Žalibog, da vidimo, kako dan denes eden narod drugemu hoče po nenaravnem potu cepiti svojo kulturo, da slišimo o kulturnem pomenu in o

izobraževalni moči enega naroda nasproti drugim. Navadno pa se pri tem poslu, oddajati svojo kulturo drugemu narodu, doseže ravno nasprotni namen, kajti zapira se tako manj ali več temu narodu naravna pot, po kateri bi on moral se izobraževati. Izobražuje se le mali oddelek naroda na ptujej podlagi, narod v svojej celoti pa zaostaja, ker ne dobiva dušne hrane v njemu razumnej obliki.

Raznoverstno se je merila stopinja omike in civilizacije, na kateri je kak narod, merili so jo nekteri po čisto materialnih stvareh, tako n. p. po tem, koliko se porabi kje mila ali žajfe! Se pa li res more iz tacihi stvari presojati stopinja omike, prave notranje omike, a ne le iste vunenje prazne olikanosti, katero tako imenovana civilizacija daje? Jaz mislim da nikakor ne!

Veliko bolj pripravna mera nego so vse take in enake, zdi se mi knjiga. Število dobrihi knjig, število v katerem si nahajajo pot med ljudstvo, to je prava mera, po kateri naj se meri stopinja izobraženosti sploh, kajti pri neizobraženem narodu je gotovo število tiskanihi knjig le majhno, niti se jih ne bode nahajalo mnogo med narodom. Tudi naš slovenski narod je bil manj ali več v stanji, kakor sem ga popisal poprej. Do najnovejšega časa bilo je število slovenskih knjig — ako izvzamemo molitne bukvice — natisnjenih vsako leto le bomo in tudi od teh pozameznih razprodalo se jih je primerno malo ter razširilo med ljudstvo. Najizverstnejša knjiga pa še ni nikakor spolnila svojega namena, ako je le v tisku zagledala beli dan; glavna potreba je, da se razširi v istih krogih, za ktere je namenjena. Iztisi, ki polegajo pri bukvarjih ter se zaprašujejo, so kakor zgubljeni, ako se ne morejo rešiti iz svoje ječe ter se podati med svet. Knjige slovenske, ki so z velikimi žertvami posameznih rodoljubov zagledavale beli dan, bile so drage, ravno zaradi tega, ker se jih je malo pečalo, in so se le počasi razprodajale. Da je to bilo tako, krivo je bilo, da se je silila narodu slovenskemu, posebno po šolah, zoper vsa pravila narave, omika v ptujej obliki. Kakor je bilo gori rečeno, izobraževalo se jih je po tej poti le nekoliko, narod pa je

zaostajal v svojej celoti, tako da niti pičle dušne hrane, kar so mu jo podajali posamni rojaki v domačej besedi, ni mogel prebavljati vspešno, kakor bi bilo želeti. —

Žalostno to stanje premišljevali so domoljubni možje ter skušali z zedinjenimi moči odstraniti vsaj večje ovire, ter ustanoviti Slovincem tako potrebnih slovstvenih zavodov. Ravno pri nas Slovencih bilo je treba zbirati moči v enosredišče, tertako delati z vspehom, ktereга pozamezen nikdar ne bi mogel dospeti. Ravno pri malem številu našega naroda in pri neugodnih okoliščinah bila je osnova literarnih društev, ktera bi skerbela za izdajo dobrih knjig po mogoče nizkej ceni, neobhodna potrebna. In res se je storilo zadnjih osem let veliko v tej zadevi in sicer s prav dobrim vspehom. Ako pogledamo dandanes stan naših še mladih treh slovstvenih zavodov, o katerih hočem spregovoriti nekaj besedi, moramo resnično zadovoljni biti z napredkom, ktereга smo storili v primerno kratkem času. Seme, ktero so položili domoljubni možje v zemljo, pognalo je krasno ter obrodilo že mnogo sadu, vkljub marsikterej nepovoljni oviri, ki nas še vedno tare. Ako smo uže zdaj dočakali v kratkem času tako veselih prikazni ter na trdna tla postavljene vidimo zavode, ki bodo dajali v pervej versti dušne hrane prebudivšemu se slovenskemu narodu, smemo se nadjati še mnogo večega vspeha, kedar odpadejo marsiktere sedanjih ovir. Koliko veči bode še napredek, kedar se bode enkrat odgojevala naša slovenska mladina povsodi v narodnih šolah, kedar si pridobimo vse iste pravice, ktere nam je Bog podaril in ktere tirjati je naša prva dolžnost!

Namen in delavnost teh naših slovstvenih zavodov raznanjevati med ljudstvom, čestokrat govoriti o njih je gotovo sveta dolžnost vsacega rodoljuba, kteremu je pri sercu pravi napredek našega naroda. Ako tu spregovorim nekaj besedi o teh zavodih, navdaja me vesela nada, da vtegnejo semtertje pasti podučne besede na polje ali prav nič ali le slabo obdelano, ter prinesiti najlepšega sadu. Ako med tisoči, ki bodo brali te verstice le nekteri najdejo spodbudo ter vspešno hoté delati v namen, ktereга imajo

veršiti naša slovstvena društva, gotovo bode imela ta njih delavnost najboljše nasledke ter bode v obilnej meri dosežen namen teh verstic. Tem čversteje ko bodo naša društva stala v materijalnem obziru, tem loža jim bode tudi podpora naših pisateljev, katerim vsaj zdaj ni treba več kakor poprej z velikimi žertvami na dan spravljati svoje spise, pri katerih so še čestokrat imeli škodo na denarji. Akoprem moramo priznati, da prav lepo napredujejo ta društva, razvideli bomo iz sledečih verstic, da v marsikterem oziru se da še mnogo mnogo storiti, posebno pa velja to o zadnjih dveh mlajših družtvih.

1. Družba sv. Mohora v Celovcu.*) Ne bode mi treba dosti govoriti o tej najstari in tudi najbolj razširjeni slovstveni napravi, namenjeni v prvi versti v poduk in pošteno zabavo prostega slovenskega ljudstva. Kako velikansko in globoko je pognala ta družba svoje korenine po vseh pokrajinah, kjerkoli le bivajo Slovenci, kaže nam sijajno zgodovina zadnjih let, v katerih se je povzdignilo število družbenikov tako ogromno, kakor nam kaže lanski koledar, namreč na 10458. Novejim družbenikom utegnile bi po godi biti nekatere zgodovinske čertice o delavnosti družbe. Akoprem je bilo ustanovljeno uže leta 1852 „društvo sv. Mohora“ v Celovcu, vendar se nikakor ne more primerjati vspeh društvene delavnosti prvih osem let z onim vspehom in z onim velikanskim napredkom, kateri se je dosegel po presnovi društva storjeni leta 1860. Od te dobe šteje „družba sv. Mohora“ svojo delavnost. V številu izdanih knjig sicer ne nahajamo tako velicega razločka, kajti v prvih osmih letih prišlo je na svitlo 25 raznoverstnih knjig, v devetih letih družbenega delovanja pa 43. Kakor je bilo pa uže rečeno, ne odloči samo število posamnih natisnjenih knjig, timveč še le ono število, v katerem si nahajajo te knjige pot med ljudstvo. Ako pogledamo te številke, vidimo kako velik je razloček med prvo in drugo dobo. Najviše število družstvenikov v prvi dobi bilo je leta 1855, štelo je društvo tačas 850 udov, ali še to primerno

*) Glej članek „Družba sv. Mohora“ v Matičnem koledarji za leto 1867.

malo število znižalo se je polagoma zopet v istem nesrečnem času narodnega spanja tako, da jih je bilo leta 1860 le še 160 družbenikov. Skoraj popolno iz dna je morala tedaj stavljati „družba sv. Mohora“, in vendar izrastlo je iz malega zrnca mogočno velikansko drevo. Ogrevalo ga je v rasti blagodejno solnce bu-
deče se narodne zavednosti, krasno se je razcvetelo in donaša uže po kratkem času vedno lepšega in lep-
šega sadú. Pri velikanskem številu družbenikov pride leto za letom lepa kopica knjig v 60.000 do 70.000 iztisih med slovenski narod.

Kakor nas uči poskušnja zadnjih let, pa tudi z ogromnim številom 10.458 družbenikov družba še ni-
kakor ni dosegla svojega verhunca. Od leta do leta pristopa vedno več novih družbenikov, kar nam naj-
bolje kažejo te le številke: Leta 1864 pomnožilo se je število družbenikov za 517, leta 1865 za 548, leta 1866 za 1261, leta 1867 za 3106 in leta 1868 za 3372. In po vseh okoliščinah smemo se nadjati da bode tudi še naprej naraščalo število udov, čeravno more-
biti ne v tako ogromni meri, kakor zadnja leta. Saj pa tudi ni čudo, kajti za mali letni donesek enega goldinarja, koliko duševne tvarine se dobiva!

Ako se ozremo po posameznih škofijah po katerih je razdeljena družba, ter primerjamo število družbe-
nikov s številom slovenskih prebivalcev, vidimo da v pervej vrsti stoji kerška, izmed 118.000 slovenskih pre-
bivalcev šteje 1221 udov, tedaj pride na vsacih 96 duš eden družbenik. V lavantinski in sekovski škofiji s 400.000 slovenskimi prebivalci je 3775 udov, tedaj eden družbenik na 106 duš, v goriški in primorskih škofijah 280.000 prebivalcev slovenskih je družbeni-
kov 2093, tedaj na 133 duš eden, v ljubljanski ško-
fiji s 450.000 slovenskimi prebivalci je 3302 udov, tedaj na 136 duš eden. Druge razne neslovenske ško-
fije štejejo skupaj 67 družbenikov. Med ogerskimi in beneškimi Slovenci je vse tiho, kar je gotovo obža-
lovanja vredno. Ali res ni mogoče spraviti med nje, ki jih je okoli 80.000, tudi dobrih slovenskih knjig? čudna prikazen je dalje, da koroški Slovenci, o katerih se sicer tako malo čuje, kateri nimajo niti enega za-
stopnika v deželnem zboru svoje dežele, niti razun

Celovca ne ene narodne čitalnice, katerih nahajamo v precej obilni meri med drugimi Slovenci, posebno pa med primorskimi, da oni stojé v prvi versti, kar se tiče števila družbenikov sv. Mohora. To nam je veseli dokaz, da so Slovenci, ter da se ne pogubé, ako se le najde dovolj odločnih mož, ki jih izdramijo iz sedanje oterpnelosti.

Da je vesela rast družbe sv. Mohora v prvi versti zasluga naše čestite domoljubne duhovščine, to je resnica, ktero mora hvaležno priznati vsak domoljub; na drugej strani pa smemo pričakovati, da se najperve pomnoži število družbenikov ravno v istih dekanijah, ki dozda imajo le primerno malo udov. Ni jih treba tu navajati, saj jih razvidi vsakdo lahko iz zadnjega družbenega koledarja. Naj raste od leta do leta broj novih udov, da bo de tim čversteje delala družba in se sijajno kazal pred svetom napredek slovenskega naroda.

2. Slovenska Matica v Ljubljani*) znana je čestitim čitateljem po svojem namenu in svojej delavnosti uže nekoliko iz lanskega družbenega koledarčka. Ustanovljena z velikim trudom domoljubnih rojakov iz vseh pokrajin slovenskih leta 1864, napredovala je prva leta le počasi. Zadnja leta pa tudi ona korači z mogočnimi koraki naprej ter se vedno bolj in bolj približuje velečastnemu namenu, ktere ga ima spolvovati med slovenskim narodom. Ako je družba sv. Mohora namenjena podajati podučne in pošteno zabavne hrane posebno prostemu ljudstvu, ima Matica viši namen, skrbeti za znanstveno izobraževanje naroda, ter mu podajati temu blagemu namenu primer-nih knjig. Ta njen izobraževalni namen zasluži, da si vsak rodoljub prizadeva pridobivati jej podpornikov kolikor je mogoče, akoprem se ve da iz ravno nave-denega razloga število njenih družbenikov ne more dohajati onega družbe sv. Mohora. V prvih petih letih svoje delavnosti, v katerih se jej je bilo boriti razun osnovalnih težav še z mnogimi drugimi zapre-kami, ktere se menda s časom vse pogubé, spravila je na dan marsiktero koristno knjigo. Dobili so vsi

*) Glej članek „Slovenska Matica“ v koledarčku družbe sv. Mohora za leto 1868.

društveniki brezplačno 11 knjig in Kozlerjev zemljevid slovenskih dežel. Te knjige so: „Zgodovina slovenskega naroda“, „Vojvodstvo Kranjsko“, „vojvodstvo Koroško“, „štirje letni časi“, „rudninoslovje“, „Olikani Slovenec“, „Slovenski Štajer“. I. snopič in štiri koledarje z letopisi in zgodovino Matice. Z pripomočjo Matice izšlaja „Česka slovnica za Slovence.“ Gotovo pa bode zdaj, ko se je postavila Matica na terdno stališče, ko jej narašča izdatna glavnica iz doneskov ustanovnikov, ter tudi pristopajo še vedno novi letni plačniki, móгла za letni donesek dveh goldinarjev izdajati toliko knjig, kakor jih v primeri izdaja družba sv. Mohora za en goldinar. Ena glavnih nalog vseh enacij zavodov je ravno ta, da dobre knjige pridejo po nizkej ceni med ljudstvo, v prvi versti pa imajo pravico to tirjati društveniki. Na drugi strani pa je nizka cena odvisna od števila iztisov tedaj od števila društvenikov, na ktere se more gotovo računati. Tim več ko je tedaj društvenikov, tim več in tim cenejih knjig se lahko izdaja, kakor to vidimo prav sijajno pri družbi sv. Mohora. Naj tedaj vsak rodoljub skuša pridobivati Matici novih udov, s tem bode najbolj pospeševal njen namen, ter pripomogel, da bode tem bolj uspešno mogla delati. O delavnosti Matice do konca leta 1868 bil je že govor v lanskem koledarji, tedaj ostane le povedati o zadnjem poldrugem letu kaj. Po koledarji za leto 1869 izdanem štela je Matica na koncu prve polovice petega društvenega leta 388 ustanovnikov in 998 letnikov skupaj tedaj 1386 udov, priraslo jih je tedaj v poldrugem letu, namreč od konca leta 1866 novih družbenikov 277. Glede na pozamezne škofije bilo jih je v ljubljanski 690, v lavantinski 368, v sekovski 34, v kerški 64, v goriški 64, v teržaški 82, v raznih drugih krajih 84. Relativno ali po primerji največ udov šteje Matica na Kranjskem, kjer pride na 652 slovenskih prebivalcev eden družbenik, na Štajarskem pride na 909 slovenskih prebivalcev en družbenik, na Koroškem še le na 1844 in na Primorskem in Goriškem še le na 1858 duš eden. Zelo rodovitno polje je tedaj še najti za obdelovanje! Kakor lani velja tudi letos to, da je

čudna prikazen, da v kerški škofiji nima Matica več udov, ravno tako tudi v teržaški in goriški. V teh treh se številke niso dosti povekšale in ostale zelo enake lanskim. Sploh pa bi se dalo s krepko delavnostjo vseh rodoljubov število društvenikov še povsodi izdatno pomnožiti, kar trdnopričakujemo. Imetek Matice znašal je 1. julija leta 1868 okoli 36000 goldinarjev, med katerimi je šteta uže zapuščina rajnega rodoljuba Debeljaka in okoli 1000 zaostalih doneskov ustanovnikov.

Tretji občni zbor imela je Matica 7. avgusta leta 1867. Za to leto sprejeli so vsi društveniki tri knjige namreč: „štiri letne čase“ „rudninoslovje“ in „koledar za l. 1868“ skupaj nad 38 pol v veliki osmerki. Dobilo je društvo več raznoverstnih rokopisov, kateri so se deloma izročili presojevalcem v pretres ter priredili za natis za prihodnje leto. Četrti občni zbor obhajala je Matica 5. avgusta leta 1868 in se ga je vdeležilo blizo 100 družbenikov. Sklepalo se je o več važnih stvaréh, med katerimi je bil v prvi verstisklep, da se bode izdajal „Slovník naučni“, to je knjiga, ki bode na kratko obravnavala vse stvari, ktere je dobro vedeti izobraženemu človeku. Ta knjiga naj bode obsegala 10—12 vezkov po 50 pol. Ko je izdaja tega dela sklenjena stvar, bode se koj začelo pripravljati ter se začelo s tiskanjem kakor hitro bo mogoče. Odobril se je tudi novi načert društvenih pravil ter se volilo nekoliko novih odbornikov. Sprejeli so vsi društveniki za to leto tri knjige namreč: „Slovenski Štajar“ I. snopič, „Olikanega Slovenca“ in „Koledar za leto 1869“, skupaj okoli 35 pol v osmerki. Verhu tega pa so se bile uže za tisk pripravljale in bi imele na svitlo priti še to leto: „Vodnikove pesmi“, ktere je za tisk priredil g. Levstik in „Slovenskega atlanta“ I. snopič, obsegajoč obe zemeljni obli, Evropo in Avstrijo. V presojevanji so bili v tem času naslednji rokopisi: Stanko Vrazova slovéna zapuščina slovenskega narodnega

*) Obširno sporočilo tretjega in četrtega občnega zbora ter odborovih sej glej v Matičnem koledarji za leto 1869.

blaga, ktero je Matica ilirska v Zagrebu blagodušno prepustila zastonj naši Matici. Nabralo se bode še narodnega blaga kolikor mogoče, ter izdala prava narodna knjiga, ki bode obsegala res mnogo zanimivega; dalje „slovenska stenografija“ od. g. Hafnerja, „zemljepisje“ po Schubertu poslovenil Cigale, „slovenski umetni zidar“, „latinska čitanka“ in „latinska slovnica“. Spisala bode ta: „Filozofično propedevtiko ali dušoslovje“ g. Cigalé in „hrvaško-srbsko slovnico“ g. Žepič, g. Marn naznanil je, da spisuje „slovensko literaturo“. Namenjena je za izdajo, ako se spiše, „slovensko-laška slovnica“, „starožitnosti slovanske“ na podlagi Šafarikovih po sedanjem stanu slovanske znanosti. Oglasilo se je več pisateljev, ki hoté za Slovence predelati Schödlerjevo izverstno „knjigo narave“, gg. profesorja Suman in Majciger naznanila sta, da hočeta spisati „slovanski narodopis“. Upanje ima dalje Matica, da ji bode mogoče izdati vsa zbrana pesniška dela Koseskova.

Iz tega je razvideti, da je razun obširnega „Naučnega slovnika“ obljubljenih ali uže izdelanih več izvrstnih rokopisov, kateri se bodo mogli v kratkem dati na svitlo. Naj tedaj ne zamudi nobeden, ki se šteje med narodnjake, pristopiti Matici Slovenski, posebno pa naj ne opustijo te lepe prilike vse farne ali šolske knjižnice po Slovenskem. Z malim letnim doneskom dveh goldinarjev morejo si v kratkem času napraviti prav lepo zbirko znanstveno-podučnih knjig, ktere naj bi se pridno prebirale, da se širi omika med narodom slovenskim. Naj vsak rodoljub djansko pripomore k napredku Matice, našel bode brez posebnega truda lahko še marsikterega, da ga vversti med število Matičnih družbenikov.

3. Dramatično društvo v Ljubljani,*) najmlajši in tedaj tudi še najmanj znani zavod ustanovili so pred dvema leti, to je leta 1865, nekteri mlajši rodo-

*) Glej „priročno knjigo za glediške diletante“, Slovenske Taliže prvi vezek.

ljubi ljubljanski. Velike važnosti je za napredek splošne omike kacega naroda, da ima svoje gledišče, v katerem se glasi domača beseda, v katerem se vidijo slavna dela velicih mož vseh časov in narodov. Kedar ima kak narod svoje narodno gledišče, tačas še le sme reči, da je dosegel pravo visokost izobraženosti. Kar je po dolzem borjenji in mnogih nasprotnih zaprekah dosegel veči del naših slovanskih bratov, kateri so si ustanovili stalna narodna gledišča, tako Hrvati v Zagrebu, Čehi v Pragi in v Poljniji, Serbi v Novem-Sadu in v Belgradu, Rusini v Lvovu, to skušamo doseči tudi mi. Žalibog, ravno nemško gledišče, ki gospoduje do sedaj še po Slovenskem, zlasti tudi v Ljubljani, ne ovira samo naprave narodnega gledišča, ne zapira samo domači Muzi vrat, timveč ono tudi ne spolnuje istega blazega izobraževalnega namena, kterega ima gledišče. Globoko je klesla nemška Muza, ter se skoraj ne mora vzdigniti iz okuženega okusa, kateri dandanes večidel vlada, posebno po manjših nemških glediščih. To je resnica, katero bridko pripoznavajo veljavni nemški možje sami. Od take hrane pa gotovo slovenski narod ne more imeti nikakoršne koristi, timveč ker se mu tudi dobra zerna podajajo le v tujej obliki. — Premišljevali so tedaj nekteri rodoljubi, kaj bi bilo storiti, da se predrugači to stanje? Osnovali so dramatično društvo, katero naj bi bilo temeljni kamen prihodnjemu narodnemu gledišču. Društva namen je vsestransko podpirati in pospeševati slovensko dramatiko. To pa hoče društvo dosepati po dvojni poti, prvič namreč v ta namen izdajati dobre glediške igre, drugič pa skerbeti, da se bodo dobre igre javno igrale. Razun tega namerava tudi osnovati dramatično učilnico in si oskerbeti dramatično knjižnico. Udje se ločijo v ustanovnike in podpornike, delavni udje pa so igralni in pisalni. Ustanovniki plačajo ali 40 goldinarjev na enkrat, ali po 10 goldinarjev v štirih letih, podporniki pa vsako leto po dva goldinarja. Delavni udje plačajo po eden goldinar na leto.

Akopram društvo še ni našlo povsod med Slovenci iste podpore, katero zaslučuje zaradi velicega in težkega namena, kterega doseči mu bode le mogoče

po združenih krepkih podpori vseh slovenskih rodoljubov, vendar moramo reči, da je v kratkem času storilo, kar je bilo le mogoče storiti s tako pičlimi pripomočki. Začelo je koj z izdajo slovenskih igrokazov, večidel manjših za predstave po slovenskih čitalnicah pripravnih, ter so dobili vsi društveniki uže za prvi dve leti vsak po 8 vezkov „Slovenske Talije“ zbirke dramatičnih del in iger, katero izdaja društvo. Razpisalo je društvo ceno za kratek tekst operete v enem dejanji, došel je pa le en sam. Da bi imelo društvo več materialne podpore, razpisala bi se bila uže zdaj primerna darila za izvirne slovenske igrokaze, kar pa ni bilo mogoče. Vidi se iz tega, da je društvo res koj iz začetka začelo spolnovati svoj namen in djansko delati a ne samo denarja nabirati, da bi mertev ležal brez vse koristi v kakej blagajnici zakopan. Društvenikov štelu je na koncu družega društvenega leta okoli 250, med temi je bilo igralnih v Ljubljani 29, namreč 18 gospodov in 11 gospodičin in gospéj, največi del udov pa obsegajo, kakor se samo po sebi razume, podporniki, ki dobivajo brezplačno vse od društva izdane knjige in imajo šemnogo drugih pravic.

Tudi drugi del društvenega namena spolnoval se je kolikor je bilo mogoče po okoliščinah in igralnih močeh. Pervo svojo predstavo napravilo je društvo pri besedi na čast občnega zbora kmetijske družbe kranjske v čitalnici ljubljanski in igralo je isto leto pozneje še dvakrat v čitalnici. Leta 1868 igralo je društvo enajstkrat, med tem štirikrat z vstopnino za društveno blagajnico, in sicer dvakrat v javnem gledišču in devetkrat v čitalnici pri besedah in koncertih. Da se je igralo le dvakrat in še to o poletnem času na javnem glediškem odru, temu je bilo krivo to, da niti društveni odbor niti občni zbor nista mogla sprejeti pogojev, s kterimi bi se smelo igrati le enkrat na mesec. Deželnega zbora narodna večina — ktere gospodje so iz lastnega poklonili društvu za to leto 200 goldinarjev podpore, za kar jim bodi izrečena serčna hvala — pa je odperla društvu upanje, da se prihodnje leto ta stvar bolje vravna, ter da dobode društvo podporo iz deželnega glediškega fonda.

Da se pa bode moglo vspešno napredovati na začetem potu, treba bode, da društvo skoraj v življenje skliče dramatično učilnico, iz ktere bodo prihajale vedno nove moči za diletantiške predstave, v kterej se bodo pa tudi odgojevali igralci in igralke za stalno narodno gledališče, ktereга upamo doseči tudi mi Slovenci. Obdaril je Bog slovenski narod z izverstnimi talenti in dušnimi krepostmi, zatorej ne dvomimo da dospé tudi naš narod do svojega gledališča, da mu ne bode treba napajati se z okuženo ptujo hrano, da bode zajemal iz drugih virov le to, kar bode res izverstno, njemu koristno in pristojno. Doseči pa se bode dal ta cilj, ako vsak rodoljub priloži mali donesek na korist domovini, ter po svojej moči djansko ali z denarno podporo pomaga pri spolnovanji blazega namena. Ako bode prederlo povsodi prepričanje o imenitni nalogi dramatičnega društva, ako bode našlo povsodi krepko podporo, pokazal se bode res vesel napredek uže v malo letih! Po pravilih sme imeti društvo tudi podružnice po slovenskih krajih, naj bi se jih osnovalo mnogo posebno po taciñ krajih, kjer so po čitalnicah igralne moči, kjer se uže zdaj čestokrat igrajo slovenski igrokazi. Ljubezen do umetnosti, ljubezen do domovine zveže naj vse te raztresene moči v eno organično celoto, in pokazalo se bode kmalu, koliko zamore združena moč! Naj bodo končno pristavljene verstice iz vabila, s kterim je vabil o svojem času osnovalni odbor vse rodoljube: „Ko osnovalni odbor to za vse Slovence radostno novico — na znanje daje, ob enem vabi vse ljubitelje slovenske umetnosti, vse častitelje veličastne modrice Talije, da obilno in brez odloga pristopijo k novemu društvu. Evo, dragi rojaki, novo polje, kjer bo skušal slovenski génij mlade svoje perute. Kar so izvretni domoroci že dolgo želeli, kar se jim je pa le z malim vspehom izpolnovalo, ker so bile posamezne moči preslabe, skusimo zdaj z združenimi močmi. Položimo temelj narodnemu gledališču, ktero bode bistrega uma slovenskega vredno, ktero bo prijeten dom za narodno razveseljevanje, šola lepih npravov in čiste narodne besede, ter budilno zercalo plemenitih čuvstev in dejanj človeških. Blag namen, ki si ga je društvo

postavilo, ta nam bodi vspešno priporočilo pri vseh prijateljih slovenskega naroda. Obilno tedaj pristopljajte, dragi rojaki, vsak po svojej sposobnosti, v naše kolo, razglašujte društven namen, in vabite vsak v svojem krogu. Posebno pa se priporočamo vsem odborom slovenskih čitalnic, da bi nam pomagali po svojej moči, saj bo društva napredek in obilen sad dramatiške umetnosti posebno tudi njim v korist.“

Le-té zadnje besede veljajo pa ravno tako dobro pri obeh prej omenjenih zavodih, in naj bodo na serce položene vsakemu pravemu rodoljubu. Posebno visokočestita naša duhovščina ima največ prilike vspešno delati za povečanje števila društvenikov, kar se je tako sijajno pokazalo pri družbi sv. Mohora. Podpirajmo, dragi rojaki, vse tri slovstvene zavode, kar vsak lahko stori z malim doneskom petih goldinarjev na leto. Le malo več ko eden nov krajcar na dan si je treba pritergati in v malo letih nabere se prelepa zbirka koristnih podučnih in zabavnih knjig slovenskih! Naj delajo rodoljubi za to, da se vpisujejo naše čitalnice v vse tri, farne in šolske knjižnice pa v perva dva zavoda, namreč v družbo sv. Mohora in v Matico, ter si tako napravijo nevsahljivi vir, iz kterega bode vedno prihajala nova duševna hrana. Delajmo, širimo med ljudstvom spoznanje namena in važnosti naših slovstvenih zavodov, neizmerno pripomoremo uže za izobraževanje sedanjega rodu, pozni naši potomci in potomcev vnuki pa bodo s hvaležnimi serci blagoslavljali svoje prednike, ki so trudili se in delali, da zboljšajo njih stan in jim pripravijo lepšo bodočnost, nego je sijala njim samim. Delajmo vsak po svoji moči in delo pojde izpod rok, svetu bode se kazal sijajno napredek slovenskega naroda, večni stvarnik pa bode blagoslovil naš trud, da bode prinašal tisočérnega sadu ter rastel bode krepko više in više slovenskega uma veličasten hram.

Cvetlični šopek.

1. Sanje v tujini.

Zložil J***d—.

Polnoč je. Vse pokojno spi. Moj jezik se povsod glasi,
Doma da sem, se meni zdi; Premilih pesem šum doni
Veselo bije mi sercé; In serčne želje se budé;
A to, a to so sanje lé. A to, a to so sanje lé.

Gor glave zarija zlati,
Samotni log se zeleni
In ptice ljubo gostolé;
A to, a to so sanje lé.

Potoki bistri mim' tekó
In rožice ob njih cvetó
Rudeče bele pisane;
A to, a to so sanje lé.

Tam vidim trumo znancev stat',
Roko mi moj ponuja brat,
Z očmi mi migajo sestré;
A to, a to so sanje lé.

Navdan veselja tje hitim,
Vse, vse objeti hrepenim;
Pa ko se bližam, vsi zbežé.
Oj to, oj to so sladke b'lé!
Oj sanje prelepé!

2. Ženinu in nevesti.

Zložil M. Torkar.

Karkol' vigred porodila
Je po vertih nam cvetíc,
Kar najlepših je povila
Izmed sjajnih krasotíc,
Iz teh šopek vama víje
Pesem moja svatovska,
Zdaj, ko ura vama bíje,
Da se v zakon združita.

Perva teh cvetíc rudeča
Iz mučenske je krvi;
V sercih vera tak cveteča
Vama ljubi mir delí.
Okol' nje pa se povíja
Vednoživka upanja,
Ki ovire vse spodbíja,
Vama zakon polehká.

Tretja rož je snežnobela
In se zove vertnica,
V Božjem sercu razcvetela
Je ljubezni polna vsa.
Ta naj vaju vedno druží,
Eno bodita sercé,
Drug naj drug'mu voljno služi,
Drug za druž'ga imej željé!

Al — cvetica ta bliskeča,
Ki se zove vertnica,
Tudi silno je bodeča,
Da-si lepega duhá.
To na tihem vaj' spominja,
Da nebes na svetu ni,
Da je zemlja solz dolina,
Poterpež le sad rodí.

K veri, upu in ljubavi,
Tej trojici božestva,
Lepo šmarnica se stavi,
In le tó na znanje da:
Da ljubezen zdaj začeta,
Kot spomladi vajnih dni,
Naj ostane vedno sveta
In do groba tak cvetí.

Šopek ta pa naj povíje
Roža spomeničica,
Zmir da vama serce bíje
Za dolžnosti, za Boga.
Vse, kar sreča se obeta,
Naj nebo nad vaj' rosí,
Rajske vence vama spleta,
Mnogo let vaj' Bog živi!

3. Zalost in veselje na grobu.

Zložil Josip Furlani.

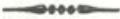
Glej no glej, tam dete stoče, Grozna tuga nas prepleta,
Med merliče tje hití, Če zgubili smo rez té;
„Mama moja!“ vedno joče Naša serca britko vneta,
„Kje je tata!“ kje nek' spi? Le za njimi v grob hité.

Mati tam roké si vije, Kaj bi groba nek se bali?
Oče ondi tud kleči, Kristus je tud ondi bil,
Ona hlipa, glasno vpije, Tamkej bomo dobro stali,
„Kje si dete?“ on velí. To-le ondi boš dobil:

Vdova tam ob tla se meče Mirno truplo tam počiva,
„Ah moj dragi!“ zateptá; Če v Gospodu si zaspal,
Vdovec ondi le trepéče, Duša večni mir pa vživa,
Žalost mu glasú ne dá. Kteriga ji je Bog podal.

Starček se solzi kraj jame, Ni tam tuge, bolečine,
Zdiha, moli, pa molcé; Nehal je tam revni stan,
Naš prijatelj slovo vzame, Le veselje, ki ne mine,
Ondi gnjije mu sercé. Te obdaja vsaki dan.

Aleluja, ni se bati,
Kristus je od mrtvih vstal,
Samo glej, ko bo ti vstati,
Da bo Bog ti desno dal!

Semnji na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem.

Na Kranjskem.

- V Bistrici na Pivki*, poned. po sv. Jurji in po sv. Martinu.
V Bohinju, 24. jun. in 6. dec.
Na Bučki, 24. febr., 25. apr., poned. pred kresom, poned. pred sv. Mihielom in 11. nov.
V Cerkljah, 17. jan., veliki petek, 16. avg. in 21. okt.
V Čerknici, 24. feb., 4. poned. po veliki noči, 26. jul. in 2. nov.
V Čermošnicah, 12. marca, 24. jun., in poned. po roženkr. ned.
V Cernomlji, vsak kvaterni torek, veliki torek, torek po sv. Petru in Pavlu in po sv. Simonu in Judi.
V Dobernicah, velikonoč. torek, 4. maja in v sredo po sv. Jakobu.
Na Dobravi, 14. febr. veliki poned. in 29. avg.
V Dobu, 14. febr., 15. jun., 10. avg., 28. dec.
V Doljih, 20. jan., 3. poned. po veliki noči, poned. pred sv. Lorencem in 29. sept.
V Grahovem, 9. febr. in 17. apr.
V Hotedražici, 10. okt. in 21. nov.
V Idriji, veliko sredo, 16. maja, 15. okt. in 4. dec.
V Idriji spodnji (pri Fari), 3. maja, 17. avg., poned. po roženkr. ned. in 11. nov.
Na Igu, 27. febr., 20. marca, 2. poned. po veliki noči, binkonštni četrtek, 10. avg. in 11. nov.
V Št. Jerneji, poned. po sv. Trojici, 24. avgusta in poned. po vernih dušah.
Na Jesenicah, 22. jul. in 2. nov.
V Kamni gorici, 10. avg. in 4. dec.
V Kamniku, 20. jan., 12. marca, 9. jun., 24. avg. 25. okt. in 4. dec.
Na Krki, poned. po sv. treh kraljih, 16. maja, 5. jun. in poned. po roženkr. ned.
V Kerškem, 3. febr., pustni poned., 18. marca, 4. maja, 4. jun., 2. avg., poned. po sv. Luki in 25. nov.
V Kočevji, 20. jan., 4. maja, 15. jun., 25. jul., 24. avg., 30. nov., 31. dec.
V Kostanjevici, poned. po tihi ned., po sv. Jakobu, po sv. Mihielu, in kvat. poned. v adventu.
V Kranjski gori, poned. pred žegnanjsko ned.
V Kranji, 25. apr., 1. avg., 21. sept., 18. okt. in 11. nov.
V Krašnji, 5. avg. in 21. dec.
V Kropi, 12. jul. in 6. nov.

- V Leskovcu* pri Kerškem, poned. pred sv. Jurjem in 14. avgusta.
V Litiji, poned. po 4. ned. v postu, 4. maja, poned. po sv. Telesu, po sv. Mihelu in po sv. Miklavžu.
V Ljubljani, 3. poned. po sv. 3. kraljih, 1. poned. meseca maja, poned. po sv. Petru in Pavlu, po mali gospojnici, in po sv. Leopoldu, vsak semenj terpi ves teden.
V Logatcu doljnem, 3. jan., 12. marca, 24. okt.
V Logatcu gornjem, petek po neboh. Krist., poned. po roženkr. nedelji in 13. dec.
V Loki, 17. marca, 24. apr., binkoštni torek, 24. jul., 24. avg., 29. sept., in 25. nov.
V Ložu, 4. maja, 16. avg., in 28. okt.
V Lukovcu, v berdskem kant., 3. febr., 26. marca, 27. aprila in 9. sept.
V Mengšu, 9. febr., 17. marca, 25. maja, 29. sept. 6. nov. in 13. dec.
V Metliki, torek po sv. treh kraljih, po svečnici, po sv. Jožefu po beli ned., po binkošti, po sv. Marjeti, po velikem šmarnu, po sv. Mihelu, po sv. Martinu in po sv. Miklavžu.
Na Mirni, 24. jun. in 3. nov.
Na Mirni peči, 20. marca, 31. maja, 30. jun., 29. sept. in 29. dec.
V Mokronogu, sob. pred tiho ned., sob. pred. sv. Jernejem 28. okt. in 9. dec.
V Moravčah, 24. febr., veliki poned., 16. maja, 21. jun. in 11. nov.
V Motniku, 12. febr., 3. poned. v postu, 22. aprila, 2. jun., in sredo po roženkr. nedelji.
V Novem mestu, torek po sv. Antonu P., pred sv. Jurjem, po sv. Jerneju, po sv. Lukežu in po sv. Andreji.
V Planini, 24. apr., 12. jul., 16. avg. in 30. nov.
V Pohovem gradcu, poned. pred tiho ned. in 13. jun.
V Postojni, poned. po nebohodu Krist., 24. avgusta, 18. okt. in 3. dec.
V Radečah, 1. poned. v postu, poned. pred sv. Jurjem, 28. jun., 1. sept., poned. po sv. Martinu in 27. dec.
V Radolici, 12. marca, 24. aprila, binkoštni torek, 26. jul., 28. okt., 13. dec.
V Razdertem, 14. febr. in 11. nov.
V Ratečah, pri Kranjski gori, poned. po žegnanjski ned.
V Ribnici, 2. jan., 2 poned. po veliki noči, 24 jun., poned. po 2. avg. in 21. sept.
V Rovtah, poned. po tibi ned., 24. junija, 10. avg. in 29. sept.
V Senoščeah, binkoštni četrtek in ponedeljek po kvat. nedelji jeseni.
Na Skaručini, 15. apr., 1. sept. in 28. okt.
V Slapu na Vipavskem, veliki poned. in 22. nov.
V Sodražici, poned. pred sv. Gregorjem, 22. jul. in 15. okt.
V Sorici, 1. maja in 18. oktob.
V Starem tergu, v črnomeljškem kant., 13. jun. in 1. okt.
V Švibnjem, 1. maja in 25. maja.
V Smartnem, pri Litiji, poned. po sv. Jakobu in po sv. Martinu.

- V Štorji*, na Vipavskem, 1. feb., poned. po beli ned. in sredo po roženkr. ned.
- V Ternovem*, na Pivki, poned. po sv. 3 kraljih, po sv. Petru in Pavlu in 19. okt.
- V Teršiču*, (pri sv. Trojici), poned. pred nebohom Krist., po sv. Trojici in 23. jun.
- V Teršiču*, 18. marca, véliki četrtek, poned. po sv. Trojici, 30. nov. in 21. dec.
- V Toplicah*, pri Novem mestu, 21. jan., četrtek po sv. Matiji, sv. Florijanu, pred vnebovzetjem Marije D. in po roženkr. ned.
- Na Trebélnem*, sob. po veliki noči.
- V Trébnjem*, 13. jun., 12. jul. in 16. avg.
- V Turjaku*, 12. marca in 30. nov.
- Na Uncu*, 17. jan. in 1. poned. m. marca.
- Na Vačah*, v litijškem kant., poned. po beli ned., torek po sv. Trojici, 16. avg. in 30. nov.
- Na Verhniki*, kvat. poned. v postu, velikonočni torek, poned. pred nebohom Krist. po sv. Trojici, 25. julija, 6. nov. in 27. decemb.
- V Verhpolji*, na Vipavskem, 22. jan. in 9. jun.
- V Št. Vidu*, pri Zatičini, velikonočno sredo, binkoštni torek, 15. jun., poned. po malem šmarnu in po roženkranski ned.
- V Št. Vidu*, na Vipavskem, 14. marca, 15. jun. in 14. avg.
- V Vipavi*, pustni poned., velikonočni torek, poned. po angeljski ned. in 28. okt.
- V Višnji gori*, vsak poned. po kvaterni ned., véliki poned., 24. jun., 26. jul., 1. sept. in poned. po vseh svetih.
- V Zagorji* za Savo, 9. febr., 12. maja, 30. jun. 2. nov., 31. dec.
- V Zagorji* na Pivki, 17. jan., véliki poned., bikoštni poned. in 11. nov.
- V Zatičini*, véliki četrtek, poned. po nebohodu Krist., 20. avg. in 25. nov.
- V Železnikih*, 17. jan., velikonočni torek, 10. avg. in 30. nov.
- V Zireh*, 17. januar., srédpostno in véliko sredo, 4. jul. in 21. oktobra.
- V Zušemberku*, 3. febr., 12. marca, 24. apr., 9. jun., dan po nebohodu Krist., 14. sept., 28. okt. in 6. dec.

Na Štajerskem.

- V Gradcu*, 4. poned. v postu in 1. septemb.; vsak semenj terpi tri tedne.
- V Št. Andrašu*, pri Ptujem, 20. jan. in 30. nov.
- V Arnožu*, 20. jan., cvetni petek in 24. sept.
- V Arvežu*, 24. febr., križev poned. 20. jul., 24. avg., poned. po sv. Mihelu in 21. nov.
- Pri sv. Barbari* v Halozah 20. marca, 1. aprila in 21. novemb.
- Pri sv. Barbari*, 20. marca, velikonočni torek, 5. maja, 15. jun. poned. po škapul. ned., 10. avg. in 29. sept.

- V Bistrici slovenski*, 24. febr., 27. marca, 4. maja, 25. julija, 24. avg. in 29. sept.
- V Braslovčah*, poned. po sv. Matiji, cvetni petek, križevo sredo in poned. pred sv. Matevžem.
- V Bréžicah*, 14. febr., po sv. Florjanu, 14. jun., 10. avg., 6. novembra in kvat. sob. v adventu.
- V Bruku*, poleg Mure, 1. ponedeljek v postu, binkoštni torek in 11. nov.
- V Celji*, srédpostno sredo, 1. maja, 15. jun., 10. in 28. avg. 21. okt. in 30. novembra.
- Na Doberni*, poned. po svéčnici, poned. po roženkranski nedelji, 6. decemb.
- V Dobji*, na belo soboto, 16. jul., v sredo pred sladkim imenom Mar. Dev. in na dan sv. Katarine.
- Pri sv. Duhu*, v Ločah, velikonoč. torek in 13. jun.
- Pri sv. Florjanu*, 4. maja, vsak kvat. poned. veliki četrtek in 21. decemb.
- V Frauhajmu*, 26. jul. in 21. sept.
- V Firštenfeldu*, 2. poned. po božiču, križev poned., 24. jun., 28. avg., poned. pred vsemi svetimi in pred sv. Miklavžem.
- V Gomilici*, 25. jan., 30. jun. in 14. nov.
- V Gornjem Gradu*, 6. februarja, 4. maja in 1. sept.
- Na Hajdini*, v mariborskem kant., 5. sob. po veliki noči, 1. maja in 30. avg.
- V Hočah*, 23. apr.
- V Ivnici*, cvetni petek, 23. apr., 22. jul. in 14. sept.
- Pri sv. Jakobu na Dolih*, 10. marca, poned. po sv. Jurji, 31. jul., poned. po sv. Mihelu.
- V Št. Janšu*, 17. jan. in poned. po sv. imenu Marijinem.
- V Jarenini*, 3. febr., véliki četrtek, križev poned., 10. avg., 16. avg. in poned. po roženkranski nedelji.
- V Judenburgu*, v petek po nebohodu Krist. in 21. oktob.
- V Št. Jurji*, v št. lenartskem kant., 23. apr.
- V Št. Jurji*, v mariborskem kant. 23. apr. in 8. jul.
- V Št. Jurji*, pod Rifnikom, 12. marca, 23. apr., 4. maja, poned. po sv. Trojici, 22. jun., po kvat. ned. jeseni in 28. okt.
- Jurklošter*, 1. febr., 3. poned. po binkoštih, 4. okt. in 13. dec.
- V Konjicah*, véliki četrtek, poned. po sv. Jurji, križevo sredo, 24. jun., 31. jul., poned. po sv. Mihelu in 3. nov.
- V Kostrivnici*, 10. marca, 25. apr. 15. jun., 30. jul.
- V Kosjem*, 16. apr., 25. jul. in 7. sept.
- Na Laškem*, 24. febr., véliki četrtek, 23. apr., binkoštni torek, 24. jun., 21. sept., 11. nov. in 21. dec.
- V Lembergu*, 4. poned. v postu, cvetni petek, 1. apr., poned. po sv. Urhu in 5. avg.
- V Št. Lenartu*, v slov. goricah, poned. po beli ned., 24. jun., 2. avg. in 6. nov.
- V Lipnici*, poned. po svečnici, 1. maja, 25. jul. in 11. nov.
- V Ljubnem*, na gornjem Štaj., 25. jul. in 30. nov.
- Na Ljubnem*, 1. maja in 19. novemb.

- V Luki*, 22. maja, poned. po sv. imenu Marijinem.
V Št. Lorencu, na ptujskem polji, 10. avg. in 29. sept.
V Št. Lorencu, v puščavi, 4. maja in 10. avg.
V Lučah, velikon. in binkoštni torek, 10. avg., 21. sept. in 6. dec.
V Lutenbergu, velikon. in vsak kvat. torek.
V Mariboru, sob. pred svečnico, 4. jul. in sob. po sv. Luki.
V Marenbergu, 4. poned. po božiču, cvetni poned. in binkoštni torek, 29. sept. in 11. nov.
V Marijinem Celji, na gornjem Štaj., petek po nebohodu Krist. in 16. avg.
Pri Materi Božji v puščavi, poned. po vél. gospojnici.
V Moziri, 5. apr., 15. junija, poned. pred malo gospojnico, 16. avg. in 18. okt.
V Mureku, 16. marca, 16. maja, 14. avg., 29. sept. in 6. dec.
Pri Novi cerkvi, 10. avg.
Pri Novi štifti, 18. marca, velikon. torek, in 2. jul.
V Ormušu, cvetni petek, poned. po sv. Jakobu in 11. nov.
Pri sv. Petru, pod sv. gorami, 7. septemb.
Na Pilštajnu, 9. jun., 16. avg. in 29. sept.
Na Planini, 1. marca, 12. maja, 15. jun., 13. jul., 15. oktob. in 3. decemb.
Pod srédo, tiho soboto, 3. maja, binkoštno sob., 24. jun., 21. sept. in 19. nov.
Pod četerikom, 16. marca, velikonočni torek, 10. avg. in 21. nov.
V Ptuji, 23. apr., 5. avg. in 25. nov.
V Radgoni, 14 dni pred pustom, binkoštni torek, 10. avg. in 15. novemb.
V Rajhenbergu, véliki četrtek, poned. pred binkoštni, poned. po sv. Telesu in 30. jun.
V Rogatcu, 24. febr., 21. marca, poned. po beli nedelji, križev poned., 25. maja, 13. jun., 12. jul., 24. avg., 14. septemb. in 30. novemb.
V Rušah, poned., četrtek in soboto po mali gospojnici.
V Selnici, v mariborskem kantonu, véliki poned., 3. maja in 6. novembra.
V Selnici, na Savi, 14. febr., cvetni poned., velikonočno sredo in 22. jun.
V Slovenjem gradcu, 25. jan., 4. in 6. sob. v postu, 12. maja, 10. avg. in 10. nov.
V spodnji Poljskavi, 10. marca in 30. jun.
V Središču, 14. febr., binkoštni torek in 24. avg.
V Ščičini, v mariborskem kant., 16. marca, 4. maja, in 30. nov.
V Šetalih, v mariborskem kant., 24. jun., 25. jul. in poned. po vél. gospojnici.
V Šmarji, poned. po sv. 3 kraljih, 3. poned. po veliki noči, poned. po sv. imenu Marijinem in 4. dec.
V Šoštajnu, velikon. torek, 22. jun., 12. jul. in 29. sept.
V Štrasu, v lipniškem kant., 26. marca, 24. jun. in 28. nov.
V Svambergu, 12. marca, in 24. jun.
Na Teharjih, 21. jan., 26. marca, 13. maja in 26. jul.

- Pri sv. Trojici*, 4. maja, 28. maja, 16. avg., 28. avg., in 24. septembra.
V Velenji, 1. maja, križev poned. in 24. avg.
V št. Vidu, 15. jun, 6. sept. in 6. nov.
V Vitanji, sředpostno sredo, 25. maja in 20. jul.
V Vojniku, poned. pred. svečnico, po beli ned., 16. maja, 4. jul. in 18. okt.
V Voitsbergu, 1. torek v postu, velikonoč. petek, 24. avg., 29. sept. in 28. okt.
Na Vranskem, velikonočni torek in 2. sredo po veliki noči.
V Vildonu, 24. febr., velikon. torek, 2. jul., 22. jul., 29. sept. in 25. nov.

Na Koroškem.

- V Africi*, tihi četrtek, ponedeljek pred sv. Lukom in po sveti Katarini.
V Althofnu, velikonočni in binkoštni torek in ponedeljek po sv. Martinu.
V Št. Andražu, cvetni petek, 3. maja, 28. avg. in 30. novemb.
V Beljaku, poned. po sv. 3. kraljih in po sv. Lovrencu.
V Blejbergu nemškem, 21. avg.
V Celovcu, poned. po sv. Janezu Nep. in po sv. Uršuli; vsak semenj 14 dni.
V Černi, poned. po sv. Florjanu in po sv. Jerneji.
V Doberli vasi, poned. pred sv. Lukom in v poned. pred sv. Janezom Nep.
V Dravbergu, doljnem, 21. sept.
V Dravbergu, zgornjem, na pepelnico, sředpostni petek, velikonočni torek, 4. maja, 14. in 28. jun., 9. in 24. nov.
V Eberštajnu, torek pred cvet. ned., pred binkoštni, 29. sept. in 27. dec.
V Frešah, 3. febr., 1. maja, 24. avg. in 28. okt.
V Gmindu, sob. po sv. 3 kraljih, 1. torek v postu, poned. po mali gospojnici, po sv. Luki in 25. nov.
V Gradišči, poned. po beli ned., po mali gospojnici, po sv. Marjeti in 30. nov.
V Grajsenburgu, 15. in 28. jun., 29. sept. in 25. nov.
V Grebinji, poned. po sv. Jožefu.
V Gutštajnu, 23. apr., 24. jun. in 28. okt.
Pri sv. Hemi, na Kerki, 20. jan., binkoštni torek in 11. nov.
V št. Jakobu, v Rožu, poned. po mali gospojnici.
V Kapli, 1. maja, 2. jul. in 28. okt.
V Kotičah, 3. febr., petek po nebohodu Krist., 24. avg. in 2. poned. m. okt.
V Kotáricah, pustni poned., 26. jul. in 21. okt.
V Labodi, 12. marca. 4. maja, 24. avg. in 7. dec.
V št. Lenartu, velikonočni in binkoštni torek, 10. avg. in 28. okt.
V Martnu, 25. apr., poned. pred sv. Mihielom.

- V Milštatu*, sredo po sv. 3 kraljih, 4. torek v postu, 23. apr., 18. okt. in kvat. sredo v adventu.
- V št. Mohorji*, cvetni poned., torek pred binkoštni in 28. okt.
- V Naborjetu*, poned. pred vsemi svetimi.
- V Paternijonu*, pustni poned., 8. jul., poned. pred sv. Martinom in kvat. poned. v adventu.
- V št. Pavlu*, 25. jan., velikonočni in binkoštni torek in 29. sept.
- V Pliberku*, 8. jun., 1. sept. in 6. nov.
- V Podgorjah*, binkoštni torek.
- Pod Kloštrom*, 4. maja in poned. po vseh svetih.
- V Pontablu*, 30. jun. in 16. okt.
- V Požarnici*, veliki poned. in 29. sept.
- V Rajhensfelsu*, 25. jul.
- V Revengu*, velikonočni torek, 1. maja in kvaterni četrtek jeseni.
- V Rožeku*, 29. sept.
- V Šaksenburgu*, 1. maja, 25. jul. in 28. okt.
- V Špitalu*, 4. poned. v postu in poned. po sv. Martinu.
- V Štrasburgu*, poned. po sv. 3 kraljih; 1. četrtek v postu. 25. jul., 10. avg. in 6. dec.
- V Tergu*, poned. po najdbi sv. križa in 24. apr.
- Na Terbižu*, 1. sob. mesca apr., 30. jun., 16. okt. in 1. soboto m. oktobra.
- V Trebnjem*, poned. po sv. Matiju in po povišanji sv. križa.
- V Velikovcu*, 27. marca in 6. dec.
- V št. Vidu*, poned. po sv. imenu Jezusovem in 29. sept.; vsak semenj po 4 tedne.
- V Volsbergu*, poned. po sv. Telesu in 13. okt.; vsak semenj po 4 tedne.
- V Zgornji Beli*, 3. poned. v postu, 21. sept. in 14. nov.

Na Primorskem.

- V Ajdovščini*, 10. marca, križev petek, 24. jun. in 15. okt.
- V Akvileji*, 26. do 28. marca, 11. do 13. in 19. do 21. dec.
- V Boljuncu*, v koperškem kant., 1. sept.
- V Bolcu*, 20. in 21. marca, 20. in 30. sept.
- V Brezovici*, 28. apr., 3. jul. in 17. okt.
- V Bujah*, v Istri, 17. jan. in 8. sept.
- V Buzetu*, v Istri, poned. po sv. imenu Marijinem.
- V Čerkni*, 24. febr. in 21. okt.
- V Červinjanu*, poned. po sv. Martinu, 3 dni.
- V Čresu*, (Cherso), 1. do 8. avg.
- V Dolini*, 4. jul.
- V Devinu*, 24. jun.
- V Gorici*, 16. marca 8 dni, 24. maja 14 dni, 1. okt. 8 dni in ponedeljek po sv. Andreji 14 dni.
- V Gradiški*, 25. marca, 1. sept. in 25. okt.
- V Kanalu*, poned. pred sv. Martinom.
- V Karminu*, 25. jun. in 4. sept.; po 3 dni.

- V *Kastvu*, 22. maja, poned. po roženkr. ned. in 13. dec.
- V *Kerku*, (Veglia), v Istri, 10. avg.
- V *Komnu*, 20. marca in 12. nov.
- V *Kopru*, v Istri, 21. sept. in 21. okt.
- Pri sv. Križu*, poned. po sv. Telesu in 14. sept.
- V *Labinu*, (Albona), 30. jun. in 7. okt.
- V *Lokvi*, véliki poned. in 9. nov.
- V *Monfalkonu*, 20. marca in 6. dec.; po 2 dni.
- V *Moščenicah*, 3. febr. in 29. novemb.
- V *Mujah*, 7., 8. in 9. okt.
- V *Novem gradu*, (Kastelnuovo), v Istri, 16. apr., 28. jun. in 27. novembra.
- V *Paznu*, (Pisino), v Istri, 2. avg.
- V *Piranu*, v Istri, 24. apr. in 15. sept.; po dva dni.
- V *Poreču*, (Parenzo) v Istri, 21. nov.
- V *Poviru*, ponedeljek po sv. Antonu Pad. in po sv. Francišku Ksaveru.
- V *Ročinu*, v kanalskem kant., 30. nov.
- V *Rovinji*, v Istri, do 20. nov.
- V *Sežani*, 3. maja, 14. sept. in 12. vsacega mesca.
- V *Šlivji*, 15. apr. in 26. sept.
- V *Šmarji*, v teden po jesenskih kvatrah, 3. febr. in 22. nov.
- V *Terstu*, 1. teden v novembru razun praznikov.
- V *Tominu*, 15. apr., 21. sept. in poned. po sv. Miklavžu.
- V *Turjaku*, v monfalkon. kant., 20. apr., 10. okt. in 9. dec.; po 2 dni.
- V *Vodnjaku*, 10. avg. in 13. dec.
- V *Volovskem*, v Istri, 16. maja.

Opomba. Če je kaka napaka v semnjih, naj se potrebni popravki blagovoljno naznanijo za prihodnje leto.
Vredn.

II. Naznanilo časnika „BESEDNIKA“.

Kot glasilo družbe sv. Mohorja izhaja od novega leta sem in bode izhajal tudi prihodnje leto kratkočasni in podučni časnik „Besednik“ dvakrat v mesecu vselej na celi poli.

On prinaša: povesti, pravljice, prilike, popise življenja slavnih mož; gospodarske, potopisne, krajepisne, zgodovinske, natoroznanske in druge manjše spise, ki služijo prostemu ljudstvu za poduk in kratek čas. V „srenji pod lipo“ se pogovarjajo kmeti z učiteljem in župnikom o raznih predelih domačega gospodarstva in drugih rečeh.

Vsak list sklepajo: ogled po svetu, razne novice, naznanilo družbe sv. Mohorja, žitna cena itd.

Cena mu je prav nizka: za celo leto velja samo 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. Naročnina naj se pošilja v plačila prostih listih pod izdateljevim imenom (Anton Janežič, c. k. profesor na viši realki v Celovcu).

Da doseže „Besednik“ svoj imenitni namen, priporoča se vsim domorodcom, posebno čast. duhovščini in kmetom, da mu priteko v obilnem številu na pomoč.

V Celovcu 1. avgusta 1869.

Vredništvo in založništvo.

II 1825/10

Naznanilo.

Vsak ud družbe sv. Mohora dobí letos **sedmero** bukev, namreč 1. „Življenje svetnikov in svetnic božjih“ IV. snopič; 2. „Kristusovo življenje in smert“ II. snopič; 3. „Domače in tuje živali v podobah“ II. del; 4. povest „Perpetua ali afrikanski mučenci“ v Lésarjevi prestavi; 5. „Umni gospodar“ od Jančarja; 6. „Koledarček za leto 1870“; in **kot popred za prihodnje leto** „Friderik Baraga“ od prof. dr. Vončina.

Da pri tolikem številu bukev družba ni v prevelike dolgove zabredla, moral se je za to leto natančnejši imenik izpustiti.

Vsak naj sprejme svoje bukve v tistej dekaniji in fari, v kateri se je vpisal. Na pozneje spremembe stanovališča pri tolikem številu družnikov se nikakor ni moglo ozir jemati.

Družbin odbor.